

**Jednostkowe sprawozdanie finansowe za 2018 rok
według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej
PKO LEASING S.A.**

**Zarząd Spółki przedstawia
Jednostkowe sprawozdanie finansowe PKO Leasing S.A.
za okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku**

Paweł Pach
imię i nazwisko

Prezes Zarządu
stanowisko/funkcja

*podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym*

Jarosław Brzuz
imię i nazwisko

Wiceprezes Zarządu
stanowisko/funkcja

*podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym*

Mirosław Grzelak
imię i nazwisko

Wiceprezes Zarządu
stanowisko/funkcja

*podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym*

Elżbieta Anders
imię i nazwisko

Członek Zarządu
stanowisko/funkcja

*podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym*

Radosław Drozd
imię i nazwisko

Członek Zarządu
stanowisko/funkcja

*podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym*

Maciej Jakubowski
imię i nazwisko

Członek Zarządu
stanowisko/funkcja

*podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym*

Edyta Witczak
imię i nazwisko

Dyrektor Departamentu Rachunkowości
stanowisko/funkcja

*podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym*

Łódź, 3 kwietnia 2019 roku

Spis treści

JEDNOSTKOWY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	4
JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	5
JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	6
JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH	7
JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	8
NOTY DO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	10
1. INFORMACJE OGÓLNE	10
2. OPIS ISTOTNYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI	14
2.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego	14
2.2. Oświadczenie zgodności z MSSF	14
2.3. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów	16
2.4. Pozycje wyrażone w walutach obcych	26
2.5. Ustalenie wyniku finansowego	26
2.5.1. Przychody i koszty o charakterze odsetkowym	26
2.5.2. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	27
2.5.3. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	28
2.5.4. Przychody z tytułu dywidend	28
2.5.5. Wynik z pozycji wymiany	28
2.5.6. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	28
2.5.7. Inne pozycje wyniku finansowego	29
2.5.7.1. Świadczenia pracownicze	29
2.6. Prezentacja i wycena aktywów i zobowiązań finansowych	30
2.6.1. Instrumenty finansowe zgodnie z MSSF 9	30
2.6.1.1. Zasady klasyfikacji instrumentów finansowych	30
2.6.1.2. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych	34
2.6.1.3. Zmiana szacunku kontraktowych przepływów pieniężnych – modyfikacje	35
2.6.1.4. Wycena aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości (POCI)	37
2.6.2. Aktywa finansowe zgodnie z MSR 39	37
2.6.2.1. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	37
2.6.2.2. Pożyczki i należności	38
2.6.3. Utrata wartości aktywów finansowych	38
2.6.4. Pochodne instrumenty finansowe	44
2.6.5. Rachunkowość zabezpieczeń	45
2.6.6. Zobowiązania finansowe	47
2.6.7. Zobowiązania pozabilansowe	48
2.6.8. Metoda ustalania wartości godziwej i zamortyzowanego kosztu	49
2.6.9. Wyłączenie instrumentów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej	50
2.7. Prezentacja i wycena pozostałych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej	50
2.7.1. Wartości niematerialne	50
2.7.2. Rzeczowe aktywa trwałe	52
2.7.3. Leasing	53
2.7.3.1. Spółka jako leasingodawca	53
2.7.3.2. Spółka jako leasingobiorca	55
2.7.4. Środki pieniężne	55
2.7.5. Inwestycje w jednostkach zależnych	56
2.7.6. Rezerwy	56
2.7.7. Kapitały	56
2.7.8. Podatek dochodowy	57
2.7.9. Zapasy	58
2.7.10. Pozostałe aktywa	59
2.7.11. Pozostałe zobowiązania	59
3. ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI I PREZENTACJI SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH	60
3.1. MSSF 9 Instrumenty finansowe	60
3.2. Należności z tytułu leasingu i pożyczek wg struktury podmiotowej	64
4. ISTOTNE SZACUNKI	65
4.1. Utrata wartości aktywów finansowych	65
4.1.1. Utrata wartości należności z tytułu leasingu finansowego oraz pożyczek udzielonych klientom przez Spółkę	66

4.2.	Kalkulacja rezerw	67
4.3.	Kalkulacja rezerwy na wynagrodzenie zmienne członków Zarządu.....	68
4.4.	Okres użytkowania oraz utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych wartości niematerialnych	68
5.	PRZYCHODY Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ.....	70
6.	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	70
7.	KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT	71
8.	ODPISY NETTO Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH	72
9.	PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND.....	75
10.	WYNIK Z POZYCJI WYMIANY	75
11.	POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE.....	75
12.	POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE.....	76
13.	PRZYCHODY FINANSOWE	76
14.	OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE	76
14.1.	Wynagrodzenia	77
14.2.	Pozostałe ogólne koszty administracyjne.....	77
15.	PODATEK DOCHODOWY	78
16.	ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY	81
17.	AKTYWA FINANSOWE I ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW LUB STRAT.....	81
17.1.	Pochodne instrumenty finansowe.....	81
18.	NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU I POŻYCZEK.....	84
19.	LEASING	87
19.1.	Należności z tytułu leasingu finansowego.....	87
19.2.	Należności z tytułu leasingu operacyjnego.....	89
20.	INWESTYCJE W JEDNOSTKACH ZALEŻNYCH	89
21.	WARTOŚCI NIEMATERIALNE	91
22.	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	94
22.1.	Wartość środków trwałych oddanych w leasing operacyjny.....	96
23.	NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU BIEŻĄCEGO PODATKU DOCHODOWEGO	97
24.	ZAPASY	98
25.	POZOSTAŁE AKTYWA.....	98
26.	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK	99
27.	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	100
28.	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU SEKURYTYZACJI AKTYWÓW	101
29.	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA	101
29.1.	Spółka jako leasingobiorca.....	102
30.	REZERWY	103
31.	KAPITAŁY	103
32.	AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE	106
33.	SEKURYTYZACJA PORTFELA LEASINGOWEGO SPÓŁKI.....	107
34.	AKTYWA, NA KTÓRYCH USTANOWIONO ZABEZPIECZENIA LUB O OGRANICZONEJ MOŻLIWOŚCI DYSPONOWANIA.....	108
35.	INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	108
36.	WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH	109
37.	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH	109
38.	KOMPENSOWANIE AKTYWÓW FINANSOWYCH I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH	113
39.	TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI.....	114
40.	WYNAGRODZENIE FIRMY AUDYTORSKIEJ	118
41.	ZDARZENIA PO DACIE BILANSOWEJ	118
42.	CHARAKTER I ZAKRES RYZYKA ZWIĄZANEGO Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI.....	119
43.	RYZYO KREDYTOWE	120
44.	RYZYO UTRATY PŁYNNOŚCI	133
45.	POZOSTAŁE RYZYKA RYNKOWE	137
45.1.	Ryzyko rynkowe.....	137
45.2.	Ryzyko walutowe.....	137
45.3.	Ryzyko zmiany stopy procentowej dla przepływów pieniężnych i wartości godziwej	139
45.4.	Zarządzanie kapitałem	142
45.5.	Ryzyko operacyjne	142

Jednostkowy rachunek zysków i strat

	<i>Nota</i>	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017
Przychody z tytułu leasingu finansowego	5.	540 405	422 026
<i>w tym: przychody od instrumentów finansowych wycenionych według zamortyzowanego kosztu</i>		540 405	422 026
Przychody z tytułu pożyczek	5.	66 142	41 547
<i>w tym: przychody od instrumentów finansowych wycenionych według zamortyzowanego kosztu</i>		66 142	41 547
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	5.	94 101	66 048
Przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych	5.	18 457	17 291
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	5.	65 200	47 608
Razem Przychody z działalności podstawowej	5.	784 305	594 520
Koszty z tytułu odsetek	6.	-334 348	-264 758
Koszt amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym	22.1.	-68 704	-42 058
Koszty z tytułu prowizji i opłat	7.	-12 715	-10 960
Razem Koszty działalności podstawowej		-415 767	-317 776
Odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	8.	-55 826	-93 017
Przychody z tytułu dywidend	9.	77 109	0
Wynik z pozycji wymiany	10.	8 668	3 992
Pozostałe przychody operacyjne	11.	44 488	42 747
Pozostałe koszty operacyjne	12.	-40 810	-13 436
Przychody finansowe	13.	13 741	7 741
Ogólne koszty administracyjne	14.	-222 902	-191 237
Zysk brutto		193 006	33 534
Podatek dochodowy	15.	-36 377	-22 432
Zysk netto		156 629	11 102
Zysk przypadający na akcjonariuszy Spółki		156 629	11 102
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)		17 405 690	17 405 690
Zysk przypadający akcjonariuszom Spółki na jedną akcję zwykłą (w zł)		9,00	0,64

Jednostkowe sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017
Zysk netto	156 629	11 102
Pozostałe całkowite dochody		
Pozycje niepodlegające przeniesieniu do rachunku zysków i strat		
Zyski (straty) aktuarialne	-48	133
Podatek dochodowy dotyczący pozycji niepodlegających przeniesieniu	3	-17
Pozycje niepodlegające przeniesieniu do rachunku zysków i strat, razem	-45	116
Pozycje podlegające przeniesieniu do rachunku zysków i strat		
Zyski / (Straty) z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	-352	-45
Podatek dochodowy dotyczący pozycji podlegających przeniesieniu	64	9
Pozycje podlegające przeniesieniu do rachunku zysków i strat, razem	-288	-36
Pozostałe całkowite dochody razem	-333	80
Dochody całkowite netto	156 296	11 182
Dochody całkowite netto razem przypadające na:	156 296	11 182
Akcjonariuszy Spółki	156 296	11 182

Jednostkowe sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa	Nota	Na dzień 31 grudnia 2018	Na dzień 31 grudnia 2017
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	16.	14 153	12 272
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	17.	1 875	927
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	18.	15 388 119	13 916 350
Inwestycje w jednostkach zależnych	20.	18 518	18 518
Wartości niematerialne	21.	129 110	139 190
Rzeczowe aktywa trwałe	22.	569 345	405 384
<i>w tym: Nieruchomości inwestycyjne</i>	22.1.	11 600	18 059
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	15.	875 875	778 584
Zapasy	24.	56 385	132 032
Pozostałe aktywa	25.	246 093	168 343
Aktywa razem		17 299 473	15 571 600
Zobowiązania i kapitały	Nota	Na dzień 31 grudnia 2018	Na dzień 31 grudnia 2017
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	26.	15 513 633	13 262 177
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	27.	354 264	332 787
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	28.	447 602	1 127 844
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	17.	1 459	1 000
Pozostałe zobowiązania	29.	572 806	486 592
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	23.	57 485	65 731
Rezerwy	30.	1 564	1 723
Zobowiązania razem		16 948 813	15 277 854
Kapitały własne przypadające na akcjonariuszy Spółki, w tym:		350 660	293 746
Kapitał podstawowy		174 057	174 057
Kapitał zapasowy		58 411	179 411
Kapitał rezerwowy		71 000	0
Pozostałe kapitały		-109 437	-70 824
Wynik finansowy bieżącego roku		156 629	11 102
Kapitały własne razem	31.	350 660	293 746
Zobowiązania i kapitały razem		17 299 473	15 571 600

Jednostkowe sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych

	<i>Nota</i>	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Pozostałe kapitały	Wynik roku bieżącego	Razem kapitały własne
Stan na 1 stycznia 2018 roku		174 057	179 411	0	-70 824	11 102	293 746
Zmiany wynikające z wdrożenia MSSF 9		0	0	0	-38 280	0	-38 280
Zysk netto przypadający akcjonariuszom Spółki za rok 2018		0	0	0	0	156 629	156 629
Pozostałe całkowite dochody		0	0	0	-333	0	-333
Wydzielenie z kapitału zapasowego kapitału (funduszu) rezerwowego		0	-121 000	121 000	0	0	0
Dywidendy i zaliczki na poczet dywidendy wypłacone		0	0	-50 000	0	-11 102	-61 102
Stan na 31 grudnia 2018 roku	31.	174 057	58 411	71 000	-109 437	156 629	350 660

	<i>Nota</i>	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały	Wynik roku bieżącego	Razem kapitały własne
Stan na 1 stycznia 2017 roku		174 057	146 860	-99 556	32 551	253 912
Zysk netto przypadający akcjonariuszom Spółki za rok 2017		0	0	0	11 102	11 102
Zmiana z tytułu połączenia jednostek		0	0	28 539	0	28 539
Pozostałe całkowite dochody		0	0	80	0	80
Inne		0	0	113	0	113
Przeniesienie zysku netto na kapitał zapasowy		0	32 551	0	-32 551	0
Stan na 31 grudnia 2017 roku	31.	174 057	179 411	-70 824	11 102	293 746

Jednostkowe sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Działalność operacyjna	Nota	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017
Zysk netto		156 629	11 102
Korekty o pozycje:		218 135	227 375
Amortyzacja	14.	20 872	14 149
Niezrealizowane różnice kursowe dodatnie / ujemne		133 200	42 640
Strata na zbyciu inwestycji oraz składników rzeczowego majątku trwałego		7 385	26
Przeniesienie odsetek dotyczących działalności finansowej		330 426	262 725
Przeniesienie otrzymanych dywidend do działalności inwestycyjnej	9.	-77 109	0
Pozostałe pozycje niepieniężne		-266	631
Inne korekty	35.	-196 373	-92 796
Zmiany stanu aktywów i pasywów operacyjnych:		-1 493 843	-1 105 882
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat		-948	3 081
Należności z tytułu leasingu i pożyczek		-1 471 769	-1 098 350
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		-97 291	-72 628
Zapasy		75 647	-64 573
Pozostałe aktywa		-77 750	-4 026
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat		459	-288
Pozostałe zobowiązania		86 214	100 085
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		-8 246	30 913
Rezerwy		-159	-96
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		-1 119 079	-867 405

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Jednostkowe sprawozdanie z przepływów pieniężnych (cd.)

Działalność inwestycyjna	Nota	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017
Wpływy z tytułu sprzedaży składników rzeczowych aktywów trwałych		1 354	881
Środki pieniężne pozyskane w związku z połączeniem spółek		0	38 560
Wydatki z tytułu nabycia składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		-25 466	-8 910
Dywidendy otrzymane	9.	77 109	0
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		52 997	30 531
Działalność finansowa			
Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek		5 425 872	6 857 669
Wypływy z tytułu spłaconych kredytów i pożyczek		-3 314 408	-5 799 087
Wpływy/Wypływy z tytułu sekurytyzacji aktywów		-681 057	-20 283
Wpływy z emisji dłużnych papierów wartościowych		1 279 649	1 035 878
Wypływy z tytułu wykupu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		-1 265 100	-961 591
Dywidendy zapłacone		-61 102	0
Odsetki zapłacone od zaciągniętych kredytów i pożyczek		-287 552	-247 417
Koszty sekurytyzacji aktywów		-24 942	-18 502
Wydatki z tytułu spłaty odsetek od papierów dłużnych		-3 397	-1 861
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		1 067 963	844 806
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	35.	1 881	7 932
w tym z tytułu różnic kursowych od środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		69	18
Środki pieniężne na 1 stycznia		12 272	4 340
Środki pieniężne na 31 grudnia		14 153	12 272
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania		1 676	0
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych zawiera:			
		2018	2017
Odsetki otrzymane		606 765	462 910
Odsetki zapłacone		315 891	267 780
Podatek dochodowy zapłacony		134 956	70 842

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne

Jednostką sporządzającą sprawozdanie finansowe jest **PKO Leasing S.A.** z siedzibą w Łodzi 93-281, Al. Marszałka Edwarda Śmigłego-Rydza 20, wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego jako Spółka Akcyjna pod numerem KRS 0000022886.

PKO Leasing S.A. prowadzi działalność w zakresie leasingu finansowego oraz operacyjnego oraz udzielania pożyczek finansowych, zatrudniając 1.000 osób na koniec 2018 roku (1.021 osób na koniec 2017 roku).

PKO Leasing Spółka Akcyjna („Spółka”, „Jednostka”) została utworzona Aktem Notarialnym z dnia 18 lutego 1999 roku. Spółce nadano numer statystyczny REGON 472191767.

W dniu 31 października 2016 roku nastąpiło połączenie PKO Leasing S.A. i PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o. na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 Kodeksu spółek handlowych (Ksh) z uwzględnieniem procedury uproszczonej połączenia uregulowanej w art. 516 § 6 w związku z art. 516 § 5 Ksh przez przeniesienie całego majątku PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o. na PKO Leasing S.A. (łączenie przez przejęcie).

W dniu 28 kwietnia 2017 roku nastąpiło połączenie PKO Leasing S.A. i Raiffeisen-Leasing Polska S.A. na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 Ksh z uwzględnieniem procedury uproszczonej połączenia uregulowanej w art. 516 § 6 w związku z art. 516 § 5 Ksh przez przeniesienie całego majątku Raiffeisen-Leasing Polska S.A. na PKO Leasing S.A. jako podmiot przejmujący (łączenie przez przejęcie).

Czas trwania Spółki jest nieoznaczony.

Występujące w niniejszym sprawozdaniu finansowym określenia oznaczają odpowiednio:

Spółka, Jednostka lub PKOL – PKO Leasing S.A.,

Jednostki Zależne – PKO Faktoring S.A., PKO Leasing Sverige AB, Raiffeisen-Leasing Polska S.A. (do dnia połączenia prawnego, tj. do 28 kwietnia 2017 roku), PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o. (do dnia 28 kwietnia 2017 roku działająca jako Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o.), PKO Leasing Finanse sp. z o.o. (do dnia 28 kwietnia 2017 roku działająca jako Raiffeisen-Leasing Service Sp. z o.o.), PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o. (do dnia 28 kwietnia 2017 roku działająca jako Raiffeisen-Leasing Real Estate Sp. z o.o.), ROOF Poland Leasing 2014 DAC,

Jednostka Dominująca oraz Jednostka Dominująca Najwyższego Szczebla – Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. (PKO Bank Polski lub PKO BP),

Grupa PKO BP – Grupę Kapitałową Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej, w skład której wchodzi PKO Bank Polski i podmioty przez niego kontrolowane.

Zatwierdzenie niniejszego sprawozdania finansowego

Zarząd Spółki dokonał zatwierdzenia sprawozdania finansowego w dniu 3 kwietnia 2019 roku. Sprawozdanie finansowe może być zmienione do czasu zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie.

Informacje o akcjonariuszach Spółki

Podmiotem bezpośrednio dominującym posiadającym 100% akcji Spółki jest Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., który jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej PKO BP. Udział Skarbu Państwa w kapitale podstawowym podmiotu dominującego na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosił 29,43%.

Skład Zarządu Spółki w okresie od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku

Na dzień 1 stycznia 2018 roku w skład Zarządu Spółki wchodził:

- Andrzej Krzemiński – Prezes Zarządu,
- Piotr Mierzejewski – Wiceprezes Zarządu,
- Elżbieta Anders – Członek Zarządu,
- Przemysław Stańczyk – Członek Zarządu,
- Radosław Drozd – Członek Zarządu,

Na dzień 31 grudnia 2018 roku w skład Zarządu Spółki wchodził:

- Przemysław Stańczyk – Członek Zarządu, p.o. Prezesa Zarządu,
- Jarosław Brzuzy – Wiceprezes Zarządu,
- Piotr Mierzejewski – Wiceprezes Zarządu,
- Elżbieta Anders – Członek Zarządu,
- Maciej Jakubowski – Członek Zarządu,
- Radosław Drozd – Członek Zarządu.

W dniu 13 listopada 2018 roku pan Andrzej Krzemiński – Prezes Zarządu, złożył do Rady Nadzorczej PKO Leasing rezygnację z członkostwa w Zarządzie PKO Leasing z końcem dnia 13 listopada 2018 roku.

W dniu 13 listopada 2018 roku członkowi Zarządu panu Przemysławowi Stańczykowi Rada Nadzorcza powierzyła pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu Spółki na okres trzech miesięcy.

W dniu 23 maja 2018 roku pan Jarosław Brzuzy został powołany przez Radę Nadzorczą na członka Zarządu Spółki pełniącego funkcję Wiceprezesa Zarządu ze skutkiem na dzień 1 czerwca 2018 roku.

W dniu 23 listopada 2018 roku pan Maciej Jakubowski został powołany przez Radę Nadzorczą na Członka Zarządu Spółki ze skutkiem na dzień 3 grudnia 2018 roku.

W dniu 23 listopada 2018 roku pan Mirosław Grzelak został powołany przez Radę Nadzorczą PKO Leasing na członka Zarządu Spółki pełniącego funkcję Wiceprezesa Zarządu ze skutkiem na dzień 1 stycznia 2019 roku.

W dniu 13 lutego 2019 roku pan Przemysław Stańczyk złożył do Rady Nadzorczej PKO Leasing rezygnację z członkostwa w Zarządzie PKO Leasing ze skutkiem na dzień 14 lutego 2019 roku.

W dniu 1 marca 2019 roku pan Paweł Pach został powołany przez Radę Nadzorczą PKO Leasing S.A. na Prezesa Zarządu Spółki z dniem 4 marca 2019 roku.

W dniu 13 marca 2019 roku pan Piotr Mierzejewski złożył rezygnację z członkostwa w Zarządzie PKO Leasing S.A. ze skutkiem na dzień 31 marca 2019 roku.

Skład Zarządu Spółki na dzień podpisania jednostkowego sprawozdania finansowego:

- Paweł Pach – Prezes Zarządu,
- Jarosław Brzuzi – Wiceprezes Zarządu,
- Mirosław Grzelak – Wiceprezes Zarządu,
- Elżbieta Anders – Członek Zarządu,
- Radosław Drozd – Członek Zarządu,
- Maciej Jakubowski – Członek Zarządu.

Skład Rady Nadzorczej Spółki w okresie od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku

W trakcie 2018 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku w skład Rady Nadzorczej wchodził:

- Rafał Antczak – przewodniczący Rady Nadzorczej (od 14 lutego 2018 roku),
- Jakub Papierski – Przewodniczący Rady Nadzorczej (do 14 lutego 2018 roku), Wiceprzewodniczący (od 14 lutego 2018 roku),
- Jan Emeryk Rościszewski – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej (do 14 lutego 2018 roku), Członek Rady Nadzorczej (od 14 lutego 2018 roku), rezygnacja z funkcji Członka Rady Nadzorczej ze skutkiem na 31 grudnia 2018 roku,
- Piotr Mazur – Członek Rady Nadzorczej,
- Rafał Kozłowski – Członek Rady Nadzorczej, rezygnacja z funkcji Członka Rady Nadzorczej ze skutkiem na 31 grudnia 2018 roku,
- Maciej Wyszczarski – Członek Rady Nadzorczej,
- Marcin Mosz – Sekretarz Rady Nadzorczej (do 31 października 2018 roku).

W dniu 9 stycznia 2018 roku pan Rafał Antczak został powołany do Rady Nadzorczej Spółki.

W dniu 14 lutego 2018 roku Rada Nadzorcza PKO Leasing wybrała poniższych członków Rady Nadzorczej do pełnienia następujących funkcji:

- Rafał Antczak – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Jakub Papierski – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Jan Emeryk Rościszewski – Członek Rady Nadzorczej.

Pan Marcin Mosz złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej ze skutkiem na dzień 31 października 2018 roku.

Pan Jan Emeryk Rościszewski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Pan Rafał Kozłowski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2018 roku.

W dniu 4 stycznia 2019 roku do Rady Nadzorczej Spółki zostali powołani pan Grzegorz Oszast oraz pan Piotr Galas.

Spółka prowadzi księgi rachunkowe i sporządza sprawozdanie finansowe wg Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), przyjętych przez Unię Europejską.

Spółka sporządziła niniejsze jednostkowe sprawozdanie finansowe w celu złożenia go do Krajowego Rejestru Sądowego, zgodnie z artykułem 69 Ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku (Dz.U. z 2018 r., poz. 395) oraz właściwego urzędu skarbowego.

Na dzień podpisania niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego Spółka sporządziła także skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości zatwierdzonymi przez Unię Europejską (sprawozdanie finansowe „Grupy”) wedle wymagań MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”. Spółka zastosowała interpretację zawartą w agendzie wydanej przez Europejską Komisję ds. Rynku Wewnętrznego i Usług (European Commission Directorate – General for Internal Market and Services) sporządzonej na spotkanie Komitetu Regulacyjnego Rachunkowości (Accounting Regulatory Committee) (dokument ARC/08/2007), omawiającej powiązanie pomiędzy Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej a IV i VII Dyrektywą Prawa Spółek (Company Law Directives). W opinii Departamentu ds. Usług Komisji Europejskiej, jeśli podmiot postanawia sporządzić roczne sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości zatwierdzonych przez Unię Europejską lub jest do tego zobligowany, to może on sporządzić i złożyć je niezależnie od sporządzenia i złożenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym objęte są wszystkie podmioty, w które dokonano inwestycji, włączając w to podmioty specjalnego przeznaczenia. Spółka konsoliduje metodą pełną podmioty lub ich wyodrębnione części, w które dokonała inwestycji, jeżeli:

- jest narażona na lub ma prawo do zmiennych zwrotów z tytułu zaangażowania w ten podmiot,
- ma zdolność wpływania na te zwroty poprzez władzę nad podmiotem inwestycji oraz
- istnieje związek pomiędzy wyżej wymienioną władzą a zwrotami.

Niniejsze jednostkowe sprawozdanie finansowe powinno być czytane wraz ze sprawozdaniem skonsolidowanym Grupy PKO Leasing S.A. za rok 2018, jak tylko zostanie ono udostępnione, w celu uzyskania pełnej informacji na temat sytuacji finansowej, wyników i przepływów pieniężnych Grupy PKO Leasing S.A. jako całości.

2. Opis istotnych zasad rachunkowości

2.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Niniejsze jednostkowe sprawozdanie finansowe PKO Leasing S.A. zostało sporządzone za okres od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia 31 grudnia 2018 roku. Dane porównawcze obejmują poprzedni rok obrotowy rozpoczęty w dniu 1 stycznia 2017 roku a zakończony 31 grudnia 2017 roku.

Sprawozdanie finansowe za rok obrotowy od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku zostało sporządzone w złotych (zł), a wszystkie dane liczbowe, o ile nie wskazano inaczej, zaprezentowano w tysiącach złotych.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Spółkę działalności gospodarczej w niezmnieszonej istotnie zakresie, w okresie niekrótszym niż rok od dnia sprawozdawczego.

Sprawozdanie finansowe Spółki zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych,
- według zamortyzowanego kosztu dla pozostałych aktywów finansowych, w tym dla należności z tytułu leasingu i pożyczek, oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych,
- aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży wyceniane są w niższej z następujących dwóch kwot: ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

W latach 2017-2018 w Spółce nie wystąpiła działalność zaniechana.

Przedstawione poniżej zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich zaprezentowanych okresów sprawozdawczych, z wyłączeniem zmian, które wynikają z wdrożenia od 1 stycznia 2018 roku MSSF 9 Instrumenty finansowe oraz MSSF 15 Przychody z umów z klientami opisanych odpowiednio w notach 2.3, 2.6.1, 3.1.

2.2. Oświadczenie zgodności z MSSF

Roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe („sprawozdanie finansowe”) Spółki zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską.

Standardy i interpretacje, które zostały wydane i zastosowane przez Spółkę do jednostkowego sprawozdania finansowego po raz pierwszy w 2018 roku

W niniejszym rocznym jednostkowym sprawozdaniu finansowym Spółka uwzględniła zmiany do standardów i nowe interpretacje zatwierdzone przez Unię Europejską i obowiązujące dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie, które zostały przedstawione w notce 2.3. W szczególności Spółka zastosowała po raz pierwszy MSSF 9 Instrumenty finansowe oraz MSSF 15 Przychody z umów z klientami.

Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do nich, które zostały opublikowane, a także zostały zatwierdzone przez Unię Europejską a nie weszły w życie i nie zostały jeszcze zastosowane przez Spółkę

Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do nich, które zostały opublikowane, a także zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a nie weszły w życie i nie zostały jeszcze zastosowane przez Spółkę, zostały przedstawione w nocie 2.3. Spółka nie przewiduje, aby wprowadzenie nowych standardów, ich zmian oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Spółkę zasady rachunkowości, z wyjątkiem MSSF 16 Leasing. Spółka planuje ich zastosowanie w terminach podanych w określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania).

2.3. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów

Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane i zastosowane przez Spółkę po raz pierwszy w 2018 roku

Przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego Spółka uwzględniła opisane poniżej nowe standardy i interpretacje KIMSF, które zostały opublikowane przez RMSR i są obowiązujące dla okresów sprawozdawczych rozpoczynających się po 1 stycznia 2018 roku.

Standard/ interpretacja	Opis potencjalnych zmian i ich wpływ na sprawozdanie finansowe
MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (2014)	Nowy Standard, opublikowany 12 listopada 2009 roku, zastępuje wytyczne zawarte w MSR 39 Instrumenty Finansowe: ujmowanie i wycena, na temat klasyfikacji oraz wyceny aktywów finansowych. Standard eliminuje istniejące w MSR 39 kategorie: utrzymywane do terminu wymagalności, dostępne do sprzedaży oraz pożyczki i należności. W momencie początkowego ujęcia aktywa finansowe są klasyfikowane do jednej z trzech kategorii: • aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub • aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, lub • aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Składnik aktywów finansowych jest klasyfikowany do kategorii wycenianych po początkowym ujęciu według zamortyzowanego kosztu, jeżeli spełnione są następujące dwa warunki: • aktywa utrzymywane są w ramach modelu biznesowego, którego celem jest utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu; oraz • jego warunki umowne powodują powstanie w określonych momentach przepływów pieniężnych stanowiących wyłącznie spłatę kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału. W sytuacji, gdy powyższe warunki nie są spełnione (jak to ma miejsce na przykład w przypadku instrumentów kapitałowych innych jednostek), składnik aktywów finansowych jest wyceniany w wartości godziwej. Zyski i straty z wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej ujmowane są w wyniku bieżącego okresu, za wyjątkiem aktywów utrzymywanych w ramach modelu biznesowego, którego celem jest utrzymywanie aktywów zarówno w celu uzyskania przepływów pieniężnych z kontraktów, jak i ich sprzedaż – dla tych aktywów zyski i straty z wyceny ujmowane są w innych całkowitych dochodach.

Standard/ interpretacja	Opis potencjalnych zmian i ich wpływ na sprawozdanie finansowe
MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (2014)	Ponadto w przypadku, gdy inwestycja w instrument kapitałowy nie jest przeznaczona do obrotu, MSSF 9 daje możliwość dokonania nieodwracalnej decyzji o wycenie takiego instrumentu finansowego, w momencie początkowego ujęcia, w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Wyboru takiego można dokonać dla każdego instrumentu osobno. Wartości ujęte w innych całkowitych dochodach w związku z powyższą wyceną nie mogą w późniejszych okresach zostać przekwalifikowane do wyniku bieżącego okresu. Nowy standard zachowuje niemal wszystkie dotychczasowe wymogi MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych oraz wyłączenia aktywów finansowych i zobowiązań finansowych. MSSF 9 wymaga jednak, aby zmiana wartości godziwej dotycząca zmiany ryzyka kredytowego zobowiązania finansowego wyznaczonego w momencie początkowego ujęcia jako wycenianego w wartości godziwej przez wynik finansowy były prezentowane w innych całkowitych dochodach. Jedynie pozostała część zysku lub straty z wyceny do wartości godziwej jest ujmowana w wyniku bieżącego okresu. W przypadku jednak, gdyby zastosowanie tego wymogu powodowało brak współmierności przychodów i kosztów lub gdyby zobowiązanie finansowe wynikało z zobowiązań do udzielenia pożyczki lub umów gwarancji finansowych, cała zmiana wartości godziwej byłaby ujmowana w zysku lub stracie bieżącego okresu. W zakresie szacunku utraty wartości aktywów finansowych MSSF 9 zastępuje model „straty poniesionej” zawarty w MSR 39 modelem „straty oczekiwanej”, co oznacza, że zdarzenie powodujące powstanie straty nie musi poprzedzać jej rozpoznania i utworzenia odpisu. Nowe zasady mają na celu zapobieganie sytuacjom, w których odpisy na straty kredytowe są tworzone zbyt późno i w niewystarczającej wysokości. W skrócie, model oczekiwanej straty wykorzystuje dwa podejścia do szacowania straty, zgodnie z którymi strata jest ustalana na podstawie: • straty kredytowej oczekiwanej w okresie 12 miesięcy albo • straty kredytowej oczekiwanej do zapadalności (ang. life-time expected loss). To, które podejście zostanie zastosowane, zależy od tego, czy w przypadku danego składnika aktywów od momentu początkowego ujęcia nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego. W przypadku, jeśli ryzyko kredytowe związane z aktywami finansowymi nie wzrosło istotnie w porównaniu do jego poziomu z momentu początkowego ujęcia, odpis z tytułu utraty wartości tych aktywów finansowych będzie równy oczekiwanej stracie w okresie 12 miesięcy. W przypadku natomiast, jeśli nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego, odpis z tytułu utraty wartości tych aktywów finansowych będzie równy oczekiwanej stracie przez cały okres życia instrumentu, zwiększając tym samym wysokość ujętego odpisu. Standard przyjmuje przy tym założenie, zgodnie z którym - w przypadku braku przeciwnych argumentów - wystarczającym kryterium dla rozpoznania straty kredytowej oczekiwanej do zapadalności jest wystąpienie zaległości w spłacie wynoszącej 30 dni. Data wejścia w życie dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 roku.

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”

Standard ten zawiera zasady, które zastępują większość dotychczasowych szczegółowych wytycznych w zakresie ujmowania przychodów istniejących w MSSF. W szczególności, w wyniku przyjęcia nowego standardu przestały obowiązywać MSR 18 Przychody, MSR 11 Umowy o usługę budowlaną oraz związane z nimi interpretacje.

Zgodnie z nowym standardem Spółka stosuje pięciostopniowy model, aby określić moment ujęcia przychodów oraz ich wysokość. Model ten zakłada, że przychody powinny być ujęte wówczas, gdy (lub w stopniu, w jakim) jednostka przekazuje klientowi kontrolę nad towarami lub usługami, oraz w kwocie, do jakiej jednostka oczekuje być uprawniona. Zależnie od spełnienia określonych kryteriów, przychody są:

- rozkładane w czasie, w sposób obrazujący wykonanie umowy przez jednostkę, lub
- ujmowane jednorazowo w momencie, gdy kontrola nad towarami lub usługami jest przeniesiona na klienta.

Standard zawiera nowe wymagania dotyczące ujawnień, zarówno ilościowych, jak i jakościowych, mających na celu umożliwienie użytkownikom sprawozdań finansowych zrozumienie charakteru, kwoty, momentu ujęcia i niepewności odnośnie przychodów i przepływów pieniężnych wynikających z umów z klientami.

Data wejścia w życie dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 roku.

MSSF 15 odnosi się do przychodów z tytułu opłat i prowizji, które nie są objęte zakresem Międzynarodowego Standardu Rachunkowości nr 17 Leasing (MSR 17) oraz Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej nr 9 Instrumenty finansowe (MSSF 9). Poza zakresem MSSF 15 pozostają prowizje powiązane z instrumentem finansowym, stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego (umowy leasingu/pożyczki).

MSSF 15 odnosi się do przychodów i opłat oraz innych rodzajów wynagrodzeń generowanych przez Spółkę, związanych z obsługą umów leasingu, pożyczek oraz pełnioną funkcją agenta ubezpieczeniowego. Zgodnie z MSSF 15 Spółka ujmuje przychody w taki sposób, aby odzwierciedlić przekazanie przyrzeczonych usług na rzecz klienta w kwocie, która odzwierciedla wynagrodzenie, do którego – zgodnie z oczekiwaniami Spółki – będzie ona uprawniona w zamian za te usługi. Stosując niniejszy standard, Spółka uwzględnia warunki umowy oraz wszystkie istotne fakty i okoliczności.

Na 5-stopniowy model ujmowania przychodów składa się:

- ETAP I: IDENTYFIKACJA UMOWY Z KLIENTEM - w ramach tego etapu następuje identyfikacja umów z klientami poprzez analizę spełnienia wszystkich następujących kryteriów:
 1. strony umowy zawarły umowę (w formie pisemnej, ustnej lub zgodnie z innymi zwyczajowymi praktykami handlowymi) i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków,
 2. Spółka jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane,
 3. Spółka jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane,
 4. umowa ma treść ekonomiczną (tzn. można oczekiwać, że w wyniku umowy ulegnie zmianie ryzyko, rozkład w czasie lub kwota przyszłych przepływów pieniężnych), oraz
 5. jest prawdopodobne, że Spółka otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane klientowi. Oceniając, czy otrzymanie kwoty wynagrodzenia jest prawdopodobne, Spółka uwzględnia zdolność i zamiar zapłaty kwoty wynagrodzenia przez klienta w odpowiednim terminie, z uwzględnieniem wszelkich upustów cenowych.

- ETAP II: IDENTYFIKACJA ODRĘBNYCH ZOBOWIĄZAŃ DO WYKONANIA ŚWIADCZENIA - zobowiązanie do wykonania świadczenia to przyrzeczenie (domniemane lub sprecyzowane) do przekazania klientowi dóbr lub usług, które identyfikowane są w momencie zawarcia umowy na bazie warunków umownych, jak również wynikają ze zwyczajowych praktyk handlowych. Spółka w momencie zawarcia umowy dokonuje oceny dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie z klientem i identyfikuje jako zobowiązanie do wykonania świadczenia każde przyrzeczenie do przekazania na rzecz klienta:
 1. dobra lub usługi (lub pakietu dóbr lub usług), które można wyodrębnić lub
 2. grupy odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i w przypadku których przekazanie na rzecz klienta ma taki sam charakter.Dobro lub usługa przyrzeczona klientowi są odrębne, jeżeli są spełnione oba poniższe warunki:
 1. klient może odnosić korzyści z dobra lub usługi albo bezpośrednio, albo poprzez powiązanie z innymi zasobami, które są dla niego łatwo dostępne (tj. dobro lub usługa mogą być odrębne) oraz
 2. zobowiązanie jednostki do przekazania dobra lub usługi na rzecz klienta można zidentyfikować jako odrębne w stosunku do innych zobowiązań określonych w umowie (tj. dobro lub usługa są odrębne w ramach samej umowy).W przypadku gdy w procesie dostarczania wybranych usług dla klienta zaangażowany jest podmiot trzeci, Spółka dokonuje oceny, czy występuje w roli agenta czy zleceniodawcy, biorąc pod uwagę przede wszystkim możliwość kontrolowania danej usługi przed jej przekazaniem klientowi (zasada kontroli).
- ETAP III: USTALENIE CENY TRANSAKCYJNEJ - Spółka na moment zawarcia umowy ustala cenę transakcyjną odrębnego dobra lub odrębnej usługi będącej przedmiotem każdego zobowiązania do wykonania świadczenia, uwzględniając warunki umowy oraz stosowane zwyczajowe praktyki handlowe. Cena transakcyjna to kwota wynagrodzenia, które zgodnie z oczekiwaniem Spółki będzie przysługiwać w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta, z wyłączeniem kwot pobranych w imieniu osób trzecich. Przy ustalaniu ceny transakcyjnej uwzględniane są następujące komponenty: wynagrodzenie zmienne, wartość pieniądza w czasie, wynagrodzenie niegotówkowe oraz wynagrodzenie płatne klientowi. W zakresie wynagrodzenia zmiennego. Spółka oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych usług.
- ETAP IV: PRZYPISANIE CENY TRANSAKCYJNEJ DO POSZCZEGÓLNYCH ZOBOWIĄZAŃ DO WYKONANIA ŚWIADCZENIA - Spółka przypisuje cenę transakcyjną do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia (lub do odrębnego dobra lub odrębnej usługi) w kwocie, która odzwierciedla kwotę wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Spółki – przysługuje w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi. Spółka przypisuje ceny transakcyjne na podstawie modelu względnej wartości godziwej.
- ETAP V: UJĘCIE PRZYCHODU W MOMENCIE REALIZACJI ZOBOWIĄZANIA WYNIKAJĄCEGO Z UMOWY - Spółka ujmuje przychody w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzonego dobra lub usługi klientowi. Dobro zostaje przekazane, a usługa wykonana w momencie uzyskania przez klienta kontroli.

Do przychodów z tytułu prowizji i opłat zaliczane są jednorazowo opłaty pobierane przez Spółkę za wykonanie czynności niezwiązane bezpośrednio z powstaniem należności z tytułu leasingu czy pożyczki. Dla każdego zobowiązania do wykonania usługi Spółka ustala w momencie zawarcia umowy, czy będzie spełniać zobowiązanie do wykonania świadczenia w miarę upływu czasu, czy też spełni je w określonym momencie.

	Spółka zastosowała MSSF 15 od 1 stycznia 2018 roku. Spółka przeanalizowała główne rodzaje umów, w odniesieniu do których otrzymuje wynagrodzenie, ujmowane jako przychody z tytułu prowizji i opłat oraz częściowo w pozostałych przychodach operacyjnych. Dotyczy to przede wszystkim umów leasingu, dzierżawy, najmu i pożyczek z klientami, w odniesieniu do których Spółka uzyskuje opłaty niebędące częścią efektywnej stopy procentowej. Przeanalizowano także umowy agencyjne z towarzystwami ubezpieczeniowymi. Spółka nie zidentyfikowała umów, w związku z którymi zastosowanie MSSF 15 miałyby istotny wpływ na sprawozdanie finansowe.
Zmiany do MSSF 15 Przychody z umów z klientami	Zmiany do MSSF 15 wyjaśniają niektóre wymogi Standardu oraz zawierają szereg uproszczeń w zakresie okresu przejściowego dla jednostek, które wdrażają nowy Standard. Zmiany wyjaśniają, w jaki sposób należy: • dokonywać identyfikacji zobowiązań umownych (obietnicy przeniesienia towarów lub usług); • określać, czy spółka działa we własnym imieniu dostarczając towary lub świadcząc usługi, czy działa jako agent (jest odpowiedzialna za zorganizowanie dostarczenia towarów lub świadczenia usług); oraz • określać, czy przychód z udzielenia licencji powinien być ujęty jednorazowo czy rozłożony w czasie. Ponadto Zmiany zawierają dwa dodatkowe uproszczenia, których celem jest ułatwienie spółkom pierwszego zastosowania Standardu oraz redukcja związanego z nim kosztu. Data wejścia w życie dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 roku.
Zmiany do MSSF 4 (umowy ubezpieczeniowe)	Zmiany wprowadzają dwa opcjonalne rozwiązania, podejście nakładkowe oraz podejście odraczające, w celu zmniejszenia wpływu różnych dat wejścia w życie MSSF 9 Instrumenty Finansowe oraz mającego się ukazać standardu dotyczącego umów ubezpieczeniowych. Różne daty wejścia w życie tych przepisów mogą spowodować czasową zmienność wykazywanych wyników oraz niedopasowania księgowe. Zmiany wprowadzają: • opcje dla spółek wystawiających umowy ubezpieczeniowe, aby zmienność wyników wynikającą z zastosowania MSSF 9 ujmować w innych całkowitych dochodach do czasu wejścia w życie nowego standardu dotyczącego umów ubezpieczeniowych; oraz • opcję dla spółek, których działalność jest przede wszystkim związana z ubezpieczeniami, czasowego zwolnienia ze stosowania MSSF 9 do roku 2021. Spółki, które odroczyć zastosowanie MSSF 9, będą nadal stosowały przepisy MSR 39 Instrumenty Finansowe. Data wejścia w życie dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 roku.

Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2014-2016	Doroczne ulepszenia MSSF 2014-2016 zawierają 3 zmiany do standardów. Głównie zmiany: • usuwają krótkoterminowe zwolnienia dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy (MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej Po Raz Pierwszy) dotyczących, między innymi, przepisów przejściowych MSSF 7 Instrumenty finansowe: Ujawnienia w zakresie ujawnień danych porównawczych oraz przeniesienia aktywów finansowych, oraz MSR 19 Świadczenia pracownicze; • wyjaśniają, że wymogi MSSF 12 Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach (z wyjątkiem ujawnień skróconych informacji finansowych zgodnie z paragrafami B10-B16 tego standardu) mają również zastosowanie w odniesieniu do udziałów w spółce zależnej, stowarzyszonej, wspólnym przedsięwzięciu oraz strukturyzowanej jednostki nieobjętej konsolidacją, które są zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5 Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana; oraz • wyjaśniają, że wybór w zakresie odstępstwa od stosowania metody praw własności zgodnie z MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach powinien być dokonany oddzielnie w odniesieniu do każdej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia oraz wyjaśniają, kiedy tego wyboru należy dokonać.
KIMSF 22 Transakcje w Obcej Walucie oraz Zaliczki	KIMSF 22 zawiera wytyczne w zakresie kursu wymiany walut, którego należy użyć dla wykazania transakcji w obcej walucie (takiej jak transakcja przychodowa), w przypadku gdy płatność jest dokonana lub otrzymana wcześniej w formie zaliczki, oraz wyjaśnia, że datą tych transakcji jest dzień początkowego ujęcia rozliczeń międzyokresowych czynnych lub przychodów przyszłych okresów związanych z zaliczką. W przypadku transakcji, w których następuje szereg płatności, dokonanych lub otrzymanych, dla każdej takiej transakcji jest ustalana osobna data transakcji.
Zmiany do MSR 40 Nieruchomości Inwestycyjne	Zmiany zawierają wyjaśnienia w zakresie przeniesienia do lub z nieruchomości inwestycyjnych: • przeniesienie do lub z nieruchomości inwestycyjnych powinno nastąpić tylko w przypadku zmiany sposobu wykorzystania nieruchomości; oraz • wraz ze zmianą sposobu wykorzystania nieruchomości powinna nastąpić ocena, czy nieruchomość kwalifikuje się jako nieruchomość inwestycyjna.
Zmiany do MSSF 2 Płatności na bazie akcji	Zmiany wprowadzają wymogi w zakresie ujmowania: (a) skutków warunków nabycia uprawnień i warunków innych niż warunki nabycia uprawnień na wycenę płatności na bazie akcji rozliczanymi w środkach pieniężnych; (b) płatności na bazie akcji mające funkcję rozliczenia netto z zobowiązaniami podatkowymi; oraz (c) modyfikacji warunków płatności na bazie akcji, które powodują zmianę klasyfikacji transakcji z rozliczanych w środkach pieniężnych do rozliczanych w instrumentach kapitałowych.

Wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji, poza MSSF 9, miało nieistotny wpływ na sprawozdanie finansowe.

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane przez Spółkę

Standard/ interpretacja	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian i ich ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe
MSSF 16 „Leasing”	1 stycznia 2019 roku	Tak	MSSF 16 zastępuje MSR 17 „Leasing” oraz związane z tym standardem interpretacje. W odniesieniu do leasingobiorców nowy Standard eliminuje występujące obecnie rozróżnienie pomiędzy leasingiem finansowym oraz operacyjnym. Ujęcie leasingu operacyjnego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej spowoduje rozpoznanie nowego składnika aktywów – prawa do użytkowania przedmiotu leasingu – oraz nowego zobowiązania – zobowiązania do dokonania płatności z tytułu leasingu. Prawa do użytkowania aktywów w leasingu podlegać będą umorzeniu, natomiast od zobowiązania naliczane będą odsetki. Spowoduje to powstanie większych kosztów w początkowej fazie leasingu, nawet w przypadku, gdy jego strony uzgodniły stałe opłaty roczne. Ujęcie umów leasingu u leasingodawcy w większości przypadków pozostanie niezmienione w związku z utrzymanym podziałem na umowy leasingu operacyjnego oraz finansowego. Spółka uważa, że zastosowanie nowego standardu będzie miało wpływ na ujmowanie, prezentację, wycenę oraz ujawnienia aktywów, będących przedmiotem leasingu operacyjnego oraz odpowiadających im zobowiązań z tytułu leasingu w sprawozdaniu finansowym Spółki jako leasingobiorcy. Szacowany przez Spółkę wpływ to podwyższenie sumy bilansowej, tj. rozpoznanie prawa do używania składnika aktywów oraz zobowiązań z tytułu leasingu w wysokości ok. 34 mln zł.
Sprzedaż lub Przekazanie Aktywów Pomiedzy Inwestorem a Spółką Stowarzyszoną lub Wspólnym Przedsięwzięciem (Zmiany do MSSF 10 Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe oraz do MSR 28 Jednostki Stowarzyszone)	Odroczona na czas nieokreślony	Nie	Zmiany usuwają istniejącą niespójność między wymaganiami MSSF 10 oraz MSR 28 w kwestii ujmowania utraty kontroli nad spółką zależną, która wnoszona jest do spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Podczas gdy MSR 28 ogranicza zysk lub stratę wynikającą z wniesienia aktywów niepieniężnych do spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia do wysokości zaangażowania kapitałowego innych podmiotów w tej jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, MSSF 10 nakazuje rozpoznanie całego zysku lub straty na utracie kontroli nad jednostką zależną. Zmiany wymagają ujęcia całości zysku lub straty w przypadku, gdy przeniesione aktywa spełniają definicję przedsięwzięcia w rozumieniu MSSF 3 Połączenia jednostek gospodarczych (niezależnie, czy przedsięwzięcie ma formę jednostki zależnej, czy też nie). Częściowe rozpoznanie zysku lub straty (do wysokości zaangażowania kapitałowego innych podmiotów) nastąpi w przypadku, gdy transakcja dotyczy aktywów niestanowiących przedsięwzięcia, nawet jeśli te aktywa znajdowały się w jednostce zależnej.

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

MSSF 17 Umowy Ubezpieczeniowe	1 stycznia 2021 roku	Nie	MSSF 17, który zastępuje przejściowy standard MSSF 4 Umowy Ubezpieczeniowe, zawiera zasady ujmowania, wyceny, prezentacji oraz ujawnień dla umów ubezpieczeniowych będących w jego zakresie. W przeciwieństwie do wymogów MSSF 4, w dużej mierze pozwalających na kontynuację dotychczas stosowanej polityki rachunkowości opartej o przepisy lokalne, MSSF 17 wprowadza nowy kompleksowy model (ogólny model wyceny). Model ten łączy obecnie stosowane ujęcie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej z ujęciem zysku w okresie, w którym świadczona jest ochrona ubezpieczeniowa, a także posiada następujące cechy: • jest oparty na koncepcji wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy oraz wykorzystuje aktualne założenia; • przewiduje jedną zasadę ujmowania przychodów w celu odzwierciedlenia świadczonej usługi; • może być zmodyfikowany dla niektórych umów.
KIMSF 23 Niepewność Związana z Ujęciem Podatku Dochodowego	1 stycznia 2019 roku	Tak	KIMSF 23 wyjaśnia ujęcie podatku dochodowego, w przypadku gdy zastosowane podejście nie zostało jeszcze zaakceptowane przez organy podatkowe, oraz ma na celu zwiększenie przejrzystości. Kluczową z punktu widzenia KIMFS 23 kwestią jest ocena prawdopodobieństwa zaakceptowania wybranego ujęcia podatkowego przez organy podatkowe. W przypadku jeśli jest prawdopodobne, że organy podatkowe zaakceptują ujęcie podatkowe, co do którego występuje niepewność, to należy ująć podatki w sprawozdaniu finansowym spójnie z zeznaniami podatkowymi bez odzwierciedlenia niepewności w ujęciu podatku bieżącego oraz odroczonego. W przeciwnym wypadku podstawę opodatkowania (lub stratę podatkową), wartości podatkowe oraz niewykorzystane straty podatkowe należy ująć w kwocie, która w lepszy sposób odzwierciedli rozstrzygnięcie niepewności, przy wykorzystaniu jednego najbardziej prawdopodobnego wyniku bądź wartości oczekiwanej (sumy ważonych prawdopodobieństwem możliwych rozwiązań). Jednostka musi założyć, że organy podatkowe dokonają weryfikacji niepewnego ujęcia podatkowego oraz mają pełną wiedzę o tym zagadnieniu.
Zmiany do MSSF 9 Instrumenty Finansowe	1 stycznia 2019 roku	Tak	Zmiany zezwalają, aby wyceniać aktywa finansowe z opcją przedpłaty, które zgodnie z warunkami umownymi są instrumentami o przepływach pieniężnych stanowiących jedynie spłatę nierozliczonej kwoty nominalnej i zapłaty odsetek od tej kwoty, za tak zwanym wynagrodzeniem ujemnym, w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, zamiast w wartości godziwej przez wynik, jeśli te aktywa finansowe spełniają pozostałe mające zastosowanie wymogi MSSF 9.

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Zmiany do MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach	1 stycznia 2019 roku	Nie	Zmiany wyjaśniają, że jednostki ujmują inwestycje w jednostkach zależnych oraz wspólnych przedsięwzięciach, dla których nie jest stosowana metoda praw własności, zgodnie z wymogami MSSF 9 Instrumenty Finansowe.
Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2015-2017	1 stycznia 2019 roku	Nie	Doroczne ulepszenia MSSF 2015-2017 zawierają cztery zmiany do standardów. Główne zmiany: - wyjaśniają, że jednostka dokonuje ponownej wyceny udziałów kapitałowych we wspólnej działalności, kiedy obejmuje kontrolę nad tym przedsięwzięciem zgodnie z MSSF 3 Połączenia Przedsięwzięć; - wyjaśniają, że jednostka nie dokonuje ponownej wyceny udziałów kapitałowych we wspólnej działalności, kiedy uzyskuje współkontrolę nad wspólnym przedsięwzięciem zgodnie z MSSF 11 Wspólne Ustalenia Umowne; - wyjaśniają, że jednostka powinna zawsze ujmować konsekwencje podatkowe przepływów związanych z dywidendą w zysku lub stracie, innych całkowitych dochodach lub kapitale w zależności od tego, gdzie transakcja lub zdarzenie, która była podstawą ujęcia dywidendy została ujęta; oraz - wyjaśniają, że jednostka powinna wyłączyć z pożyczonych środków bez ściśle określonego celu środki pożyczone specjalnie w celu sfinansowania pozyskania dostosowywanego składnika aktywów do czasu, gdy zasadniczo wszystkie działania niezbędne do przygotowania dostosowywanego składnika aktywów do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży będą zakończone; środki pożyczane specjalnie w celu sfinansowania pozyskania dostosowywanego składnika aktywów nie stanowią środków pożyczanych w celu sfinansowania pozyskania dostosowywanego składnika aktywów po tym, jak dostosowywany składnik aktywów jest już gotowy do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.
Zmiany do MSSF 3 Połączenia jednostek gospodarczych	1 stycznia 2020	Nie	Zmiana dotyczy nowej definicji terminu „przedsięwzięcie” i ma na celu ułatwienie jednostkom identyfikację, czy nabyto „przedsięwzięcie” czy grupę aktywów.

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Zmiany do MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych i MSR 8 Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów	1 stycznia 2020	Nie	Zmiana dotyczy nowej definicji terminu „istotny”. Według nowej definicji informacje są istotne, jeżeli można oczekiwać, że ich pominięcie, zniekształcenie lub zaciemnienie może mieć wpływ na decyzje podejmowane przez głównych użytkowników sprawozdań finansowych na podstawie tych sprawozdań finansowych, które dostarczają informacji finansowych o konkretnej jednostce sprawozdawczej.
Zmiany do MSR 19 Świadczenia pracownicze	1 stycznia 2019	Nie	Zmiany m.in. nakładają na jednostkę obowiązek zastosowania zaktualizowanych założeń użytych do wyceny, aby ustalić aktualne koszty bieżącego zatrudnienia i odsetek netto od zobowiązania netto z tytułu określonych świadczeń dla pozostałej części okresu sprawozdawczego po zmianie planu.

Zarząd Spółki nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Spółkę zasady rachunkowości, z wyjątkiem MSSF 16. Spółka planuje ich zastosowanie w terminach podanych w określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania), pod warunkiem zatwierdzenia przez Unię Europejską.

2.4. Pozycje wyrażone w walutach obcych

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność (tzw. waluta funkcjonalna). Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych (zł), które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Spółki.

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Pozycje pieniężne sprawozdania z sytuacji finansowej wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego na dzień bilansowy (tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego).

Wszystkie pozostałe powstałe różnice kursowe ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji wynik z pozycji wymiany, z wyjątkiem różnic kursowych wynikających z transakcji przeprowadzonych w celu zabezpieczenia przed określonym ryzykiem walutowym zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

Kursy przyjęte do wyceny pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej wynoszą odpowiednio:

Waluta	2018	2017
EUR	4,3000	4,1709
CHF	3,8166	3,5672
USD	3,7597	3,4813
SEK	0,4201	0,4243
GBP	4,7895	4,7001
100 JPY	3,4124	3,0913

2.5. Ustalenie wyniku finansowego

2.5.1. Przychody i koszty o charakterze odsetkowym

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Spółka uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług i podatek akcyzowy oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

W rachunku zysków i strat ujmowane są na zasadzie memoriałowej wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, a także ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej: rozliczenie dyskonta bądź premii oraz prowizje otrzymane lub należne.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji związanych z nimi przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa jest stopą, którą dyskontowane są przyszłe płatności lub wpływy pieniężne do bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Przy

obliczaniu efektywnej stopy procentowej przepływy pieniężne szacowane są przy uwzględnieniu warunków umownych danego instrumentu finansowego, niebiorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu należności leasingowych czy pożyczek. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie płatności odsetkowe, prowizje i opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy oraz koszty transakcji, premie lub dyskonta, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej.

W momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywa finansowego lub grupy podobnych aktywów finansowych, przychody z tytułu odsetek wykazywane są według efektywnej stopy procentowej, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

2.5.2. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody ubezpieczeniowe

Spółka osiąga przychody z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych na rzecz klientów. W celu odzwierciedlenia treści ekonomicznej oraz właściwego ujęcia przychodów dotyczących oferowanych produktów ubezpieczeniowych Spółka przyjęła odrębne zasady ujmowania opłat w zależności od występowania powiązania produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym oferowanym na rzecz tego samego klienta bądź braku takiego powiązania. Identyfikując wspomniane powiązanie Spółka bierze pod uwagę między innymi czynniki takie jak: dobrowolność ubezpieczenia, dochodowość produktu powiązanego oraz poziom składek w odniesieniu do podobnych instrumentów na rynku.

W przypadku produktów ubezpieczeniowych powiązanych z instrumentem finansowym prowizje i opłaty pobierane przez Spółkę stanowią integralną część efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego, tj. należności z tytułu leasingu/pożyczki i w konsekwencji są ujmowane w przychodach z działalności operacyjnej (odsetkowych), tj. w przychodach z tytułu leasingu finansowego i z tytułu pożyczek w okresie życia umowy leasingu/pożyczki.

W przypadku produktów ubezpieczeniowych niepowiązanych z instrumentem finansowym prowizje stanowią wynagrodzenie Spółki za wykonanie ważnej czynności (doprowadzenie do zawarcia umowy ubezpieczeniowej) i są ujmowane jednorazowo jako przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych.

Dla polis jednorocznych prowizje ujmowane są jednorazowo w rachunku zysków i strat. Spółka ponadto pomniejsza przychody ujmowane jednorazowo o szacunek rezerwy dotyczącej części wynagrodzenia, która będzie zwracana w związku z przedterminowym zakończeniem umowy leasingu i sprzedażą bądź likwidacją środka trwałego będącego przedmiotem umowy ubezpieczeniowej. Szacunek rezerwy oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach co do trendu zwrotów w przyszłości.

Przychody z tytułu prowizji i opłat niepodlegających rozliczeniu metodą efektywnej stopy procentowej ujmuje się w taki sposób, aby odzwierciedlić przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta w kwocie, która odzwierciedla wynagrodzenie, do którego – zgodnie z oczekiwaniem Spółki – będzie uprawniona w zamian za te dobra lub usługi, zgodnie z pięciostopniowym modelem ujmowania przychodów, o którym mowa w nocie 2.3. MSSF 15 Przychody z umów z klientami.

Inne prowizje i opłaty

Opłaty i prowizje ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej (zgodnie z zasadami opisanymi w nocie 2.5.1. sprawozdania finansowego) obejmują opłaty i prowizje otrzymane lub zapłacone bezpośrednio związane z powstaniem aktywów lub zobowiązań finansowych i są prezentowane w przychodach z działalności operacyjnej (odsetkowych), tj. w przychodach z tytułu leasingu finansowego i z tytułu pożyczek. Dotyczy to w szczególności prowizji za zawarcie umowy leasingu/pożyczki.

2.5.3. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość instrumentów finansowych powstaje w wyniku zaewidencjonowania odpisów na oczekiwane straty kredytowe, związane przede wszystkim z należnościami z tytułu leasingu, pożyczek, wycenianymi według zamortyzowanego kosztu (por. nota 2.6.32.6.2. sprawozdania finansowego).

2.5.4. Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat w dniu ustalenia praw udziałowców do ich otrzymania. Jako przychody z tytułu dywidend Spółki ujmowane są także zaliczki na poczet dywidendy, zatwierdzone do wypłaty przez jednostki zależne, jeśli nie występują przesłanki wskazujące na możliwość podjęcia przez Walne Zgromadzenie Wspólników decyzji o braku przeznaczenia wyniku spółki na dywidendę w kwocie do najmniej równej kwocie wypłaconej zaliczki na poczet dywidendy.

2.5.5. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane, wynikające z wyceny aktywów i zobowiązań walutowych oraz z wyceny do wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS).

2.5.6. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody dotyczące sprzedaży usług niezwiązanych z podstawową działalnością Spółki, takie jak przychody z tytułu sprzedaży, likwidacji lub utraty wartości składników majątku trwałego (w tym pokontraktowych przedmiotów leasingu operacyjnego) oraz z tytułu odwrócenia utraty wartości tych składników, rozwiązania odpisów z tytułu pozostałych rezerw. Istotną pozycją są przychody z tytułu windykacji wierzytelności Spółki lub przychody z tytułu rozliczeń wygasłych umów leasingu. W pozycji tej prezentowany jest także dodatni wynik dotyczący rozliczeń z tytułu składek ubezpieczeniowych, podatków lokalnych oraz innych kosztów związanych z przedmiotami leasingu, zwracanych przez leasingobiorców. W pozostałych przychodach operacyjnych ujmowane są także przychody uzyskiwane z tytułu świadczenia usług obsługi administracyjnej i usług zarządzania na rzecz spółek zależnych.

W pozostałych kosztach operacyjnych ujmowane są w szczególności straty na sprzedaży lub likwidacji składników majątku trwałego, koszty utraty wartości składników majątku trwałego, ujemny wynik dotyczący rozliczeń z tytułu składek ubezpieczeniowych, odpisy z tytułu pozostałych rezerw oraz inne koszty, niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością Spółki.

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

2.5.7. Inne pozycje wyniku finansowego

2.5.7.1. Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze zawierają: wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenia społeczne i ujmowane są jako koszty w momencie ich poniesienia. Spółka rozpoznaje zobowiązanie z tytułu niewykorzystanych urlopów pracowniczych. Zobowiązanie to prezentowane jest w pozycji Pozostałe zobowiązania jako rezerwy na świadczenia pracownicze.

Długoterminowe świadczenia pracownicze dotyczą świadczeń w formie odpraw emerytalnych i rentowych.

W celu wypełnienia wymogów uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, Spółka wdrożyła poprzez uchwałę Rady Nadzorczej „Regulaminy zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu”.

Przywołane Zasady i wydany na ich podstawie Regulamin opisują tryb przyznawania ww. osobom zmiennych składników wynagrodzeń powiązanych z wynikami i efektami pracy. Zgodnie z wymogami przywołanej uchwały KNF i w proporcjach w niej określonych zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są w formie:

- nieodroczonej (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny),
- odroczonej (na kolejne trzy lata po pierwszym roku po okresie oceny),

przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone, jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym).

Wysokość wynagrodzenia zmiennego zależy jest od wartości wypłaconego w danym okresie wynagrodzenia stałego, z wyłączeniem wynagrodzenia chorobowego, świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, wynagrodzenia za okresy nieświadczenia pracy oraz poziomu realizacji celów podlegających ocenie w danym okresie.

Składnik wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego jest traktowany jako płatność w formie akcji rozliczana w środkach pieniężnych i wyceniany według zasad opisanych w Regulaminie.

Wynagrodzenie odroczone może podlegać redukcji w przypadku pogorszenia wyników finansowych Spółki, straty Spółki lub pogorszenia innych zmiennych związanych z efektami pracy w okresie oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz wynikami nadzorowanych lub kierowanych przez te osoby obszarów, które ujawniły się po okresie oceny.

W 2018 roku były przyznane opcje fantomowe z tytułu tego programu.

2.6. Prezentacja i wycena aktywów i zobowiązań finansowych

Ujmowanie transakcji w księgach dla każdej grupy instrumentów finansowych jest dokonywane w dniu rozliczenia transakcji.

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Spółka posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty, a rozliczenie z kontrahentem ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

2.6.1. Instrumenty finansowe zgodnie z MSSF 9

2.6.1.1. Zasady klasyfikacji instrumentów finansowych

W związku z zastosowaniem MSSF 9, począwszy od 1 stycznia 2018 roku Spółka klasyfikuje aktywa finansowe do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite,
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Zobowiązania finansowe są klasyfikowane do kategorii: zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz pozostałe zobowiązania finansowe.

Standard MSSF 9 wyłącza ze swojego zakresu umowy leasingu, które klasyfikowane są zgodnie ze standardem MSR 17 Leasing. MSSF 9 w odniesieniu do Spółki dotyczy przede wszystkim portfela umów pożyczek.

Klasyfikacja w dniu nabycia lub powstania aktywów innych niż umowy leasingu zależy od modelu biznesowego przyjętego przez Spółkę do zarządzania daną grupą aktywów oraz od charakterystyki umownych przepływów pieniężnych wynikających z pojedynczego aktywa lub grupy aktywów. Spółka wyodrębnia następujące modele biznesowe:

- model „utrzymywane dla przepływów pieniężnych” - model, w którym powstałe lub nabyte aktywa finansowe są utrzymywane w celu pozyskiwania korzyści z umownych przepływów pieniężnych – model typowy dla działalności kredytowej;
- model „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż” - model, w którym aktywa finansowe po powstaniu lub nabyciu są utrzymywane w celu pozyskiwania korzyści z umownych przepływów pieniężnych, ale mogą być również sprzedawane – często i w transakcjach o wysokim wolumenie – model typowy dla działalności zarządzania płynnością;
- model rezydualny - inny niż model „utrzymywane dla przepływów pieniężnych” oraz „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż”.

Klasyfikacji instrumentów finansowych Spółka dokonała na moment zastosowania MSSF 9 po raz pierwszy, czyli na 1 stycznia 2018 roku oraz w momencie ujęcia instrumentu lub jego modyfikacji. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych może wynikać ze zmiany modelu biznesowego lub też niezdania testu SPPI – testu właściwości

przepływów pieniężnych (patrz część dotycząca oceny charakterystyk wynikających z umowy przepływów pieniężnych). Zmiana modelu warunkowana jest zmianami zachodzącymi wewnątrz lub na zewnątrz Spółki lub rozpoczęciem albo zakończeniem danego rodzaju działalności, dlatego też zmiany te występują niezwykle rzadko. Niezдание testu SPPI wynika ze zmiany charakterystyki umownych przepływów pieniężnych, powodujących, że zwrot z instrumentu nie odpowiada wyłącznie wartości kapitału i odsetek.

Model biznesowy

Wybór modelu biznesowego jest dokonywany przy początkowym ujęciu aktywów finansowych. Przeprowadzany jest na poziomie poszczególnych grup aktywów, w kontekście obszaru działalności, w związku z którą aktywa finansowe powstały lub zostały nabyte, i następuje między innymi w oparciu o:

- sposób oceny i raportowania wyników portfela aktywów finansowych,
- sposób zarządzania ryzykiem związanym z tymi aktywami oraz zasad wynagradzania osób zarządzających tymi portfelami.

W modelu biznesowym „utrzymywanie dla przepływów pieniężnych”, sprzedaż aktywów jest incydentalna i możliwa do realizacji w przypadku wzrostu poziomu ryzyka kredytowego, zmiany prawa lub regulacji - realizowana w celu utrzymania zakładanego poziomu kapitału regulacyjnego, na zasadach opisanych w strategii zarządzania takimi portfelami lub przy założeniu, iż następuje ona blisko daty zapadalności aktywa, w przypadku spadku ratingu kredytowego poniżej poziomu zakładanego dla danego portfela, istotnej wewnętrznej restrukturyzacji lub przejęcia innego biznesu, realizacji planu kryzysowego lub naprawy oraz innego niedającego się przewidzieć czynnika, na który Spółka nie ma wpływu.

Ocena charakterystyk wynikających z umowy przepływów pieniężnych

Ocena charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych polega na ustaleniu, poprzez przeprowadzenie jakościowego testu umownych przepływów pieniężnych (test SPPI, z ang. Solely Payments of Principal and Interest test), czy wynikające z umowy przepływy pieniężne z tego składnika aktywów są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Odsetki obejmują zapłatę za wartość pieniądza w czasie, za ryzyko kredytowe związane z kwotą główną pozostałą do spłaty w określonym czasie i za inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzieleniem leasingu lub pożyczki, a także marżę zysku.

Charakterystyka wynikająca z umownych przepływów pieniężnych pozostaje bez wpływu na klasyfikację składnika aktywów finansowych, jeśli:

- mogłaby mieć tylko niewielki wpływ na wynikające z umowy przepływy pieniężne z tytułu tego składnika (cecha de minimis),
- nie jest prawdziwa, tj. jeżeli wpływa na wynikające z umowy przepływy pieniężne z tytułu instrumentu tylko w przypadku wystąpienia zdarzenia niezwykle rzadkiego, wyjątkowo nietypowego i bardzo mało prawdopodobnego (cecha non genuine).

W celu dokonania wyżej wymienionego ustalenia należy uwzględnić potencjalny wpływ charakterystyki wynikającej z umowy przepływów pieniężnych w każdym okresie sprawozdawczym i łącznie w całym okresie życia instrumentu finansowego.

Test SPPI jest przeprowadzany dla każdego aktywa finansowego w modelu „utrzymywane dla przepływów pieniężnych” lub „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż” na dzień początkowego ujęcia (w tym dla modyfikacji istotnej po ponownym ujęciu aktywa finansowego) oraz na dzień zmiany charakterystyki umownych przepływów pieniężnych.

Jeżeli na podstawie oceny jakościowej w ramach testu SPPI nie można ustalić, czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek, przeprowadzany jest test porównawczy (ocena ilościowa), tzw. test benchmarkowy, w celu ustalenia, jak różniłyby się (niezdyskontowane) przepływy pieniężne wynikające z umowy od (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby wartość pieniądza w czasie nie została zmieniona (poziom referencyjny przepływów pieniężnych).

Kategoria wyceny aktywów finansowych według zamortyzowanego kosztu (ang. amortized cost)

Składnik aktywów finansowych (dotyczy dłużnych aktywów finansowych) wycenia się według zamortyzowanego kosztu, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym „utrzymywane dla przepływów pieniężnych”,
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (zdany test SPPI).

Wartość początkową składnika aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu korygują wszelkie prowizje i opłaty mające wpływ na jego efektywny zwrot i stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej tego aktywa (prowizje i opłaty zaistniałe w związku z realizacją czynności wykonywanych przez Spółkę, a prowadzących do powstania aktywów). Prowizje i opłaty mające wpływ na efektywny zwrot z aktywów, zaistniałe po dacie powstania aktywów finansowych powodują zmiany harmonogramów przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez te aktywa.

Wartość bieżącą tej kategorii aktywów ustala się przy użyciu efektywnej stopy procentowej, służącej do bieżącego ustalenia (naliczenia) przychodu odsetkowego wygenerowanego przez aktyw w danym okresie, korygując ją o przepływy finansowe oraz odpisy na oczekiwane straty kredytowe.

Nie podlegają wycenie według zamortyzowanego kosztu aktywa, dla których nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych niezbędnych dla obliczenia efektywnej stopy procentowej. Aktywa te wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty obejmującej również odsetki od należności, z uwzględnieniem odpisów na oczekiwane straty kredytowe. Prowizje i opłaty związane z powstaniem lub decydujące o cechach finansowych tych aktywów podlegają obowiązkowi rozliczenia w czasie w okresie życia aktywa metodą liniową i są zaliczane do przychodów odsetkowych albo prowizyjnych.

Kategoria wyceny aktywów finansowych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite (ang. fair value through other comprehensive income)

Składnik aktywów finansowych (dotyczy dłużnych aktywów finansowych) jest wyceniany do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (zdany test SPPI).

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite wycenia się do wartości godziwej z uwzględnieniem odpisów na oczekiwane straty kredytowe. Skutki zmiany wartości godziwej tych aktywów finansowych do momentu zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych lub jego przeklasyfikowania odnosi się do innych dochodów całkowitych, z wyjątkiem przychodów odsetkowych, zysku lub straty z tytułu odpisu na oczekiwane straty kredytowe oraz zysków lub strat z tytułu różnic kursowych, które ujmuje się w wyniku finansowym. Jeśli zaprzestano ujmowania składnika aktywów finansowych, skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych dochodach całkowitych zostają przeklasyfikowane z pozycji inne dochody całkowite do wyniku finansowego w formie korekty wynikającej z przeklasyfikowania.

Kategoria wyceny aktywów finansowych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (ang. fair value through profit and loss)

Jeśli aktywa finansowe nie spełniają wymienionych powyżej kryteriów kwalifikacji do wyceny według amortyzowanego kosztu albo do wyceny do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, są one klasyfikowane jako aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Dodatkowo, w momencie początkowego ujęcia, można nieodwołalnie wyznaczyć składnik aktywów finansowych jako wyceniany w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (opcja wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat), jeśli w ten sposób eliminuje się lub znacząco zmniejsza niespójność wyceny lub ujęcia, jaka w przeciwnym razie powstałaby na skutek wyceny aktywów lub zobowiązań bądź ujęcia związanych z nimi zysków lub strat według różnych zasad (niedopasowanie księgowe). Opcja ta dostępna jest dla instrumentów dłużnych zarówno w modelu „utrzymywane dla przepływów pieniężnych”, jak i „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż”.

W sprawozdaniu finansowym prezentacja aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat jest następująca:

- przeznaczone do obrotu - składniki aktywów finansowych, które:
 - nabyto głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie,

- w momencie początkowego ujęcia stanowią część portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieją dowody bieżącego faktycznego trybu generowania krótkoterminowych zysków; lub
- są instrumentem pochodnym (z wyjątkiem instrumentów pochodnych będących umowami gwarancji finansowej lub wyznaczonymi i skutecznymi instrumentami zabezpieczającymi),
- aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - aktywa finansowe, dla których test charakterystyki przepływów pieniężnych nie został zdany (niezależnie od modelu biznesowego) lub aktywa finansowe zaklasyfikowane do modelu rezydualnego,
- aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat przy początkowym ujęciu (opcja wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat).

Zysk lub stratę na składniku aktywów finansowych wycenianym w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ujmuje się w wyniku finansowym.

2.6.1.2. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych

Reklasyfikacja aktywów finansowych następuje jedynie w przypadku zmiany modelu biznesowego odnoszącego się do aktywa lub grupy aktywów wynikającego z rozpoczęcia lub zakończenia istotnej części działalności. Zmiany takie mają charakter incydentalny. Zmiana klasyfikacji jest ujmowana prospektywnie, tj. bez zmiany ujętych dotychczas skutków wyceny do wartości godziwej we wcześniejszych okresach odpisów czy naliczonych odsetek.

Za zmianę modelu biznesowego nie uważa się:

- zmiany zamiarów związanych z konkretnymi aktywami finansowymi (nawet w przypadku znacznych zmian warunków rynkowych),
- tymczasowego zaniku określonego rynku aktywów finansowych,
- przeniesienia aktywów finansowych między obszarami działalności stosującymi różne modele biznesowe.

Nie dokonuje się przeklasyfikowania żadnych zobowiązań finansowych.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z amortyzowanego kosztu do kategorii wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wartość godziwą tego składnika aktywów ustala się na dzień przeklasyfikowania. Wszelkie zyski lub straty wynikające z różnicy między wcześniejszym amortyzowanym kosztem składnika aktywów finansowych, a wartością godziwą ujmuje się w rachunku zysków i strat.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat do amortyzowanego kosztu, wartość godziwa tego składnika aktywów staje się na

dzień przeklasyfikowania jego nową wartością bilansową brutto. Efektywną stopę procentową ustala się na podstawie wartości godziwej składnika aktywów na dzień przeklasyfikowania.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii zamortyzowanego kosztu do kategorii wyceny w wartości godziwej przez inne dochody całkowite, wartość godziwą tego składnika aktywów wycenia się na dzień przeklasyfikowania. Wszelkie zyski lub straty wynikające z różnicy między wcześniejszym zamortyzowanym kosztem składnika aktywów finansowych, a wartością godziwą ujemne się w innych dochodach całkowitych. Efektywna stopa procentowa oraz oczekiwane straty kredytowe nie są korygowane w wyniku tego przeklasyfikowania.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii wyceny do wartości godziwej przez inne dochody całkowite do kategorii zamortyzowanego kosztu, składnik ten zostaje przeklasyfikowany w jego wartości godziwej na dzień przeklasyfikowania. Skumulowane zyski lub straty ujęte wcześniej w innych całkowitych dochodach zostają usunięte z pozycji kapitału własnego i skorygowane w oparciu o wartość godziwą składnika aktywów finansowych na dzień przeklasyfikowania. W związku z tym składnik aktywów finansowych wycenia się na dzień przeklasyfikowania tak, jak gdyby zawsze był wyceniany według zamortyzowanego kosztu. Korekta ta dotyczy innych dochodów całkowitych i nie ma wpływu na wynik finansowy, stąd nie jest korektą wynikającą z przeklasyfikowania zgodnie z MSR 1. Efektywna stopa procentowa oraz oczekiwane straty kredytowe nie są korygowane w wyniku tego przeklasyfikowania.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat do kategorii wyceny do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, składnik ten dalej jest wyceniany w wartości godziwej. Efektywną stopę procentową ustala się na podstawie wartości godziwej składnika aktywów na dzień przeklasyfikowania.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii wyceny do wartości godziwej przez inne dochody całkowite do kategorii wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, składnik ten dalej jest wyceniany w wartości godziwej. Skumulowane zyski lub straty ujęte uprzednio w innych dochodach całkowitych zostają przeklasyfikowane z pozycji kapitału własnego do wyniku finansowego w formie korekty wynikającej z przeklasyfikowania zgodnie z MSR 1 na dzień przeklasyfikowania.

2.6.1.3. Zmiana szacunku kontraktowych przepływów pieniężnych – modyfikacje

Modyfikacja rozumiana jako zmiana przepływów kontraktowych składnika aktywów finansowych na podstawie aneksu do umowy może być istotna lub nieistotna. Nie stanowi modyfikacji zmiana przepływów kontraktowych wynikająca z realizacji warunków umownych.

Jeśli wynikające z umowy przepływy pieniężne związane ze składnikiem aktywów finansowych podlegają renegotjacji lub jakiegokolwiek innej modyfikacji na podstawie aneksu do umowy, a renegotjacja lub modyfikacja nie prowadzi do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów finansowych („Modyfikacja nieistotna”) dokonuje się ponownego obliczenia wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych i ujemne zysk lub stratę z tytułu modyfikacji w wyniku finansowym. Korekta wartości bilansowej aktywa finansowego z tytułu modyfikacji podlega rozliczeniu w czasie w wynik odsetkowy metodą efektywnej stopy procentowej. Wartość

bilansową brutto składnika aktywów finansowych oblicza się jako obecną wartość renegocjowanych lub zmodyfikowanych przepływów pieniężnych wynikających z umowy, dyskontowanych według pierwotnej efektywnej stopy procentowej składnika aktywów finansowych (lub efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe w przypadku zakupionych lub udzielonych składników aktywów finansowych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe) bądź, w stosownych przypadkach (np. dla zysku lub straty z tytułu zabezpieczenia pozycji zabezpieczanej), według zaktualizowanej efektywnej stopy procentowej. Wszelkie poniesione koszty i opłaty korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych.

W pewnych okolicznościach renegocjacja lub modyfikacja wynikających z umowy przepływów pieniężnych związanych ze składnikiem aktywów finansowych może prowadzić do zaprzestania ujmowania istniejącego składnika aktywów finansowych. Jeżeli modyfikacja składnika aktywów finansowych powoduje zaprzestanie ujmowania istniejącego składnika aktywów finansowych, a następnie ujęcie zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych, zmodyfikowany składnik aktywów uznaje się za „nowy” składnik aktywów finansowych („Modyfikacja istotna”). Następuje ujęcie nowego aktywa w wartości godziwej oraz kalkulacja nowej efektywnej stopy procentowej zastosowanej do nowego aktywa. W przypadku, gdy charakterystyka zmodyfikowanego nowego aktywa finansowego (po zawarciu aneksu) odpowiada warunkom rynkowym, wartość bilansowa tego aktywa finansowego stanowi wartość godziwą.

Ocena, czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną, zależy od spełnienia kryteriów ilościowych oraz jakościowych. Obie grupy kryteriów analizowane są łącznie.

Przyjęte KRYTERIA JAKOŚCIOWE są następujące:

- Przewalutowanie,
- Zmiana dłużnika, za wyjątkiem zmiany wynikającej ze śmierci dłużnika,
- Wprowadzenie do umowy cechy umownej powodującej naruszenie testu charakterystyk przepływów pieniężnych (testu SPPI) lub usunięcie tej cechy.

Przyjęte KRYTERIUM ILOŚCIOWE stanowi test 10% polegający na analizie zmiany warunków umownych składnika aktywów finansowych skutkującej powstaniem różnicy między wartością przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze zmienionego aktywa finansowego zdyskontowanych pierwotną efektywną stopą procentową a wartością analogicznych przyszłych przepływów wynikających z pierwotnego składnika aktywa finansowego zdyskontowanych tą samą stopą procentową.

Wystąpienie przynajmniej jednego z kryteriów jakościowych oraz wystąpienie kryterium ilościowego (różnicy) powyżej 10% (spełnione łącznie kryterium ilościowe i jakościowe) skutkuje uznaniem modyfikacji za istotną, natomiast wystąpienie kryterium ilościowego co najwyżej 10% skutkuje uznaniem modyfikacji za nieistotną.

W 2018 roku umowy leasingu pozostające w zakresie MSR 17 były wyłączone z analizy pod kątem istotnych modyfikacji skutkujących zaprzestaniem ujmowania danego składnika aktywów finansowych. Analizie podlegał portfel umów pożyczek. Nie stwierdzono łącznego spełnienia kryteriów jakościowego i ilościowego.

2.6.1.4. Wycena aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości (POCI)

MSSF 9 wyodrębnia nową kategorię aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (dalej „POCI” - ang. purchased or originated credit-impaired asset).

Aktywa POCI dotyczą aktywów finansowych o charakterze dłużnym, wycenianych według zamortyzowanego kosztu, tj. należności z tytułu leasingu finansowego. Ujęcie początkowe tych aktywów następuje w wartości netto (tj. bez odpisów aktualizujących) odpowiadającej wartości godziwej.

Zmiana szacunków w zakresie przyszłych odzysków w kolejnych okresach sprawozdawczych odnoszona jest jako strata lub zysk z tytułu utraty wartości. Odzyski ponad ustaloną wartość netto prezentowane są w rachunku zysków i strat w pozycji Odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych.

Nie kwalifikuje się do aktywów POCI przypadków modyfikacji istotnej realizowanej w ramach umowy ugody lub umowy restrukturyzacyjnej mającej na celu odzyskanie należności i likwidację ekspozycji wobec dłużnika.

2.6.2. Aktywa finansowe zgodnie z MSR 39

Spółka klasyfikowała swoje aktywa finansowe do 31 grudnia 2017 roku do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz pożyczki i inne należności.

2.6.2.1. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz instrumenty finansowe wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu.

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu obejmują aktywa finansowe nabyte w celu odsprzedaży w bliskim terminie, aktywa finansowe będące częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków oraz aktywa będące instrumentami pochodnymi niestanowiącymi kontraktów gwarancji finansowych ani instrumentów zabezpieczających.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat w momencie początkowego ujęcia wycenia się w wartości godziwej. Po początkowym ujęciu Spółka wycenia te aktywa finansowe w wartości godziwej. Skutki wyceny walutowych instrumentów pochodnych odnoszone są do rachunku zysków i strat do pozycji wynik z pozycji wymiany, pozostałych instrumentów pochodnych – do pozycji przychody finansowe.

2.6.2.2. Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, które nie są notowane na aktywnym rynku, inne niż:

- i. aktywa finansowe, które Spółka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie (finansowanie udzielone przez Spółkę klientowi w celu wygenerowania krótkoterminowych zysków; klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu) i te, które Spółka zaklasyfikowała jako instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu;
- ii. aktywa finansowe wyznaczone przez Spółkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży; lub
- iii. aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty początkowej inwestycji z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu (klasyfikowane są jako dostępne do sprzedaży).

Do kategorii tej należą należności z tytułu leasingu, pożyczki udzielone klientom włączając skupione wierzytelności oraz inwestycje w nienotowane na aktywnym rynku instrumenty dłużne.

Pożyczki i należności ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozliczenia transakcji kupna danego składnika aktywów. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, która jest powiększana lub pomniejszana o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. Pożyczki są rozpoznawane w momencie wypłaty środków pożyczkobiorcy. Należności z leasingu są rozpoznawane w momencie, w którym leasingobiorcy przysługuje prawo do korzystania z przedmiotu leasingu.

Po początkowym ujęciu Spółka wycenia te aktywa finansowe według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i z uwzględnieniem utraty wartości, a skutki wyceny odnoszone są do rachunku zysków i strat (do przychodów z tytułu leasingu finansowego lub przychodów z tytułu pożyczek).

2.6.3. Utrata wartości aktywów finansowych

W sprawozdaniu finansowym Spółka dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą. Szacunki i założenia, które Spółka przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach. Założenia co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Spółka uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Spółkę szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Zmiany szacunków są rozpoznawane w tym okresie, którego dotyczą.

Utrata wartości aktywów finansowych od 1 stycznia 2018 roku zgodnie z MSSF 9

W obszarze utraty wartości Spółka stosuje od 1 stycznia 2018 roku MSSF 9, który opiera się na koncepcji strat oczekiwanych. Model utraty wartości ma zastosowanie do aktywów finansowych, które nie są wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat obejmujących:

- należności leasingowe,
- należności z tytułu pożyczek,
- zobowiązania pozabilansowe finansowe oraz gwarancyjne.

Utrata wartości jest mierzona jako 12-miesięczne albo dożywotnie oczekiwane straty kredytowe z aktywa. Horyzont pomiaru oczekiwanej straty zależy od tego, czy od momentu początkowego ujęcia aktywa nastąpił znaczący wzrost ryzyka kredytowego. Ze względu na to kryterium aktywa finansowe alokowane są do 4 faz (ang. stage):

Faza 1 (aktywa, których ryzyko kredytowe nie wzrosło istotnie od dnia początkowego ujęcia)	12 miesięczne oczekiwane straty kredytowe
Faza 2 (istotny wzrost ryzyka kredytowego)	dożywotnie oczekiwane straty kredytowe *dla ekspozycji z utratą wartości straty kredytowe do przewidywanej daty zakończenia okresu windykacji
Faza 3 (kredyty zagrożone utratą wartości) *	
Faza 4 (kredyty z utratą wartości) na moment początkowego ujęcia (tzw. POCI)	

W celu oceny znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego dla ekspozycji detalicznych Spółka stosuje model oparty na kalkulacji marginalnego PD, czyli prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w określonym miesiącu liczonym od momentu uruchomienia ekspozycji. Dzięki temu możliwe jest odwzorowanie charakterystycznego dla ekspozycji detalicznych zróżnicowania jakości kredytowej w czasie życia ekspozycji.

Spółka identyfikuje przesłankę istotnego wzrostu ryzyka dla danej ekspozycji w oparciu o porównanie krzywych prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w horyzoncie trwania ekspozycji na datę początkowego ujęcia oraz na datę raportową.

Dla każdej daty raportowej porównywane są tylko te części oryginalnej i obecnej krzywej prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania, które odpowiadają okresowi począwszy od daty raportowej do zapadalności ekspozycji. Porównanie opiera się na wartościach średniego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w horyzoncie życia kredytu w analizowanym okresie korygowanego o bieżące oraz prognozowane wskaźniki makroekonomiczne.

W celu oceny znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego dla klientów korporacyjnych Spółka stosuje model oparty na łańcuchach Markowa. Kalkulacja krzywej maksymalnego akceptowalnego pogorszenia się jakości kredytu w czasie, które nie jest identyfikowane jako istotny wzrost ryzyka kredytowego, odbywa się na podstawie prawdopodobieństw niewykonania zobowiązania oszacowanych na podstawie migracji klientów pomiędzy poszczególnymi klasami ratingowymi oraz scoringowymi.

W celu identyfikacji pozostałych przesłanek istotnego wzrostu ryzyka kredytowego Spółka wykorzystuje pełną dostępną informację jakościową i ilościową, w tym:

- działania restrukturyzacyjne wprowadzające dla dłużnika udogodnienia wymuszone jego trudną sytuacją finansową (ang. forbearance),
- opóźnienie w spłacie materialnie istotnej kwoty kapitału lub odsetek dłuższe niż 30 dni,
- zidentyfikowane sygnały wczesnego ostrzegania w ramach procesu monitoringu świadczące o istotnym wzroście ryzyka kredytowego,
- istotne podwyższenie wskaźnika LTV (czyli wzrost LTV w stosunku do LTV na moment udzielenia o 100 punktów procentowych),
- ocenę analityka w ramach procesu analizy zindywidualizowanej,
- kwarantanna w Fazie 2 ekspozycji, dla których w ciągu minionych 3 miesięcy ustała przesłanka utraty wartości.

Przesłanką utraty wartości (fazy 3 z utratą wartości) ekspozycji kredytowej jest, w szczególności:

- opóźnienie w spłacie materialnie istotnej kwoty dłuższe niż 90 dni,
- pogorszenie się w okresie kredytowania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, wyrażające się zaklasyfikowaniem do klasy ratingowej wskazującej na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności wymuszone względami ekonomicznymi lub prawnymi wynikającymi z trudności finansowych klienta (do czasu uznania wierzytelności za uzdrowioną),
- wnioskowanie o ogłoszenie upadłości dłużnika, postawienie go w stan likwidacji lub wszczęcie wobec niego postępowania egzekucyjnego.

Strata oczekiwana wyznaczana jest jako iloczyn parametrów ryzyka kredytowego: prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD), poziomu straty w momencie niewykonania zobowiązania (LGD) oraz wartości ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (EAD), przy czym każdy z powyższych parametrów ma postać wektora o wymiarze liczby miesięcy pokrywających horyzont szacowania straty kredytowej. W przypadku ekspozycji zaklasyfikowanych do Fazy 1 Spółka stosuje maksymalnie 12-miesięczny horyzont szacowania straty oczekiwanej. W przypadku ekspozycji zaklasyfikowanych do Fazy 2 i Fazy 4 (bez utraty wartości) oczekiwaną stratę szacuje się w horyzoncie do daty zapadalności ekspozycji. Faza 4 bez utraty wartości są to aktywa finansowe z utratą wartości na moment nabycia (POCI). W odniesieniu do ekspozycji z utratą wartości (Faza 3 i część ekspozycji w Fazie 4) stratę wylicza się w horyzoncie do przewidywanej daty zakończenia okresu windykacji. Strata oczekiwana zarówno w całym okresie trwania ekspozycji, jak i w okresie 12 miesięcy jest sumą strat oczekiwanych w poszczególnych okresach zdyskontowanych efektywną stopą procentową. W celu wyznaczenia wartości aktywa na moment niewykonania zobowiązania w danym okresie Spółka stosuje uproszczony model korygując parametr określający wielkość ekspozycji na moment niewykonania zobowiązania o przyszłe spłaty wynikające z harmonogramu.

W obliczeniach oczekiwanych strat kredytowych uwzględnia się szacunki dotyczące przyszłych warunków makroekonomicznych. W zakresie analizy portfelowej wpływ scenariuszy makroekonomicznych jest uwzględniany w wysokości parametru PD. Metodyka kalkulacji parametrów ryzyka obejmuje badanie zależności wysokości tych parametrów od warunków makroekonomicznych w oparciu o dane historyczne.

Na potrzeby kalkulacji straty oczekiwanej wykorzystuje się trzy scenariusze makroekonomiczne opracowane na podstawie prognoz PKO BP – bazowy oraz dwa scenariusze alternatywne. Zakres prognozowanych wskaźników obejmuje dla segmentu korporacyjnego jedynie wskaźnik PKB. Jednak model uwzględnia efekt otoczenia makroekonomicznego poprzez wpływ zmian w PKB sprzed 1 roku oraz sprzed prawie 2 lat, przy czym – zgodnie z oczekiwaniami – wpływ wcześniejszych zmian jest słabszy. Dla segmentu detalicznego model bazuje na wskaźniku PKB i Wobor 3M. Ostateczna strata oczekiwana jest średnią ważoną prawdopodobieństwem scenariuszy ze strat oczekiwanych odpowiadających poszczególnym scenariuszom.

W przypadku identyfikacji przesłanki utraty wartości ekspozycji znaczących indywidualnie, oczekiwaną stratę kredytową z ekspozycji ustala się metodą zindywidualizowaną, jako różnicę pomiędzy jej wartością bilansową brutto a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych, ustalonych z uwzględnieniem możliwych scenariuszy dotyczących realizacji umowy i zarządzania ekspozycją kredytową. Zindywidualizowaną metodę pomiaru oczekiwanej straty stosuje się także w odniesieniu do ekspozycji indywidualnie znaczących niespełniających przesłanek utraty wartości, w przypadku których zastosowanie w tych obliczeniach parametrów portfelowych byłoby ze względu na specyfikę sprawy nieuzasadnione.

Zarówno proces oceny istotnego wzrostu ryzyka kredytowego, jak i proces kalkulacji straty oczekiwanej realizowany jest w trybie miesięcznym na poziomie indywidualnej ekspozycji. Wykorzystuje się w nim dedykowane środowisko obliczeniowe umożliwiające dystrybucję wyników do jednostek wewnętrznych Spółki.

Spółka dokonuje spisania wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, jeżeli nie ma uzasadnionych perspektyw na odzyskanie danego składnika aktywów finansowych w całości lub części (spisanie). Spółka spisuje należności po dokonaniu każdorazowo analizy. Kryteria brane pod uwagę to status ekspozycji świadczący o niskim prawdopodobieństwie odzyskania należności, informacja o umorzeniu postępowania komorniczego będącego konsekwencją bezskuteczności egzekucji, bezskuteczność dotychczas prowadzonych działań windykacyjnych, stwierdzenie fraudu lub wyłudzenia.

Spisanie całkowite stanowi zdarzenie prowadzące do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów.

Utrata wartości aktywów finansowych do 31 grudnia 2017 roku zgodnie z MSR 39

O utracie wartości składnika lub grupy aktywów finansowych i stratach poniesionych z tego tytułu mowa jest wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości na skutek wydarzenia lub wydarzeń, które nastąpiły po pierwotnym ujęciu danego składnika aktywów (tzw. zdarzenie powodujące stratę) oraz gdy to zdarzenie (lub zdarzenia) mają wpływ na dotyczące tego aktywa lub grupy aktywów finansowych przyszłe przepływy pieniężne, który można wiarygodnie oszacować.

Może nie być możliwe zidentyfikowanie pojedynczego zdarzenia powodującego utratę wartości – możliwe jest, że utratę wartości będzie determinować łączny efekt kilku zdarzeń. Potencjalne straty oczekiwane w wyniku przyszłych zdarzeń, bez względu na to, jak bardzo prawdopodobne, nie są rozpoznawane.

Obiektywnymi przesłankami utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych są uzyskane przez Spółkę informacje o następujących zdarzeniach mogących powodować stratę:

- znaczące trudności finansowe dłużnika (w szczególności: niewypłacalność leasingo-/pożyczkobiorcy związana z pogorszeniem się jego sytuacji finansowo-ekonomicznej),
- niedotrzymanie postanowień umownych przez dłużnika, np. niespłacenie rat leasingowych, odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą (w szczególności: opóźnienie w spłacie należności przekraczające 90 dni i ustaloną kwotę; stwierdzone przypadki defraudacji),
- zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacja dłużnika (w szczególności: uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego lub bankructwa klienta lub zmiany warunków umowy, takie jak wypowiedzenie umowy, restrukturyzacja zadłużenia),
- dające się zaobserwować dane wskazujące na wymierne zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących grupy aktywów finansowych od czasu pierwotnego ich ujęcia, nawet jeżeli zmniejszenia tego nie można jeszcze przypisać do poszczególnych składników grupy aktywów finansowych (w szczególności: niekorzystne zmiany sytuacji płatniczej dłużników, niekorzystne zmiany w otoczeniu ekonomicznym leasingo-/pożyczkobiorcy, powiązane z ryzykiem regionu, kraju, branży, grup klientów lub produktów).

Najczęstszą przesłanką (ok. 80%) rozpoznania utraty wartości aktywów finansowych są te związane z występowaniem zaległości w spłacie należności Spółki. Pozostałe 20% wynika z innych przesłanek.

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości pożyczek i należności lub aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności wycenianych w zamortyzowanym koszcie, kwota odpisu aktualizującego jest równa różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem nieponiesionych przyszłych strat kredytowych), zdyskontowanych przy zastosowaniu pierwotnej efektywnej stopy procentowej (tj. stopy procentowej ustalonej przy początkowym ujęciu).

Jeżeli kredyt lub inwestycja utrzymywana do terminu zapadalności ma zmienną stopę procentową, wówczas stopą dyskontową stosowaną do ustalenia utraty wartości jest bieżąca efektywna stopa procentowa.

Kalkulacja bieżącej wartości szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z zajęcia zabezpieczenia pomniejszone o koszty jego nabycia i sprzedaży.

Po przeprowadzeniu kalkulacji i ustaleniu wysokości odpisu wartość bilansowa składnika aktywów zostaje zmniejszona poprzez odpis aktualizujący, a kwota odpisu obciąża rachunek zysków i strat.

Spółka ocenia w pierwszej kolejności, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych indywidualnie znaczących składników aktywów finansowych, a następnie – na podstawie analizy indywidualnej lub grupowej – czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości dla aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące.

W portfelu ocenianym indywidualnie każde pojedyncze aktyw finansowe jest poddawane analizie pod kątem rozpoznania przesłanek utraty wartości. W przypadku rozpoznania utraty wartości tworzony jest odpis aktualizujący wartość należności.

Jeżeli Spółka stwierdzi, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych (niezależnie od tego, czy jest on znaczący czy też nie), to włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych ocenianych grupowo pod kątem utraty wartości. Aktywa oceniane indywidualnie pod kątem utraty wartości, dla których utrata wartości została rozpoznana, nie są włączane w grupową ocenę pod względem utraty wartości.

W portfelu grupowym identyfikowane są grupy o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, które następnie zbiorczo oceniane są pod kątem utraty wartości.

Podział aktywów finansowych na grupy aktywów finansowych (podportfele), o podobnych cechach ryzyka kredytowego jest przeprowadzany według stosowanego przez Spółkę systemu uwzględniającego rodzaj produktu (i typ aktywa), typ klienta (i formę prawną), przeterminowanie należności i wielkości zaangażowania. Cechy te mają wpływ na oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych dla określonych grup aktywów.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące aktywów finansowych ocenianych grupowo pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych danych dotyczących strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Szacunki dotyczące zmian przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupami aktywów odpowiadają kierunkom zmian obserwowanych danych zachodzących z okresu na okres (np. zmiany stopy bezrobocia, cen nieruchomości, stanu spłat lub innych czynników wskazujących na zmiany prawdopodobieństwa wystąpienia strat w danej grupie i ich wielkości). Metodologia oraz założenia stosowane przy szacowaniu przyszłych przepływów pieniężnych są regularnie rewidowane przez Spółkę w celu zmniejszenia różnic między szacowaną a rzeczywistą wysokością strat.

W wyniku oceny grupowej tworzona jest rezerwa na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNI). Dla celów zbiorczej oceny utraty wartości, na które tworzona jest rezerwa na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty, należności z tytułu leasingu oraz pożyczek są łączone w grupy o podobnych cechach ryzyka kredytowego (według stosowanego przez Spółkę systemu uwzględniającego rodzaj produktu, typ klienta, przeterminowanie należności i inne istotne czynniki). Cechy te mają wpływ na oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych dla określonych grup należności z tytułu leasingu oraz aktywów, ponieważ wskazują na możliwości spłaty przez dłużników całości ich zobowiązań zgodnie z warunkami umów dotyczących ocenianych aktywów. Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy należności z tytułu leasingu oraz aktywów finansowych ocenianych zbiorczo pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów

oraz historycznych danych dotyczących strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka. Historyczne dane dotyczące strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia skutków aktualnych okoliczności, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą historyczne doświadczenia, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie.

Weryfikacja parametrów obliczeń ustalonych na bazie danych historycznych, zgodnie z metodologią estymacji parametrów ryzyka w Spółce, dotyczy następujących parametrów:

- PD – prawdopodobieństwa wystąpienia straty na umowie leasingu / pożyczki liczone dla okresu dziewięciomiesięcznego (LIP – okres identyfikacji straty przyjęty przez Spółkę dla klienta wynosi odpowiednio osiem/dziewięć miesięcy), z wyjątkiem podportfeli poniżej 1 mln dla spółek kapitałowych,
- LGD – oczekiwanej wysokości straty na umowie leasingu / pożyczki w przypadku wystąpienia straty (w tym parametry RR coll, RR Ncoll).

Odpisy z tytułu utraty wartości ewidencjonowane są na odrębnych kontach księgowych. Dla celów bilansowych i ustalenia bieżącej wartości księgowej danego składnika aktywów finansowych są one prezentowane łącznie ze składnikami aktywów finansowych, w przypadku których nastąpiła utrata wartości.

Jeżeli w następnym okresie wysokość odpisu z tytułu utraty wartości zmniejszy się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości (np. z poprawą oceny zdolności kredytowej dłużnika), to uprzednio ujęty odpis jest odwracany, a skutki odwrócenia rozpoznawane są w rachunku zysków i strat. Wartość bilansowa składnika aktywów ustalona w wyniku odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości nie może być wyższa niż wartość, która zostałaby określona według zamortyzowanego kosztu w przypadku, gdyby odpis z tytułu utraty wartości nie został rozpoznany.

W przypadku renegotiacji umów leasingu oraz pożyczek, niewynikającej z obiektywnych przesłanek, nie jest rozpoznawana utrata wartości (np. negocjacje cenowe niezwiązane z pogorszeniem sytuacji finansowej leasingo-/pożyczkobiorcy).

Obiektywnymi przesłankami utraty wartości są sytuacje, gdy restrukturyzacje umów są wynikiem złej sytuacji finansowej dłużnika i skutkują wystąpieniem straty ekonomicznej.

2.6.4. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne klasyfikowane są jako instrumenty wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, prezentowane są w odrębnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej, po stronie aktywów bądź pasywów. Instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży. Instrument pochodny jest aktywem, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, a zobowiązaniem – gdy jego wartość godziwa jest ujemna.

Najlepszą podstawą do wyznaczenia wartości godziwej instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna (tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty). W pozostałych przypadkach jest to

wartość godziwa określona na podstawie modelu wyceny, do którego dane pozyskano z aktywnego rynku. Wykorzystywane techniki bazują między innymi na modelach zdyskontowanych przepływów pieniężnych, krzywych dochodowości oraz modelach dla opcji.

Zmiany wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania.

Instrumenty pochodne, z których korzysta Spółka w celu operacyjnego zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych i kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward, swap, kontrakty na zamianę stóp procentowych (swapy procentowe) oraz transakcje CIRS.

2.6.5. Rachunkowość zabezpieczeń

Spółka stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń w celu zapewnienia adekwatnego odzwierciedlenia w księgach ekonomicznych procesów związanych z zarządzaniem ryzykiem w Spółce.

Dodatkowo, dzięki zastosowaniu rachunkowości zabezpieczeń Spółka dąży do ograniczenia wahań w rachunku zysków i strat poprzez kompensowanie wyników uzyskiwanych na skutek zmian przepływów środków pieniężnych wynikających z instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej.

Strategia zabezpieczająca i opis relacji zabezpieczającej	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w PLN oraz EUR (opartych na zmiennym oprocentowaniu), wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji zamiany – IRS.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje zamiany – IRS, w których Spółka płaci kupon oparty o stałą stopę, a otrzymuje kupon oparty o zmienną stopę: WIBOR 1M lub EURIBOR 1M.
Pozycja zabezpieczana	Kredyt w PLN oraz EUR indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 1M lub EURIBOR 1M; kredyty te odpowiadają wartości umów leasingu i pożyczek opartych na stałej stopie. Wartość nominalu IRS na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 272.798 tys. zł, co stanowi 95% wartości umów leasingu i pożyczek opartych na stałej stopie procentowej.

Na podstawie przepisów przejściowych MSSF 9, Spółka zdecydowała o dalszym stosowaniu MSR 39 w zakresie przepisów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń i kontynuacji relacji zabezpieczających.

Spółka stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń dla wybranych transakcji, wyłącznie, gdy spełnione są następujące warunki:

- bez zbędnej zwłoki po ustanowieniu zabezpieczenia sporządzana jest sformalizowana dokumentacja powiązania zabezpieczającego, w której określony jest przyjęty przez jednostkę cel zarządzania ryzykiem oraz strategia ustanowienia zabezpieczenia,

- dokumentacja określa instrument zabezpieczający, pozycję zabezpieczaną, okres zabezpieczenia, rodzaj zabezpieczanego ryzyka, typ powiązania zabezpieczającego, sposób oceny efektywności,
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem,
- poziom efektywności relacji zabezpieczających jest wysoki, tzn. przez cały okres zabezpieczenia kwota zmian przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanej zostaje skompensowana zmianami przepływów pieniężnych instrumentu zabezpieczającego, a w testach retrospektywnych efektywność relacji zabezpieczających mieści się w przedziale od 80% do 125%,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie określić, co oznacza, że Spółka ma możliwość dokonania wiarygodnego pomiaru zmian przepływów środków pieniężnych zabezpieczanej pozycji, jak i instrumentu zabezpieczającego,
- efektywność relacji zabezpieczającej jest oceniana w trakcie trwania zabezpieczenia.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, które spełnia w ciągu okresu obrotowego warunki rachunkowości zabezpieczeń jest ujmowane w księgach w następujący sposób:

- zysk lub stratę uzyskaną w wyniku wyceny marży w dniu zawarcia transakcji zabezpieczającej (wycena różna od 0) ujmuje się jednorazowo w odpowiedniej pozycji rachunku zysków i strat zgodnie z ogólnymi zasadami rachunkowości Spółki,
- część zysku lub straty uzyskanej w wyniku aktualizacji wartości godziwej (wyceny) instrumentu zabezpieczającego do wartości godziwej, którą uznano za efektywne zabezpieczenie, ujmuje się bezpośrednio w pozycji Pozostałe kapitały,
- część zysku lub straty z aktualizacji wartości godziwej (wyceny) pochodnego instrumentu zabezpieczającego, którą uznano za nieefektywne zabezpieczenie ujmuje się w odpowiedniej pozycji rachunku zysków i strat zgodnie z ogólnymi zasadami rachunkowości Spółki,
- jeżeli zabezpieczane przyszłe zobowiązanie lub zabezpieczana prognozowana transakcja prowadzi do powstania składnika aktywów lub zobowiązania, wówczas na dzień wprowadzenia do ksiąg rachunkowych składnika aktywów lub zobowiązania związane z nim zyski i straty z przeszacowania instrumentu zabezpieczającego, które uprzednio zostały ujęte bezpośrednio w pozostałych elementach kapitałów własnych, odpisuje się z kapitału własnego i odpowiednio dolicza się do początkowej ceny nabycia lub inaczej określonej początkowej wartości bilansowej składnika aktywów lub zobowiązania,
- zyski lub straty na instrumencie zabezpieczającym, które zostały uwzględnione w początkowej wycenie ceny nabycia lub innej wartości bilansowej składnika aktywów lub zobowiązania są następnie uwzględniane w rachunku zysków i strat, gdy dany składnik aktywów lub zobowiązanie jest rozliczany w rachunku zysków i strat,

- zmiany wartości godziwej zabezpieczającego instrumentu pochodnego, które zostały wykazane w pozycji Pozostałe kapitały, są uznawane w rachunku zysków i strat i klasyfikowane jako przychody lub koszty w okresach, w których pozycja zabezpieczana jest rozliczana w rachunku zysków i strat.

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Spółka posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty, a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

Spółka zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy:

- instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w pozostałych elementach kapitałów własnych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w pozostałych elementach kapitałów własnych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- Spółka unieważnia powiązanie zabezpieczające. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w pozostałych elementach kapitałów własnych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji.

2.6.6. Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe są klasyfikowane do kategorii: zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz pozostałe zobowiązania finansowe (brak zmian wynikających z wdrożenia MSSF 9 w porównaniu do MSR 39).

Spółka decyduje o klasyfikacji zobowiązania finansowego w momencie jego początkowego ujęcia.

Do kategorii zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zaliczane są pochodne instrumenty finansowe.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych są bezpośrednio odnoszone do rachunku zysków i strat.

Do kategorii pozostałych zobowiązań finansowych klasyfikowane są zobowiązania inne niż wycenianie według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, obejmujące głównie zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek, zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów. W momencie początkowego ujęcia taki składnik zobowiązań finansowych wycenia się w wartości godziwej, która jest powiększana lub pomniejszana o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do emisji składnika zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

Zobowiązania finansowe zgodnie z MSSF 9 są wyceniane według dotychczasowych zasad określonych w MSR 39, za wyjątkiem obowiązku odniesienia części wyceny do wartości godziwej wynikającej ze zmian w poziomie własnego ryzyka kredytowego do pozostałych dochodów całkowitych – dla zobowiązań finansowych, w przypadku których zastosowano opcję wyceny do wartości godziwej.

2.6.7. Zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Spółka zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Spółki, lub
- obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku, lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Główne zobowiązania pozabilansowe Spółki to zobowiązania do przekazania aktywów w leasing finansowy lub udzielenia pożyczki.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy. Rezerwa z tytułu zobowiązań pozabilansowych wyliczana jest w oparciu o ustanowiony limit i możliwą do odzyskania kwotę należności rozumianą jako bieżącą wartość szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dyskontowanych za pomocą rynkowych stóp procentowych. Przyszłe przepływy dotyczące zobowiązań pozabilansowych oblicza się na podstawie dostępnego limitu oraz terminu odpowiadającego końcowej dacie tego zobowiązania i prawdopodobieństwa wypływu środków ze Spółki.

2.6.8. Metoda ustalania wartości godziwej i zamortyzowanego kosztu

Spółka decyduje o klasyfikacji aktywa finansowego i zobowiązania finansowego w momencie jego początkowego ujęcia. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się co do zasady w wartości godziwej. Po początkowym ujęciu Spółka wycenia do wartości godziwej aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Do wyceny instrumentów finansowych w wartości godziwej, dla których istnieje aktywny rynek, wykorzystuje się ceny rynkowe publikowane przez rzetelne i wiarygodne źródła, np. serwis Reuters, Bloomberg, GPW itp.

W przypadku, gdy nie jest dostępna wiarygodna cena rynkowa instrumentu finansowego, wycena przeprowadzana jest w oparciu o cenę teoretyczną zbudowaną na podstawie modelu krzywej dochodowości. Model krzywej dochodowości oparty jest na notowaniach rynkowych z rynku pieniężnego oraz kontraktów swap dla poszczególnych walut. Model wyceny zawiera elementy korekty o ryzyko kredytowe.

Po początkowym ujęciu Spółka wycenia według zamortyzowanego kosztu aktywa finansowe spełniające kryteria wyceny według zamortyzowanego kosztu (por. 2.6.1.1. nota niniejszego sprawozdania finansowego).

Metoda zamortyzowanego kosztu jest metodą ustalenia wartości instrumentu finansowego poprzez ujęcie wartości, w jakiej instrument finansowy został wyceniony w momencie początkowego ujęcia, pomniejszenie jej o spłaty kwoty kapitału, powiększenie lub pomniejszenie o ustaloną z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej skumulowaną amortyzację wszelkich różnic między wartością początkową a wartością w terminie zapadalności oraz pomniejszenie jej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Spółka klasyfikuje poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej do następujących kategorii, stosując przy tym różnorodne metody ustalania ich wartości godziwej:

- Poziom 1: Ceny kwotowane na aktywnych rynkach

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań.

- Poziom 2: Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadkach, których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni, (jako ceny) lub pośrednio (bazujące na cenach).

- Poziom 3: Pozostałe techniki wyceny

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana za pomocą modeli wyceny, w przypadku, których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne).

2.6.9. Wyłączenie instrumentów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub gdy Spółka przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Spółka przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub gdy Spółka zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Spółki.

Przenosząc składniki aktywów finansowych Spółka ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Spółka przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej i jednocześnie odrębnie rozpoznaje jako aktywa lub zobowiązania wszelkie prawa i obowiązki zachowane przez Spółkę lub powstałe podczas tego transferu,
- jeżeli Spółka zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- jeżeli Spółka nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, Spółka ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki do wysokości wynikającej z kontynuowanego zaangażowania, a w przypadku braku kontroli składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej i jednocześnie odrębnie rozpoznawane są jako aktywa lub zobowiązania wszelkie prawa i obowiązki zachowane przez Spółkę lub powstałe podczas tego transferu.

Spółka wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Spółka dokonuje spisania wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, jeżeli nie ma uzasadnionych perspektyw na odzyskanie danego składnika aktywów finansowych w całości lub części (spisanie). Spisanie całkowite stanowi zdarzenie prowadzące do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów.

2.7. Prezentacja i wycena pozostałych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej

2.7.1. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne są niemającymi formy fizycznej, ale możliwymi do zidentyfikowania niepieniężnymi składnikami majątkowymi kontrolowanymi przez Spółkę, powodującymi w przyszłości wpływ do Spółki korzyści ekonomicznych powiązanych bezpośrednio z tymi aktywami.

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Wartości niematerialne Spółki początkowo wykazuje się według kosztu historycznego (w cenie nabycia).

Cena nabycia programu komputerowego obejmuje:

- cenę zakupu, należną dostawcy, pomniejszoną o udzielone rabaty i upusty, a powiększoną o cło i podatek akcyzowy od importu oraz podatek od towarów i usług niepodlegający odliczeniu,
- wszystkie inne dające się bezpośrednio przyporządkować nakłady lub koszty związane z dostosowaniem nabytego oprogramowania do używania, zgodnie z przeznaczeniem planowanym przez Spółkę, naliczone od dnia nabycia do dnia przekazania oprogramowania do używania.

Do bezpośrednich nakładów lub kosztów zalicza się w szczególności:

- koszty konsultacji zewnętrznych,
- koszty uruchomienia i testów sprawdzających działanie programów komputerowych,
- koszty świadczeń pracowniczych pracowników Spółki, w odniesieniu do nabytego oprogramowania wskazanego w ramach danego projektu informatycznego, poniesione wyłącznie w związku z jego dostosowaniem do wymogów Spółki. Do kosztów tych zalicza się krótkoterminowe świadczenia pracownicze (koszty osobowe) pracowników obejmujące: wynagrodzenia zasadnicze, godziny nadliczbowe, premie, które można odnieść do danego oprogramowania, wszystkie pochodne związane z wyżej wymienionymi świadczeniami pracowniczymi.

Do kosztów bezpośrednich nie zalicza się kosztów świadczeń pracowniczych z tytułu płatnych nieobecności, które ujmują się w kosztach działania Spółki oraz kosztów otrzymanego finansowania zewnętrznego (odsetki lub dyskonto), jeżeli płatność związana z danym oprogramowaniem odroczone jest na okres dłuższy niż normalny kredyt kupiecki.

Późniejsza wycena obejmuje pomniejszenie tej wartości o umorzenie, którego dokonuje się przez szacowany okres użyteczności tego składnika aktywów, i zakumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, wynikające z przeprowadzanych testów na utratę wartości (w przypadku zidentyfikowania istotnych przesłanek utraty wartości podczas okresowych przeglądów wartości niematerialnych). Nie dokonuje się odpisów amortyzacyjnych wartości firmy ani składników wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Przeglądu, czy w badanym okresie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości, dokonuje się na każdy dzień bilansowy. Jeśli wystąpiły takie przesłanki, ustalana jest wartość odzyskiwalna tych aktywów. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w Pozostałych kosztach operacyjnych w rachunku zysków i strat w okresie, którego dotyczy, jeżeli wartość księgowa wartości niematerialnej przekracza jej wartość odzyskiwalną. W przypadku innych wartości niematerialnych (niebędących wartościami firmy) odpis ten może ulec odwróceniu, ale tylko do takiego poziomu, aby wartość księgowa składnika aktywów nie przekroczyła wartości księgowej, którą miałyby ten składnik aktywów (po pomniejszeniu o kwotę amortyzacji), jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Zyski lub straty ze sprzedaży wartości niematerialnych prezentowane są odpowiednio jako pozostałe przychody lub koszty operacyjne.

Do wartości niematerialnych Spółki zalicza się przede wszystkim zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe, które aktywuje się w wysokości ceny nabycia, tj. kosztów poniesionych na zakup i dostosowanie nabytego konkretnego oprogramowania komputerowego do używania zgodnie z wymogami Spółki.

Amortyzację oprogramowania nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia jego wartości początkowej przez okres użytkowania, który wynosi co do zasady od 2 do 10 lat.

Relacje z klientami są ujawnionym zidentyfikowanym aktywem przy rozliczeniu ceny nabycia Raiffeisen-Leasing Polska S.A. wycenionym odrębnie dla klientów korporacyjnych i detalicznych. Przyjęty okres amortyzacji dla tych aktywów wynosi 20 lat, przy czym stosowana jest metoda degresywna uzależniona od stopnia konsumowania korzyści ekonomicznych wynikających z ich korzystania.

Wartość firmy, jaka powstała z tytułu nabycia spółki Raiffeisen-Leasing Polska S.A. w dniu 1 grudnia 2016 roku, została przypisana do wyodrębnionej ewidencyjnie części aktywów Spółki, będących aktywami nabytej Raiffeisen-Leasing Polska S.A. Wartość firmy nie podlega amortyzacji, corocznie przeprowadzany jest test na utratę wartości. W przypadku stwierdzenia częściowej lub całkowitej utraty wartości dokonywany jest odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w ciężar wyniku finansowego.

2.7.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego (ceny nabycia) pomniejszonego o umorzenie i zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem i przystosowaniem do używania lub wytworzeniem danych aktywów.

Ulepszenia w obcych środkach trwałych ponoszone są głównie na dostosowanie do potrzeb Spółki wynajmowanych lokali z przeznaczeniem na placówki obsługi klientów.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub ujmuje jako odrębny składnik tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi dodatkowy wpływ korzyści ekonomicznych dla Spółki, które można przyporządkować danemu składnikowi rzeczowych aktywów trwałych, zaś cenę nabycia lub koszt wytworzenia danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć.

Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym je poniesiono.

Amortyzację składników rzeczowych aktywów trwałych nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia ich wartości początkowej, pomniejszonej o wartość końcową, jeżeli jest istotna, na przestrzeni szacunkowego okresu ich użytkowania. Amortyzacja składników aktywów trwałych oddanych klientom w użytkowanie na podstawie umów leasingu operacyjnego prezentowana jest w odrębnej pozycji w rachunku zysków i strat.

Stawki amortyzacyjne stosowane co do zasady dla podstawowych kategorii rzeczowych aktywów trwałych wynoszą:

Nieruchomości inwestycyjne	40-50 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (w budynkach lub lokalach)	W zależności od długości umowy najmu (1-10 lat)
Urządzenia techniczne i maszyny	2 - 5 lat
Komputery	2 - 5 lat
Środki transportu	4 lata z uwzględnieniem przewidywanej wartości rezydualnej
Inne środki trwałe	2 - 6 lat

Co najmniej raz w roku weryfikowane są przyjęte okresy użytkowania.

Przeglądu, czy w badanym okresie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości środków trwałych, dokonuje się na każdy dzień bilansowy. Jeśli wystąpiły takie przesłanki, ustalana jest wartość odzyskiwalna tych aktywów. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w Pozostałych kosztach operacyjnych w rachunku zysków i strat w okresie, którego dotyczy, jeżeli wartość księgowa składnika rzeczowych aktywów trwałych przekracza jego wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony, ale tylko do takiego poziomu, aby wartość księgowa składnika aktywów nie przekroczyła wartości księgowej, którą miałyby ten składnik aktywów (po pomniejszeniu o kwotę amortyzacji), jeżeli nie zostałyby ujęte odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Zyski lub straty ze sprzedaży środków trwałych prezentowane są odpowiednio jako pozostałe przychody lub koszty operacyjne.

Nieruchomości inwestycyjne wyceniane są według kosztu historycznego (ceny nabycia) pomniejszonego o umorzenie i zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości zgodnie z zasadami wskazanymi powyżej dla pozostałych składników rzeczowych aktywów trwałych.

2.7.3. Leasing

2.7.3.1. Spółka jako leasingodawca

Spółka jest stroną umów leasingowych, na podstawie których oddaje do odpłatnego używania i pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres. Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Spółkę jest zakres, w jakim ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

Umowy leasingowe, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę, klasyfikowane są jako umowy leasingu finansowego.

W przypadku leasingu finansowego przedmiot leasingu nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, natomiast w pozycji aktywów Należności z tytułu leasingu oraz pożyczek ujmowana jest wartość należności w kwocie równej inwestycji leasingowej netto. Inwestycja leasingowa netto to inwestycja leasingowa brutto zdyskontowana stopą procentową leasingu.

Stopa procentowa leasingu jest stopą dyskontową, która na dzień rozpoczęcia leasingu powoduje, że wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych równa się sumie wartości godziwej przedmiotu leasingu oraz początkowych kosztów bezpośrednich poniesionych przez Spółkę.

Przychody z tytułu leasingu finansowego ujmuje się przez okres trwania leasingu finansowego w sposób odzwierciedlający stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji leasingowej netto dokonanej przez Spółkę i wykazuje w przychodach z tytułu leasingu finansowego. Przychody te ustalone są od wartości bilansowej, tj. inwestycji leasingowych netto pomniejszonych o oszacowaną utratę ich wartości przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej w oparciu o kompletny przepływ pieniężny generowany przez umowy leasingu. Przepływ ten w szczególności uwzględnia opłatę administracyjną pobieraną przy zawarciu umowy leasingu finansowego, wstępną opłatę leasingową, okresowe opłaty leasingowe oraz opłatę za przeniesienia prawa własności przedmiotu leasingu na korzystającego.

Początkowe koszty bezpośrednie, poniesione w związku z negocjacjami i działaniami służącymi doprowadzeniu do zawarcia umowy leasingu finansowego, korygują wartość początkową składnika aktywów - należności z tytułu leasingu finansowego.

Umowy leasingowe, na mocy których nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania przedmiotu leasingu, klasyfikowane są jako umowy leasingu operacyjnego.

W przypadku umów leasingu operacyjnego zawartych przez Spółkę jako leasingodawcę, przedmiot leasingu jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki, ponieważ nie nastąpiło przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę. Aktywa oddane w leasing operacyjny są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zgodnie z charakterem tych aktywów.

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego rozpoznawane są jako przychód metodą liniową przez okres trwania umowy leasingu. Koszty, łącznie z amortyzacją, poniesione w celu uzyskania przychodów z tytułu leasingu, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat.

Początkowe koszty bezpośrednie poniesione w związku z negocjacjami i działaniami służącymi doprowadzeniu do zawarcia umowy leasingu operacyjnego zwiększają wartość bilansową przedmiotu leasingu i są ujmowane jako koszty w okresie leasingu na tej samej podstawie co przychody z tytułu leasingu.

Spółka amortyzuje oddane w leasing operacyjny składniki aktywów zgodnie z zasadami amortyzacji przyjętymi przez Spółkę w odniesieniu do zbliżonych aktywów, z uwzględnieniem okresu trwania umowy leasingu operacyjnego.

2.7.3.2. Spółka jako leasingobiorca

Spółka jest stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego użytkowania środki trwałe na uzgodniony okres. Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Spółkę jest zakres, w jakim ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim - leasingobiorcy.

Umowy leasingowe, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę, klasyfikowane są jako umowy leasingu finansowego.

Przedmiot leasingu finansowego jest ujmowany w aktywach Spółki jako środek trwały w kwocie równej mniejszej z: wartości godziwej przedmiotu leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Jednocześnie Spółka rozpoznaje zobowiązanie w tej wartości.

Opłaty leasingowe są dzielone między zmniejszenie salda zobowiązania (w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek leasingowych od pozostałego do spłaty zobowiązania) i koszty opłat leasingowych. Koszty z tytułu leasingu finansowego ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat. Aktywa trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jeżeli brak jest uzasadnionej pewności, iż po zakończeniu umowy leasingu finansowego nastąpi przeniesienie własności przedmiotu leasingu, aktywa amortyzuje się przez okres krótszy z dwóch: okres wynikający z umowy leasingowej lub szacowany okres użyteczności ekonomicznej aktywa.

Umowy leasingowe, na mocy których nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania przedmiotu leasingu, klasyfikowane są jako umowy leasingu operacyjnego.

Całość opłat z tytułu leasingu operacyjnego (w tym raty leasingowe) jest ujmowana jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu. Aktywa użytkowane przez Spółkę na mocy leasingu operacyjnego nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

2.7.4. Środki pieniężne

Do środków pieniężnych oraz ich ekwiwalentów na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych zaliczane są płynne aktywa krótkoterminowe (do 3 miesięcy), które nie są narażone na ryzyko istotnej zmiany wartości, takie jak środki na rachunkach bankowych oraz lokaty bankowe o datach zapadalności do 3 miesięcy.

Ekwiwalenty środków pieniężnych służą realizacji krótkoterminowych obciążeń pieniężnych, a nie mają na celu działalności inwestycyjnej lub innej.

2.7.5. Inwestycje w jednostkach zależnych

Spółka wycenia wartość udziałów i akcji w jednostkach zależnych w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy Spółka przeprowadza testy na utratę wartości inwestycji w jednostkach zależnych. W przypadku istnienia takiej przesłanki Spółka dokonuje oszacowania wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa, a w przypadku, gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość użytkową, Spółka ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Powyższa prognoza wartości użytkowej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Spółka może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

2.7.6. Rezerwy

Rezerwy tworzone są, gdy na Spółce ciąży istniejący obecny obowiązek świadczenia (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wykorzystania już posiadanych lub przyszłych aktywów Spółki, oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. W przypadku, gdy wpływ zmian wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej, która odzwierciedla koszt pieniądza dla Spółki (a w szczególności może to być stopa wolna od ryzyka), oraz przy uwzględnieniu ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Spółka tworzy w szczególności rezerwy:

- na obecne zobowiązania wobec pracowników wynikające ze stosunku pracy, jak również rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi wyceniane metodą aktuarialną,
- na skutki toczącego się postępowania sądowego.

Rezerwy na zobowiązania tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat, co do zasady w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych. Na dzień, w którym nastąpiło zmniejszenie lub ustanie ryzyka uzasadniającego ich utworzenie, niewykorzystane rezerwy zmniejszają koszty działalności Spółki.

2.7.7. Kapitały

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz ze statutem.

Kapitał podstawowy obejmuje zarejestrowany kapitał akcyjny. Wartość kapitału zaprezentowana w sprawozdaniu finansowym odpowiada wartości kapitału zakładowego Spółki i wykazana jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

Do kapitałów własnych zaliczane są również:

- kapitał zapasowy, powstały ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej oraz tworzony z odpisów z zysku. Na kapitał zapasowy przekazuje się przynajmniej 8% zysku za dany rok obrotowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej wysokości kapitału zakładowego,
- kapitał (fundusz) rezerwowy,
- pozostałe kapitały, obejmujące:
 - kwoty z rozliczenia połączenia, przejęcia jednostek odniesione na kapitały,
 - zyski / straty z aktualizacji wyceny zabezpieczającego instrumentu pochodnego do wartości godziwej, uznanej za część efektywną zabezpieczenia,
 - zyski / straty aktuarialne,
 - niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych bądź korekty wyników nieprzeznaczonych / niepokrytych z innych kapitałów,
- wynik finansowy bieżącego roku.

2.7.8. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje podatek bieżący i odroczony.

Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek bieżący obliczany jest w oparciu o wynik księgowy brutto skorygowany o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty nieuznawane przez przepisy podatkowe za koszty uzyskania przychodu oraz o koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi. Ponadto dla celów podatkowych wynik księgowy brutto koryguje się o przychody i koszty z lat ubiegłych zrealizowane dla celów podatkowych w danym okresie sprawozdawczym oraz odliczenia od dochodu.

Przy ustalaniu odroczonego podatku dochodowego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczony podatek na dzień bilansowy rozpoczynający i kończący okres sprawozdawczy. Wartość odroczonego podatku dochodowego na dzień bilansowy ustala się z zastosowaniem metody bilansowej jako zmianę stanu pozycji bilansowych - aktywów i rezerw na odroczony podatek dochodowy.

Z uwagi na odmiennność momentu uznania przychodu za osiągnięty lub kosztu za poniesiony w rozumieniu przepisów prawa bilansowego i podatkowego Spółka tworzy rezerwę oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego, przeliczoną odpowiednią stawką podatkową.

Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub (w przypadku skutków wyceny aktywów finansowych odnoszonych na inne dochody całkowite) w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji Pozostałe dochody całkowite.

Spółka tworzy rezerwę na podatek odroczony w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi wykorzystanie różnic przejściowych.

Kwoty podatku odroczonego oblicza się w wysokości stawki podatkowej, która według przewidywań będzie stosowana wówczas, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub zobowiązanie rozliczone, przyjmując za podstawę stawki podatkowe i przepisy podatkowe, obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego i rezerwy na podatek odroczony nie podlegają dyskontowaniu.

Spółka kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności z zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.7.9. Zapasy

Zapasy obejmują przede wszystkim:

- inwestycje leasingowe przed wydaniem przedmiotu leasingu klientom,
- pokontraktowe przedmiotu leasingu operacyjnego przeznaczone do sprzedaży.

Zapasy są wyceniane według jednej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia nie wyższych od możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Cenę nabycia/ koszt wytworzenia pozycji zapasów ustala się z zastosowaniem metody szczegółowej identyfikacji poszczególnych cen nabycia/ kosztów wytworzenia.

Cenę sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

W momencie sprzedaży zapasów wartość bilansową tych zapasów ujmuje się jako koszt okresu, w którym ujmowane są odnośne przychody. Kwotę wszelkich odpisów aktualizujących wartości zapasów do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania oraz wszystkie straty w zapasach ujmuje się jako koszt okresu, w którym odpis lub strata miały miejsce.

Na dzień kończący okres sprawozdawczy kwota początkowego ujęcia jest testowana pod kątem utraty wartości. Kwotę wszelkich odpisów wartości aktywów przejętych za długi do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania ujmuje się jako koszt okresu, w którym odpis lub strata miały miejsce.

2.7.10. Pozostałe aktywa

Pozycja Pozostałe aktywa obejmuje przede wszystkim:

- należności pozostałe ze sprzedaży powindykacyjnych i pokontraktowych przedmiotów leasingu,
- zaliczki do dostawców,
- koszty zapłacone z góry a dotyczące późniejszych okresów sprawozdawczych,
- rozrachunki publiczno-prawne, w tym z tytułu podatku od towarów i usług.

Koszty zapłacone z góry ujmuje się w księgach rachunkowych w momencie ich zapłaty kontrahentowi i rozlicza w czasie do rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres, którego dotyczy zapłacona kwota kosztów.

2.7.11. Pozostałe zobowiązania

Pozycja Pozostałe zobowiązania obejmuje przede wszystkim:

- otrzymane od klientów kaucje i depozyty stanowiące zabezpieczenie należności z tytułu leasingu i pożyczek, wyceniane wg zamortyzowanego kosztu,
- otrzymane zaliczki od klientów, w tym wpłaty na poczet przyszłych umów leasingu,
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług,
- rozliczenia międzyokresowe kosztów,
- rezerwy na niewykorzystane urlopy,
- rezerwy na premie i bonusy,
- przychody przyszłych okresów.

Rozliczenia międzyokresowe kosztów stanowią koszty do zapłacenia głównie z tytułu gospodarki własnej, nieudokumentowane fakturą zakupu. Koszty te dotyczą bieżącego okresu sprawozdawczego i ujmowane są w księgach rachunkowych w momencie wykonania usługi lub dostawy, tj. powstania zobowiązania. Są płatne w późniejszym okresie w momencie otrzymania faktur od dostawców.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wymagalne w ciągu roku obrotowego ujmuje się w wartości godziwej i wycenia według zamortyzowanego kosztu.

Pozycja przychodów przyszłych okresów obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

3. Zmiany zasad rachunkowości i prezentacji sprawozdań finansowych

3.1. MSSF 9 Instrumenty finansowe

Standard MSSF 9 „Instrumenty finansowe” został opublikowany w lipcu 2014 roku i zatwierdzony do stosowania w krajach Unii Europejskiej 22 listopada 2016 roku Rozporządzeniem Komisji Europejskiej nr 2016/2067/EU. Ma on obligatoryjne zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy roczne rozpoczynające się w dniu oraz po 1 stycznia 2018 roku (za wyjątkiem zakładów ubezpieczeń, które mogą zastosować standard od 1 stycznia 2021 roku). Standard zastępuje MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”. Zmianie ulegają klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych, rozpoznawanie i kalkulacja utraty wartości oraz rachunkowość zabezpieczeń.

Instrumenty finansowe

W wyniku zastosowanych nowych wymogów MSSF 9 od 1 stycznia 2018 roku nastąpił wzrost odpisów z tytułu ryzyka kredytowego dla aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu o 45.171 tys. zł (bez efektu podatkowego). Wzrost odpisów z tytułu ryzyka kredytowego wynikał głównie z reklasyfikacji części należności, które do 31 grudnia 2017 roku klasyfikowane były jako należności bez rozpoznanej utraty wartości oceniane grupowo (IBNI), do fazy 2. Dla należności w fazie 2 ujmowane są dożywotnie oczekiwane straty kredytowe zgodnie z MSSF 9. Opis modelu szacowania utraty wartości aktywów finansowych stosując wymogi MSSF 9 zaprezentowano w nocie 2.6.3.

Poniżej zaprezentowano łączny wpływ korekt z tytułu wdrożenia MSSF 9:

	31.12.2017 według MSR 39	Korekta utraty wartości	01.01.2018 według MSSF 9
Aktywa finansowe			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	12 272	0	12 272
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	927	0	927
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	13 916 350	-45 171	13 871 179
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	13 916 350	-45 171	13 871 179
Pozostałe aktywa finansowe	10 905	0	10 905
Aktywa razem finansowe	13 940 454	-45 171	13 895 283
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	778 584	6 891	785 475
	31.12.2017 według MSR 39	Utrata wartości	01.01.2018 według MSSF 9
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	13 262 177	0	13 262 177
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	332 787	0	332 787
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	1 127 844	0	1 127 844
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	1 000	0	1 000
Pozostałe zobowiązania finansowe	430 996	0	430 996
Zobowiązania finansowe razem	15 154 804	0	15 154 804

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Wpływ MSSF 9 na 1 stycznia 2018 roku na:	31.12.2017 według MSR 39	Utrata wartości	01.01.2018 według MSSF 9	Łączna zmiana
Pozostałe kapitały (niepodzielony wynik finansowy)	-70 824	-38 280	-109 104	-38 280

Oszacowanie wpływu – klasyfikacja i wycena

Wdrożenie MSSF 9 począwszy od 1 stycznia 2018 roku nie wpłynęło na klasyfikację aktywów finansowych Spółki.

Wdrożenie MSSF 9 począwszy od 1 stycznia 2018 roku nie wpłynęło na klasyfikację i wycenę zobowiązań finansowych Spółki.

Z tytułu wdrożenia MSSF 9 łączny wpływ korekt z tytułu zmiany wyceny na kapitały własne Spółki (pozostałe kapitały jako niepodzielony wynik finansowy) na 1 stycznia 2018 roku wyniósł 45.171 tys. zł (po uwzględnieniu podatku - 38.280 tys. zł).

Na moment pierwszego zastosowania MSSF 9, tj. 1 stycznia 2018 roku, Spółka rozpoznała jako aktywa POCI przejęte w wyniku połączeń zaangażowania z utratą wartości (fuzja z Raiffeisen-Leasing Polska S.A.) oraz zaangażowania spełniające kryteria POCI w stosunku do należności leasingowych o wartości bilansowej netto 134.148 tys. zł.

Rachunkowość zabezpieczeń

MSSF 9 zwiększa zakres pozycji, które można wyznaczać jako pozycje zabezpieczane, a także umożliwia wyznaczenie jako instrumentu zabezpieczającego aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Zniesiono również obowiązek retrospektywnego pomiaru efektywności zabezpieczenia przy jednoczesnym zniesieniu obowiązującego wcześniej limitu 80%-125% (warunkiem stosowania rachunkowości zabezpieczeń ma być ekonomiczna zależność pomiędzy instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną). Ponadto zwiększono zakres wymaganych ujawnień dotyczących strategii zarządzania ryzykiem, przepływów pieniężnych wynikających z transakcji zabezpieczających oraz wpływu rachunkowości zabezpieczeń na sprawozdanie finansowe.

W związku z niezakończonymi jeszcze pracami nad zmianą standardu w zakresie rachunkowości zabezpieczeń w ujęciu portfelowym (ang. macro hedge), istnieje możliwość wyboru w zakresie stosowania przepisów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń: można albo nadal stosować przepisy MSR 39 albo stosować nowy standard MSSF 9 z wyłączeniem z zakresu zabezpieczeń portfelowych wartości godziwej odnoszących się do ryzyka stopy procentowej.

Spółka zdecydowała o dalszym stosowaniu MSR 39 w zakresie przepisów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń i kontynuacji relacji zabezpieczających.

Ujawnienia i dane porównawcze

Zastosowanie MSSF 9 wymaga zmiany sposobu prezentacji oraz zakresu ujawnień dotyczących obszaru instrumentów finansowych, w szczególności w pierwszym roku jego zastosowania, kiedy wymagane są informacje dotyczące bilansu otwarcia i dokonanych przekształceń danych porównawczych. Spółka skorzystała z zapisów MSSF 9 umożliwiających zwolnienie z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny oraz utraty wartości. Różnice w wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych wynikające z zastosowania MSSF 9 zostały ujęte jako element pozostałych kapitałów (niepodzielonego wyniku finansowego) na dzień 1 stycznia 2018 roku.

Klasyfikacja aktywów i zobowiązań finansowych zgodnie z MSSF 9 i MSR 39

Poniższe tabele przedstawiają uzgodnienie pomiędzy pozycjami sprawozdania z sytuacji finansowej oraz kategoriami aktywów i zobowiązań finansowych według MSSF 9 na 1 stycznia 2018 roku i według MSR 39 na 31 grudnia 2017 roku:

Aktywa finansowe zgodnie z MSSF 9 na 1 stycznia 2018 roku	Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	Wyceniane według amortyzowanego kosztu	Razem wartość bilansowa
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	12 272	12 272
Aktywa finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	207	0	207
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	720	0	720
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	0	13 871 179	13 871 179
Pozostałe aktywa finansowe	0	10 905	10 905
Aktywa razem finansowe	927	13 894 356	13 895 283

Zobowiązania finansowe zgodnie z MSSF 9 na 1 stycznia 2018 roku	Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	Wyceniane według amortyzowanego kosztu	Razem wartość bilansowa
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	13 262 177	13 262 177
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	332 787	332 787
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	0	1 127 844	1 127 844
Zobowiązania zabezpieczające przepływy pieniężne wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	957	0	957
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	43	0	43
Pozostałe zobowiązania finansowe	0	430 996	430 996
Zobowiązania finansowe razem	1 000	15 153 804	15 154 804

Aktywa finansowe zgodnie z MSR 39 na 31 grudnia 2017 roku	wyznaczone do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	pożyczki i należności	Razem wartość bilansowa
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	12 272	12 272
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	927	0	927
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	0	13 916 350	13 916 350
Pozostałe aktywa finansowe	0	10 905	10 905
Aktywa razem finansowe	927	13 939 527	13 940 454

Zobowiązania finansowe zgodnie z MSR 39 na 31 grudnia 2017 roku	Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Razem wartość bilansowa
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	13 262 177	13 262 177
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	332 787	332 787
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	0	1 127 844	1 127 844
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	1 000	0	1 000
Pozostałe zobowiązania finansowe	0	430 996	430 996
Zobowiązania finansowe razem	1 000	15 153 804	15 154 804

Klasyfikacja aktywów i zobowiązań finansowych zgodnie z MSSF na moment początkowego zastosowania MSSF 9

Poniższa tabela przedstawia kategorie wyceny instrumentów finansowych zgodnie z MSR 39 oraz nowe kategorie wyceny zgodnie z MSSF 9 dla aktywów i zobowiązań finansowych Spółki z uwzględnieniem zmiany wyceny i odpisów z tytułu utraty wartości utworzonych zgodnie z MSSF 9 na 1 stycznia 2018 roku.

1 stycznia 2018 roku	klasyfikacja zgodnie z MSR 39	wartość bilansowa zgodnie z MSR 39	nowa klasyfikacja zgodnie z MSSF 9	nowa wartość bilansowa zgodnie z MSSF 9
Aktywa finansowe				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	pożyczki i należności	12 272	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	12 272
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	wyznaczone do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	927	Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	927
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	pożyczki i należności	13 916 350	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	13 871 179
Pozostałe aktywa finansowe	pożyczki i należności	10 905	Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	10 905
Aktywa razem finansowe		13 940 454		13 895 283

1 stycznia 2018 roku	klasyfikacja zgodnie z MSR 39	wartość bilansowa zgodnie z MSR 39	nowa klasyfikacja zgodnie z MSSF 9	nowa wartość bilansowa zgodnie z MSSF 9
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	Wyceniane według amortyzowanego kosztu	13 262 177	Wyceniane według amortyzowanego kosztu	13 262 177
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	Wyceniane według amortyzowanego kosztu	332 787	Wyceniane według amortyzowanego kosztu	332 787
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	Wyceniane według amortyzowanego kosztu	1 127 844	Wyceniane według amortyzowanego kosztu	1 127 844
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	Wyznaczone do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 000	Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 000
Pozostałe zobowiązania finansowe	Wyceniane według amortyzowanego kosztu	430 996	Wyceniane według amortyzowanego kosztu	430 996
Zobowiązania finansowe razem		15 154 804		15 154 804

3.2. Należności z tytułu leasingu i pożyczek wg struktury podmiotowej

W sprawozdaniu finansowym za 2017 roku w strukturze podmiotowej podmiotów wydzielano: klientów indywidualnych, klientów mikro, duże przedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz sektor publiczny. W 2018 połączono klientów mikro oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, którzy prezentowani są jako klienci detaliczni.

Duży przedsiębiorcy prezentowani są w niniejszym sprawozdaniu finansowym jako klienci korporacyjni.

Powyższa zmiana wynika z dostosowania się do klasyfikacji klientów stosowanej w bieżącej sprawozdawczości zarządczej, obowiązującej także w Grupie PKO Banku Polskiego S.A.

4. Istotne szacunki

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od Zarządu Spółki dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym i w notach objaśniających, w szczególności kwoty, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Szacunki i założenia dokonywane są na datę bilansową w oparciu o dostępne dane historyczne, informacje o warunkach aktualnych w momencie dokonywania szacunków oraz wiele innych czynników, które są uważane za właściwe w danych okolicznościach, w tym o oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków i działań podejmowanych przez Spółkę, wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych. Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu, lub też w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku i w okresach przyszłych pod warunkiem, że korekta dotyczy tego okresu, w którym dokonano zmiany, i okresów przyszłych.

Główne subiektywne oceny, estymacje i założenia przyjęte przez Spółkę dotyczą przede wszystkim:

4.1. Utrata wartości aktywów finansowych

Proces monitorowania ryzyka utraty wartości aktywów finansowych (w tym przede wszystkim należności z tytułu leasingu i pożyczek oraz ekspozycji pozabilansowych) oparty jest na identyfikacji zdarzeń uznanych za utratę wartości na poziomie klienta. W szczególności ustalana jest kwota zaległości, sprawdzane przekroczenie progu bezwzględnego oraz ustalanie, czy został spełniony próg względny (RTS – regulacyjne standardy techniczne - jako 1% wartości łącznego zaangażowania klienta). Wówczas na kliencie oznaczana jest automatycznie utrata wartości. W Spółce ponadto realizowane są cyklicznie procesy, które pozwalają ustalić ekspozycje posiadające znamiona oszustwa, co kwalifikuje automatycznie klienta do utraty wartości. Za ekspozycję z utratą wartości uznawana jest ekspozycja i klient, wobec którego podjęte zostały działania windykacyjne nieco wcześniej niż wystąpienie przeterminowania, w szczególności nastąpiło rozwiązanie umowy lub rozpoczęcie windykacji terenowej zmierzające do odbioru przedmiotu finansowania od klienta. Ponadto utrata wartości w Spółce rozpoznawana jest łącznie na kliencie w sytuacji, gdy choć jedna ekspozycja spełnia przesłanki (zarażanie ekspozycji) oraz stosowany jest cross – default, gdy znane są powiązania kapitałowe/biznesowe podmiotów o istotnym zaangażowaniu. Utrata wartości oznaczana jest również, gdy w wyniku działań restrukturyzacyjnych Spółka dokonała redukcji zadłużenia. Dla uszczelnienia procesów automatycznych Spółka ponadto dopuszcza oflagowanie utraty wartości w sposób indywidualny w przypadku powzięcia negatywnych informacji o sytuacji klienta lub informacji, które skutkują znaczącym pogorszeniem pozycji Spółki jako wierzyciela, w tym utrata przedmiotów, brak wiedzy o ich lokalizacji itp. Po ustaniu przesłanek utraty wartości Spółka stosuje trzymiesięczny okres kwarantanny, który obsługiwany jest automatycznie.

4.1.1. Utrata wartości należności z tytułu leasingu finansowego oraz pożyczek udzielonych klientom przez Spółkę

Spółka przeprowadza przegląd swojego portfela pożyczek i umów leasingowych pod kątem utraty wartości co miesiąc. Aby ustalić, czy należy wykazać utratę wartości w rachunku zysków i strat, Spółka ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek dane wskazujące na możliwe do zmierzenia zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących portfela pożyczek i umów leasingowych, zanim zmniejszenie to będzie można przyporządkować do konkretnej umowy.

Stosowane są dwie metody szacunku, oparte o parametry wyliczone na podstawie strat notowanych historycznie dla podobnych grup przedmiotów finansowania oraz oparte o wartość wycen zewnętrznych/operatorów szacunkowych oraz szacunków wewnętrznych jednostki merytorycznej w Spółce.

Spółka szacuje potencjalne odzyski z przedmiotów finansowania ustalając w ten sposób przepływ na podstawie dwóch parametrów w modelu: haircut i success rate.

Parametr haircut oznacza spodziewany procentowy odzysk z przedmiotu w przypadku sprzedaży, success rate - prawdopodobieństwo sprzedaży.

Oba parametry kalkulowane są na podstawie historycznych odzysków i historycznych zagospodarowań w procesie zagospodarowania pokontraktowych i powindykacyjnych przedmiotów leasingu. Parametry kalkulowane są osobno dla kilku grup przedmiotów finansowania: samochody osobowe, samochody ciężarowe, maszyny ogólne i specjalistyczne, środki transportu oraz pozostałe i stosowane adekwatnie do danego przedmiotu w ramach umowy.

Przyjęty model polega na dyskontowaniu przepływów pieniężnych, skorygowanych przede wszystkim o wyniki oceny możliwości zbycia przyjętych zabezpieczeń, koszty windykacji, płynność rynku oraz koszt pieniądza w czasie.

Metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych, i okresy, w których one nastąpią, są poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

W Spółce przeprowadzana jest ponadto ocena wpływu zmiany parametrów przyjętych do wyliczenia wartości odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu na wynik finansowy Spółki, gdzie PD oznacza prawdopodobieństwo wystąpienia utraty wartości, LGD – oczekiwaną wysokość straty na kontrakcie w przypadku wystąpienia utraty wartości.

Szacowana zmiana wartości odpisu dla portfela należności z tytułu leasingu i pożyczek w relacji do zmian PD i LGD, przy założeniu aktualnej na daną datę wartości portfela	Zwiększenie PD o 10%		Zwiększenie LGD o 10%		Zwiększenie LGD o 20%	
	szacowana zmiana odpisu		szacowana zmiana odpisu		szacowana zmiana odpisu	
	wartościowo	procentowo	wartościowo	procentowo	wartościowo	procentowo
Według stanu na 31 grudnia 2018 roku						
Faza 1	-399	-1%	5 639	18%	11 441	36%
Faza 2	-5 106	-6%	11 645	14%	25 266	30%
Faza 3	19 284	5%	5 722	1%	11 744	3%
Faza 4	40	0%	203	0%	422	1%
Według stanu na 1 stycznia 2018 roku						
Faza 1	2 455	10%	4 676	19%	9 364	38%
Faza 2	-3 327	-5%	6 806	9%	16 244	23%
Faza 3	11 922	3%	3 994	1%	8 317	2%
Faza 4	4	0%	2	0%	3	0%

Szacowana zmiana wartości odpisu dla portfela należności z tytułu leasingu w relacji do zmian PD i LGD, przy założeniu aktualnej na daną datę wartości portfela	Zwiększenie PD _{LIP} o 10%		Zwiększenie LGD o 10%		Zwiększenie LGD o 20%	
	szacowana zmiana odpisu		szacowana zmiana odpisu		szacowana zmiana odpisu	
	wartościowo	procentowo	wartościowo	procentowo	wartościowo	procentowo
Według stanu na 31 grudnia 2017 roku						
Model GRUPOWA-IBNR	2 052	10%	2 050	10%	4 100	20%
Model PORTELOWA	-	0%	2 367	10%	4 733	20%
Model RIBNI (IBNI dla klientów Micro)	1 584	10%	1 584	10%	3 168	20%
Model MIBNI oraz MIBNI_RE (IBNI dla klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw)	790	10%	757	10%	1 514	19%

4.2. Kalkulacja rezerw

Rezerwy na obecne zobowiązania wobec pracowników wynikające ze stosunku pracy, jak również rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, obejmują rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe. W kalkulacji tych rezerw uwzględniono wszystkie odprawy, które mogą być w przyszłości wypłacone przez Spółkę. Aktualizacji szacunków na dzień 31 grudnia 2018 roku dokonano wykorzystując kalkulacje przeprowadzone przez zewnętrznego niezależnego aktuarusza przy zastosowaniu metody indywidualnej (dla każdego pracownika osobno). Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji, ale z uwzględnieniem założeń dotyczących choćby rotacji zatrudnienia, podstawy wymiaru odprawy i prawdopodobieństwa dotrwania danej osoby, jako pracownika Spółki, daty wypłaty odprawy etc. Istotnym elementem wpływającym na wysokość rezerwy jest przyjęta stopa dyskonta, która bazuje na rentowności papierów wartościowych wolnych od ryzyka (obligacje skarbowe) i denominowanych w walucie, w której wypłacane są świadczenia pracownicze, a których termin wykupu jest zbieżny z szacunkowym terminem realizacji zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych. Zmiana stopy dyskonta finansowego o +/- 1 p.p. wpłynęłaby odpowiednio na zmniejszenie wartości rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe o 20 tys. zł / zwiększenie - o 23 tys. zł.

Spółka tworzy również inne rezerwy, w tym w szczególności rezerwy na skutki toczącego się postępowania sądowego. Wysokość rezerwy szacowana jest z uwzględnieniem ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem w oparciu o wartości prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych, przy czym gdy wpływ zmian wartości pieniądza w czasie jest istotny, wtedy te przepływy pieniężne są dyskontowane do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej koszt pieniądza dla Spółki.

4.3. Kalkulacja rezerwy na wynagrodzenie zmienne członków Zarządu

Rezerwy na wynagrodzenia zmienne Członków Zarządu są kalkulowane z uwzględnieniem ich formy gotówkowej, jak i formy akcji fantomowych. Rezerwy w formie gotówkowej są tworzone w kwotach nominalnych należnych do wypłaty, a wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji PKO BP na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie z okresu kwartału poprzedzającego dokonanie kalkulacji i wypłatę, publikowaną w systemie informacyjnym Thomson Reuters.

Spółka wycenia przyszłe zobowiązania z tytułu wynagrodzenia zmiennego płatnego w formie akcji w wartości godziwej zobowiązania. Do dnia, gdy zobowiązanie wynikające z przyznanych akcji fantomowych zostanie uregulowane w formie wypłaty gotówkowej, Spółka będzie dokonywała wyceny instrumentów finansowych na koniec każdego okresu sprawozdawczego, jak również na dzień rozliczenia w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej będą odnoszone w wynik danego okresu.

4.4. Okres użytkowania oraz utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych wartości niematerialnych

Na potrzeby wyliczania kosztów amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych szacowany jest przewidywany okres ich użytkowania, który ma bezpośrednie przełożenie na wysokość stawki amortyzacji. Przyjęte okresy użytkowania są co najmniej raz w roku weryfikowane, przy czym podczas szacowania długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz jego weryfikacji uwzględniane są m.in. okres wynikający z tytułów umownych dotyczących okresu korzystania ze składnika aktywów, oczekiwane zużycie fizyczne i wykorzystanie składnika aktywów, utrata przydatności lub ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów z przyczyn technologicznych, rynkowych, prawnych lub innych.

Gdyby okres ekonomicznej użyteczności środków trwałych własnych oraz wartości niematerialnych był dłuższy o 10%, wartość kosztów amortyzacji w 2018 roku byłaby mniejsza o kwotę 994 tys. zł.

Dla rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych wykonywane są systematyczne przeglądy mające na celu ustalenie, czy w badanym okresie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości tych aktywów. W przypadku, gdy wystąpiły przesłanki utraty wartości, Spółka szacuje wysokość odpisu jako różnicę między wartością księgową a niższą od niej wartością odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna stanowi wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia i wartości użytkowej. Wartość godziwa pomniejszona o koszty

zbycia szacowana jest na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców (które również opierają się co do zasady na szacunkach); natomiast wartość użytkowa szacowana jest poprzez przyjęcie określonych założeń, m.in. co do kwot i terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Spółka może uzyskać z tytułu danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub wartości niematerialnych, jak również co do ryzyka braku płynności danego składnika aktywów. Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych.

W 2018 roku Spółka zweryfikowała wartości końcowe przyjęte dla przedmiotów w leasingu operacyjnym, obniżając je łącznie o 9.054 tys. zł z uwagi na pogorszenie się rynku zbytu pojazdów używanych i spadek cen sprzedaży takich pojazdów. Skutkowało to zwiększeniem kosztu amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym w 2018 roku o 3.842 tys. zł.

W ramach monitorowania wykorzystania systemów informatycznych i przewidywanych terminów na zaprzestanie ich wykorzystania Spółka skróciła okres użytkowania części wartości niematerialnych, tj. aplikacji informatycznych zaplanowanych do wycofania z produkcyjnego użytkowania, czego efektem były o 3.371 tys. zł wyższe odpisy amortyzacyjne wartości niematerialnych w 2018 roku.

5. Przychody z działalności operacyjnej

Przychody z działalności operacyjnej	2018	2017
Przychody z tytułu leasingu finansowego	540 405	422 026
Przychody z tytułu pożyczek	66 142	41 547
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	94 101	66 048
Przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych	18 457	17 291
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	65 200	47 608
Przychody z działalności operacyjnej razem	784 305	594 520

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego obejmują opłaty z tytułu korzystania z przedmiotu leasingu oraz wynik na zarządzaniu flotą.

Przychody z tytułu innych prowizji i opłat obejmują:

Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	2018	2017
Opłaty windykacyjne	27 021	20 459
Opłaty za aneksy	14 274	10 845
Opłaty związane z ubezpieczeniem umów leasingu	5 563	4 335
Wynik na rejestracji przedmiotów leasingu	2 853	2 528
Prowizje z tytułu likwidacji szkód	9 322	3 309
Przychody z tytułu bezumownego korzystania z przedmiotu leasingu	2 680	2 802
Opłaty za usługę monitoringu wierzytelności	1 620	1 182
Inne opłaty i prowizje	1 867	2 148
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat razem	65 200	47 608

Odsetki od aktywów finansowych z rozpoznaną utratą wartości wyniosły w 2018 roku 21.614 tys. zł (2017: 25.810 tys. zł).

6. Koszty z tytułu odsetek

Koszty z tytułu odsetek	2018	2017
Z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek	-294 344	-232 017
Z tytułu sekurytyzacji aktywów	-25 757	-24 448
Z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-10 325	-6 260
Z tytułu otrzymanych kaucji i depozytów	-1 695	-1 231
Z tytułu instrumentów finansowych w ramach rachunkowości zabezpieczeń	-2 227	-802
Razem	-334 348	-264 758

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

7. Koszty z tytułu prowizji i opłat

Koszty z tytułu prowizji i opłat	2018	2017
Z tytułu opłat za otrzymane gwarancje	-6 076	-7 407
Z tytułu pozyskania informacji gospodarczych	-2 613	-1 173
Z tytułu prowizji za usługi banków	-886	-676
Z tytułu likwidacji szkód	-1 703	-674
Z tytułu pozostałych opłat	-1 437	-1 030
Razem	-12 715	-10 960

8. Odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych

	Wartość odpisów na 31.12.2017 (MSR 39)	Zmiany z wdrożenia MSSF9	Wartość odpisów na 01.01.2018 (MSSF9)	Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (netto)	Spisania aktywów	Różnice kursowe	Inne zmiany	Bilans zamknięcia 31.12.2018
Faza 1										
Należności z tytułu leasingu finansowego	22 025	800	22 825	1 416	-7 923	12 817	-3	0	0	29 132
Należności z tytułu pożyczek	5 013	-1 541	3 472	29	-1 010	742	0	0	0	3 233
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	24	-24	0	0	-1	6	0	0	0	5
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem Faza1	27 062	-765	26 297	1 445	-8 934	13 565	-3	0	0	32 370
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych grupowo	27 062	-765	26 297	1 445	-8 934	13 565	-3	0	0	32 370
Faza 2										
Należności z tytułu leasingu finansowego	20 018	43 517	63 535	8 941	-15 928	19 936	0	0	0	76 484
Należności z tytułu pożyczek	2 719	1 791	4 510	605	-1 199	3 866	0	0	0	7 782
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem Faza2	22 737	45 308	68 045	9 547	-17 127	23 802	0	0	0	84 267
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych grupowo	22 737	45 308	68 045	9 547	-17 127	23 802	0	0	0	84 267
Faza 3										
Należności z tytułu leasingu finansowego	461 079	-75 665	385 414	43 558	-70 389	47 810	-32 485	603	31 076	405 587
Należności z tytułu pożyczek	44 231	-13 992	30 239	7 888	-6 672	8 036	-15	0	0	39 476
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	513	24	537	1 660	-315	1 952	0	0	0	3 834
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem Faza3	505 823	-89 633	416 190	53 105	-77 375	57 798	-32 500	603	31 076	448 897
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych grupowo	244 219	13	244 232	29 924	-36 882	56 653	0	0	0	293 927
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych indywidualnie	261 604	-89 646	171 958	23 181	-40 493	1 145	-32 500	603	31 076	154 970
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem Odpisy	555 622	-45 090	510 532	64 097	-103 436	95 165	-32 503	603	31 076	565 534
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych grupowo	294 018	44 556	338 574	40 916	-62 943	94 020	-3	0	0	410 564
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych indywidualnie	261 604	-89 646	171 958	23 181	-40 493	1 145	-32 500	603	31 076	154 970

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

	Wartość odpisów na 31.12.2017 (MSR 39)	Zmiany z wdrożenia MSSF9	Wartość odpisów na 01.01.2018 (MSSF9)	Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (netto)	Spisania aktywów	Różnice kursowe	Inne zmiany	Bilans zamknięcia 31.12.2018
Należności z tytułu leasingu finansowego	503 122	-31 348	471 774	53 916	-94 240	80 562	-32 488	603	31 076	511 203
Należności z tytułu pożyczek	51 963	-13 742	38 221	8 522	-8 881	12 644	-15	0	0	50 491
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	537	0	537	1 659	-315	1 959	0	0	0	3 840
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem	555 622	-45 090	510 532	64 097	-103 436	95 165	-32 503	603	31 076	565 534
w tym: zakupione/ utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI)	0	6 031	6 031	0	-1 084	0	0	0	0	4 947

Aktywa finansowe z utratą wartości w momencie początkowego ujęcia - POCI

Łączna wartość nabytych bądź udzielonych aktywów finansowych z utratą wartości na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 99.809 tys. zł (na dzień 1 stycznia 2018 roku – 134.148 tys. zł). W całości dotyczy to należności z tytułu leasingu i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

Kwota pozostała do spłaty z tytułu aktywów finansowych, które zostały odpisane w trakcie okresu sprawozdawczego i w dalszym ciągu są przedmiotem działań służących odzyskaniu należności, wyniosła w 2018 roku 15.396 tys. zł (2017: 70.514 tys. zł).

2017	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia			Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Wpływ na wynik finansowy okresu
		Z połączenia jednostek	Utworzenie odpisów w okresie	Rozwiązanie odpisów	Spisania aktywów	Różnice kursowe		
Odpisy na należności z rozpoznaną utratą wartości oceniane indywidualnie								
Należności od klientów indywidualnych	0	202	0	-130	-16	0	56	-130
Należności od klientów mikro	39 186	131 586	73 920	-52 399	-39 314	-83	152 896	21 521
Należności od dużych przedsiębiorstw	76 079	44 925	18 769	-4 748	-13 791	-166	121 068	14 021
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	35 584	25 067	43 231	-16 220	-11 089	-37	76 536	27 011
Razem	150 849	201 780	135 920	-73 497	-64 210	-286	350 556	62 423
Odpisy na należności z rozpoznaną utratą wartości oceniane grupowo								
Należności od klientów indywidualnych	0	0	11	0	0	0	11	11
Należności od klientów mikro	75 168	26 230	102 704	-36 866	-22 589	-11	144 636	65 838
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	175	3 000	36	-2 928	0	0	283	-2 892
Razem	75 343	29 230	102 751	-39 794	-22 589	-11	144 930	62 957
Odpisy na należności bez rozpoznanej utraty wartości oceniane grupowo (IBNI)								
Należności od klientów indywidualnych	0	95	63	-14	0	0	144	49
Należności od klientów mikro	3 068	30 238	18 035	-21 345	0	-18	29 978	-3 310
Należności od dużych przedsiębiorstw	7 218	17 381	4 603	-15 349	0	-9	13 844	-10 746
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	3 769	20 256	4 211	-18 623	0	-11	9 602	-14 412
Należności od sektora publicznego	0	0	224	0	0	0	224	224
Razem	14 055	67 970	27 136	-55 331	0	-38	53 792	-28 195
Odpisy na należności bez rozpoznanej utraty wartości oceniane indywidualnie								
Należności od klientów mikro	3 080	1 543	2 013	-3 545	0	-3	3 088	-1 532
Należności od dużych przedsiębiorstw	5 581	0	1	-4 959	0	0	623	-4 958
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	312	0	2 788	-466	0	-1	2 633	2 322
Razem	8 973	1 543	4 802	-8 970	0	-4	6 344	-4 168
Odpisy razem	249 220	300 523	270 609	-177 592	-86 799	-339	555 622	93 017

Zarówno w 2018 roku, jak i w 2017 roku na pozostałych klasach aktywów finansowych nie stwierdzono utraty wartości.

9. Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend	2018	2017
Dywidenda wypłacona przez PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o.	59 627	0
Zaliczka na poczet dywidendy z zysku za rok 2018 wypłacona przez PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o.	17 000	0
Dywidenda wypłacona przez PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o.	482	0
Razem	77 109	0

10. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany	2018	2017
Różnice kursowe z wyceny aktywów i pasywów	8 668	3 992
Razem wynik z pozycji wymiany	8 668	3 992

Wynik z pozycji wymiany zawiera zyski i straty na aktywach i pasywach wyrażonych w walucie obcej oraz wycenę do wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS).

11. Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	2018	2017
Przychody ze świadczenia usług zarządzania na rzecz spółek zależnych	18 889	15 814
Odszkodowania oraz pozostałe opłaty	17 536	20 024
Spisanie przedawnionych zobowiązań	4 885	1 949
Wynik na rozliczeniu szkód częściowych	2 130	850
Przychody z tytułu odwrócenia utraty wartości innych aktywów	266	0
Wynik z tytułu sprzedaży składników majątku trwałego	0	42
Wynik na ubezpieczeniu przedmiotów leasingu	0	2 298
Pozostałe przychody operacyjne - Inne	782	1 770
Razem	44 488	42 747

Wartość otrzymanych odszkodowań uzyskanych od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utracenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku zysków i strat wyniosła w 2018 roku 13.727 tys. zł, w 2017 roku – 5.039 tys. zł.

12. Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	2018	2017
Wynik na ubezpieczeniu przedmiotów leasingu	-10 101	0
Wynik na sprzedaży i likwidacji środków trwałych	-8 449	0
Koszty windykacji zewnętrznej	-4 101	-2 494
Koszty bezpośrednie remarketingu przedmiotów poleasingowych i pokontraktowych	-4 075	-2 977
Spisane należności	-2 496	0
Zaniechane inwestycje w systemy informatyczne	-1 926	0
VAT niepodlegający odliczeniu	-1 348	-2 358
Koszty pomocniczych usług okołoubezpieczeniowych	-382	-404
Darowizny	-103	0
Koszty i straty operacyjne	-86	-142
Odpisy z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych	0	-631
Koszty z tytułu zawiązania rezerw	0	-320
Pozostałe koszty operacyjne - inne	-7 743	-4 110
Razem	-40 810	-13 436

13. Przychody finansowe

Przychody finansowe	2018	2017
Z tytułu odsetek za zwłokę w płatności	9 425	6 751
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 406	-3 202
Z tytułu odsetek od lokat bankowych	24	54
Przychody finansowe - pozostałe	2 886	4 138
Razem	13 741	7 741

14. Ogólne koszty administracyjne

Ogólne koszty administracyjne	2018	2017
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	-150 549	-121 012
Pozostałe ogólne koszty administracyjne	-72 353	-70 225
Razem	-222 902	-191 237

14.1. Wynagrodzenia

Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	2018	2017
Wynagrodzenia	-128 175	-104 043
Koszty ubezpieczeń społecznych, w tym:	-15 954	-11 589
ubezpieczenie emerytalne i rentowe	-13 739	-8 813
pozostałe	-2 215	-2 776
Koszty świadczeń emerytalnych	-19	-30
Pozostałe świadczenia pracownicze	-6 401	-5 350
Razem	-150 549	-121 012

14.2. Pozostałe ogólne koszty administracyjne

Pozostałe ogólne koszty administracyjne	2018	2017
Koszty eksploatacyjne	-5 331	-3 464
Koszty informatyczne i telekomunikacyjne	-12 020	-11 745
Koszty marketingu	-3 141	-2 319
Koszty szkoleń	-2 452	-685
Koszty wynajmu powierzchni (w tym powierzchni biurowych)	-9 101	-10 785
Koszty usług konsultingowych	-1 989	-4 015
Podatki i opłaty	-1 731	-3 358
Pozostałe koszty rzeczowe	-15 716	-19 705
Amortyzacja	-20 872	-14 149
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	-5 841	-8 369
Amortyzacja wartości niematerialnych	-15 031	-5 780
Razem	-72 353	-70 225

Koszty amortyzacji nie zawierają kosztów amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych użytkowanych przez klientów na podstawie umów leasingu operacyjnego, które wykazane zostały w odrębnej pozycji sprawozdania finansowego.

15. Podatek dochodowy

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej	2018	2017
Zysk brutto	193 007	33 534
Podatek dochodowy bieżący według krajowej stawki podatku od zysku brutto (19%)	-36 671	-6 371
Wpływ na podatek kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów	-14 416	-16 651
Wpływ na podatek przychodów niepodlegających opodatkowaniu	14 710	590
w tym: wpływ przychodów z tytułu dywidend	14 651	0
Całkowite obciążenie wyniku podatkiem dochodowym	-36 377	-22 432

Uzgodnienie podatku odniesionego do rachunku zysków i strat	2018	2017
Podatek dochodowy bieżący	-126 709	-95 069
Odroczony podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat	90 332	72 637
Podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat	-36 377	-22 432

Na wysokość efektywnej stawki podatku dochodowego wpłynęły przychody niepodlegające opodatkowaniu, w tym przede wszystkim przychody z tytułu dywidend, oraz koszty niestanowiące kosztu uzyskania przychodu, w tym w szczególności: amortyzacja i ubezpieczenie samochodów osobowych oraz odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu leasingu i pożyczek w części, jaka nie została i nie zostanie rozpoznana jako koszt uzyskania przychodu. W 2017 roku na podwyższenie efektywnej stawki podatku dochodowego dodatkowo miały wpływ różnice kursowe od rat kapitałowych w leasingu finansowym, w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym, płatnym w walucie obcej (co było efektem umocnienia się złotego względem walut obcych w 2017 roku).

Na podstawie umowy z dnia 5 listopada 2018 roku PKO Bank Polski S.A., łącznie z dwoma spółkami zależnymi: PKO Bankiem Hipotecznym S.A. oraz PKO Leasing S.A., utworzył Podatkową Grupę Kapitałową Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej („PGK PKO Banku Polskiego S.A.”). Umowa ta została zarejestrowana przez Naczelnika Drugiego Mazowieckiego Urzędu Skarbowego w Warszawie.

Podatkowa grupa kapitałowa jest instytucją prawa podatkowego przewidzianą przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Jej utworzenie oznacza konsolidację dochodów spółek wchodzących w jej skład dla celów opodatkowania podatkiem dochodowym oraz umożliwia skorzystanie z innych, zapewniających w szczególności ułatwienia operacyjne, przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, które dedykowane są podatkowym grupom kapitałowym.

PKO Bank Polski S.A. jest w PGK PKO Banku Polskiego S.A. spółką dominującą. PGK PKO Banku Polskiego S.A. została powołana na okres 3 lat podatkowych. Pierwszy rok podatkowy rozpoczął się 1 stycznia 2019 roku.

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2018 roku	Stan na 31 grudnia 2017	Zmiany			Stan na koniec okresu
	Podatek odroczony	wpływ korekty na 01.01.2018 z tytułu wdrożenia MSSF9	Rachunek zysków i strat	Pozostałe dochody całkowite	Podatek odroczony
Aktywa z tytułu podatku odroczonego					
Różnice z tytułu wyceny bilansowej i podatkowej umów leasingu	725 484	0	51 844	0	777 328
Odpisy aktualizujące wartość należności nieuznane za koszty uzyskania przychodów	80 074	6 891	15 187	0	102 152
Różnice pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	0	0	3 427	0	3 427
Prowizje rozliczane według efektywnej stopy procentowej	0	0	4 443	0	4 443
Ujemne różnice kursowe	1 124	0	-1 124	0	0
Koszty do zapłacenia	5 493	0	-4 740	0	753
Rezerwy	39	0	4 035	3	4 077
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	8	0	204	65	277
Odsetki naliczone do zapłacenia (koszt)	3 076	0	-2 835	0	241
Pozostałe aktywa	4 870	0	-4 844	0	26
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	820 168	6 891	65 597	68	892 724
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego					
Różnice pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	-3 098	0	3 098	0	0
Prowizje rozliczane według efektywnej stopy procentowej	-3 591	0	3 591	0	0
Odsetki naliczone do otrzymania (przychód)	-4 180	0	-326	0	-4 506
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	-166	0	-190	0	-356
Dodatnie różnice kursowe	-18 286	0	18 286	0	0
Wycena relacji z klientami	-11 674	0	1 096	0	-10 578
Inne	-589	0	-820	0	-1 409
Rezerwa brutto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-41 584	0	24 735	0	-16 849
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	x	x	90 332	x	x
Zmiana z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujęta w pozostałych całkowitych dochodach	x	x	x	68	x
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	778 584	6 891	90 332	68	875 875
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	0	0	x	x	0

Kwota aktywów netto z tytułu podatku dochodowego, których realizacji lub uregulowania oczekuje się po upływie 12 miesięcy, na koniec 2018 roku wynosiła 552.348 tys. zł (2017: 466.809 tys. zł). Spółka oczekuje w przyszłych okresach nadwyżki dochodu do opodatkowania nad dochodem wynikającym z odwrócenia się dotychczasowych dodatnich różnic przejściowych.

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2017 roku	Stan na początek okresu	Zmiany			Stan na koniec okresu
	Podatek odroczony	Rachunek zysków i strat	Pozostałe dochody całkowite	Z połączenia spółek	Podatek odroczony
Aktywa z tytułu podatku odroczonego					
Różnice z tytułu wyceny bilansowej i podatkowej umów leasingu	225 673	96 445	0	403 366	725 484
Odpisy aktualizujące wartość należności nieuznane za koszty uzyskania przychodów	36 927	3 803	0	39 344	80 074
Ujemne różnice kursowe	13 546	-12 422	0	0	1 124
Koszty do zapłacen	5 744	-2 075	0	1 824	5 493
Rezerwy	23	-11	-17	44	39
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	0	-1	9	0	8
Odsetki naliczone do zapłacen	0	1 489	0	1 587	3 076
Pozostałe aktywa	428	2 224	0	2 218	4 870
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	282 341	89 452	-8	448 383	820 168
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego					
Różnice pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	-1 089	3 856	0	-5 865	-3 098
Prowizje rozliczane według efektywnej stopy procentowej	-480	-1 609	0	-1 502	-3 591
Odsetki naliczone do otrzymania (przychód)	0	-933	0	-3 247	-4 180
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	-77	-89	0	0	-166
Dodatnie różnice kursowe	0	-18 286	0	0	-18 286
Wycena relacji z klientami	0	322	0	-11 996	-11 674
Inne	-305	-76	0	-208	-589
Rezerwa brutto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-1 951	-16 815	0	-22 818	-41 584
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	x	72 637	x	x	x
Zmiana z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujęta w pozostałych całkowitych dochodach	x	x	-8	x	x
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	280 390	72 637	-8	425 565	778 584
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	0	0	0	0	0

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

16. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Środki pieniężne w kasie	0	13
Środki na rachunkach bieżących	14 153	2 966
Lokaty w bankach	0	9 257
Środki pieniężne w drodze	0	36
Razem	14 153	12 272

W 2018 roku środki pieniężne i ich ekwiwalenty nie były oprocentowane. Średnie efektywne stopy procentowe dla środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wynosiły w 2017 roku dla lokat w PLN 1,18%, w EUR 0,00%, w USD 1,17%.

17. Aktywa finansowe i zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat

17.1. Pochodne instrumenty finansowe

Spółka wykorzystuje jako zabezpieczenia swoich pozycji rynkowych na potrzeby niezwiązane z rachunkowością zabezpieczeń walutowe transakcje terminowe oraz walutowe swapy stopy procentowej (CIRS). Na potrzeby związane z rachunkowością zabezpieczeń Spółka wykorzystuje swapy stopy procentowej (IRS).

Walutowe transakcje terminowe to zobowiązania do kupna lub sprzedaży walut w przyszłości.

Kontrakty swap to zobowiązania do zamiany jednego strumienia przepływów pieniężnych na inny. Rezultatem takiej transakcji jest zamiana walut lub stóp procentowych (na przykład oprocentowania stałego na zmienne) lub połączenia wszystkich tych czynników (na przykład międzywalutowe kontrakty swapów stóp procentowych).

Nominalne wartości niektórych rodzajów instrumentów finansowych stanowią podstawę do ich porównania z instrumentami ujmowanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ale niekoniecznie wskazują, jaka będzie wartość przyszłych przepływów pieniężnych, bądź jaka jest bieżąca wartość godziwa instrumentów. Z tego względu nie pokazują, jaki jest stopień narażenia Spółki na ryzyko walutowe lub ryzyko zmiany stóp procentowych. Instrumenty pochodne mogą mieć wycenę dodatnią (aktywa) lub ujemną (zobowiązania) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych lub kursów wymiany walut. Łączna wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych może podlegać znacznym wahaniom.

Wartości godziwe posiadanych instrumentów pochodnych przedstawiono w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2018		
	Wartość nominalna instrumentów bazowych	Wartości godziwe	
		Aktywa	Zobowiązania
Pochodne instrumenty finansowe			
Walutowe kontrakty swap	6 880	0	24
Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	19 003	1 875	0
Razem	25 883	1 875	24
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne			
Kontrakty swap dla stóp procentowych (IRS)	272 798	0	1 435
Razem	272 798	0	1 435

	31 grudnia 2017		
	Wartość nominalna instrumentów bazowych	Wartości godziwe	
		Aktywa	Zobowiązania
Pochodne instrumenty finansowe			
Walutowe kontrakty swap	54 578	250	43
Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	19 003	470	0
Razem	73 581	720	43
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne			
Kontrakty swap dla stóp procentowych (IRS)	250 402	207	957
Razem	250 402	207	957

Spółka eliminuje ryzyko kredytowe kontrahenta wynikające z zawartych transakcji pochodnych poprzez przeprowadzanie wszystkich tego typu operacji z instytucjami finansowymi w ramach Grupy PKO Banku Polskiego.

Kwota należności długoterminowych z tytułu pochodnych instrumentów finansowych na koniec 2018 roku wynosiła 1.177 tys. zł (2017: 843 tys. zł).

Przepływy części odsetkowych kontraktów IRS występują w cyklach miesięcznych, zatem wywierają wpływ na wynik finansowy w każdym miesiącu. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych dotyczy okresu do 30 września 2025 roku.

Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat wyniosła w 2018 roku 333 tys. zł (2017: 331 tys. zł).

Nie występują planowane transakcje, w odniesieniu do których rachunkowość zabezpieczeń została uprzednio zastosowana, ale nie oczekuje się ich przeprowadzenia.

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Poniżej przedstawiono spodziewane przepływy odsetkowe w ramach rachunkowości zabezpieczeń, zagregowane do wybranych przedziałów czasowych.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2018	Wypływy	Wpływy
Do 1 miesiąca	-392	2
Od 1 do 6 miesięcy	-1 475	6
Od 6 miesięcy do 1 roku	-859	82
Od 1 do 2 lat	-747	379
Od 2 lat do 5 lat	-2 048	3 062
Powyżej 5 lat	-23	578
Razem	-5 544	4 109

18. Należności z tytułu leasingu i pożyczek

Należności z tytułu leasingu i pożyczek wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	31 grudnia 2018		1 stycznia 2018			31 grudnia 2017			
według rodzaju	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
Należności z tytułu leasingu finansowego	14 588 575	-511 203	14 077 372	13 237 654	-471 774	12 765 880	13 314 673	-503 122	12 811 551
Należności z tytułu pożyczek	1 346 467	-50 491	1 295 976	1 136 808	-38 221	1 098 587	1 150 050	-51 963	1 098 087
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	18 611	-3 840	14 771	7 249	-537	6 712	7 249	-537	6 712
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem	15 953 653	-565 534	15 388 119	14 381 711	-510 532	13 871 179	14 471 972	-555 622	13 916 350
w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI)	104 756	-4 947	99 809	140 179	-6 031	134 148			

Należności z tytułu leasingu i pożyczek wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	31 grudnia 2018		1 stycznia 2018			31 grudnia 2017 (dane przekształcone*)			
według struktury podmiotowej	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
Klienci indywidualni	17 101	-92	17 009	11 851	-92	11 759	11 875	-211	11 664
Klienci detaliczni	11 110 191	-435 803	10 674 388	9 684 655	-371 507	9 313 148	9 763 122	-409 569	9 353 553
Klienci korporacyjni	4 765 668	-129 607	4 636 061	4 621 248	-138 559	4 482 689	4 633 018	-145 618	4 487 400
Sektor publiczny	60 693	-32	60 661	63 957	-374	63 583	63 957	-224	63 733
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem	15 953 653	-565 534	15 388 119	14 381 711	-510 532	13 871 179	14 471 972	-555 622	13 916 350

*) zmiany opisano w nocie 3.2

Odpis na dzień 31 grudnia 2017 roku jest odpisem z tytułu utraty wartości na straty poniesione (MSR 39), odpis na dzień 31 grudnia 2018 oraz 1 stycznia 2018 roku jest odpisem na oczekiwane straty kredytowe (MSSF 9).

Należności z tytułu leasingu i pożyczek wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. W saldzie należności z tytułu leasingu i pożyczek uwzględnione zostały przede wszystkim należności z tytułu leasingu finansowego, omówione w nocie 19.1.

Kwota należności długoterminowych z tytułu leasingu i pożyczek na koniec 2018 roku wynosiła 9.704.115 tys. zł (2017: 8.316.170 tys. zł).

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

	Aktywa brutto, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (faza 1)	Aktywa brutto, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 2)	Aktywa dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 3)	Razem wartość brutto	Odpisy dotyczące aktywów, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (faza 1)	Odpisy dotyczące aktywów, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 2)	Odpisy dotyczące aktywów dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 3)	Razem wartość odpisów na oczekiwane straty	Razem wartość netto
Stan na dzień 31 grudnia 2018									
Należności z tytułu leasingu finansowego	11 329 216	2 416 457	842 902	14 588 575	-29 132	-76 484	-405 587	-511 203	14 077 372
Należności z tytułu pożyczek	835 472	432 461	78 534	1 346 467	-3 233	-7 782	-39 476	-50 491	1 295 976
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	7 292	2 032	9 287	18 611	-5	-1	-3 834	-3 840	14 771
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem	12 171 980	2 850 950	930 723	15 953 653	-32 370	-84 267	-448 897	-565 534	15 388 119
w tym: POCI	0	0	104 756	104 756	0	0	-4 947	-4 947	99 809
Stan na dzień 1 stycznia 2018									
Należności z tytułu leasingu finansowego	10 014 889	2 334 851	887 914	13 237 654	-26 848	-63 535	-381 391	-471 774	12 765 880
Należności z tytułu pożyczek	858 855	205 452	72 501	1 136 808	-3 444	-4 510	-30 267	-38 221	1 098 587
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	7 218	31	0	7 249	-537	0	0	-537	6 712
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem	10 880 962	2 540 334	960 415	14 381 711	-30 829	-68 045	-411 658	-510 532	13 871 179
w tym: POCI	0	0	140 179	140 179	0	0	-6 031	-6 031	134 148

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Poniżej zaprezentowano przesunięcia między fazami utraty wartości w wartości bilansowej brutto oraz odpisów na oczekiwane straty kredytowe. Dla należności z tytułu leasingu i pożyczek, które wielokrotnie zmieniły fazę, przesunięcie zostało zaprezentowane jako transfer z fazy, w jakiej znajdowały się na dzień 1 stycznia 2018 roku lub w momencie ich początkowego ujęcia do fazy utraty wartości na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Wartość bilansowa brutto Stan na 31 grudnia 2018 roku	wartości niepodlegające transferom	z fazy 1 do fazy 2	z fazy 2 do fazy 1	z fazy 2 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 2	z fazy 1 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 1	Razem
Należności z tytułu leasingu finansowego	11 788 212	1 701 522	720 737	144 107	54 616	157 082	22 299	14 588 575
Należności z tytułu pożyczek	899 168	381 381	30 191	9 558	4 783	19 948	1 438	1 346 467
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	13 604	1 989	0	8	44	2 966	0	18 611
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem	12 700 984	2 084 892	750 928	153 673	59 443	179 996	23 737	15 953 653
w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	104 756	0	0	0	0	0	0	104 756

Odpisy na oczekiwane straty Stan na 31 grudnia 2018 roku	wartości niepodlegające transferom	z fazy 1 do fazy 2	z fazy 2 do fazy 1	z fazy 2 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 2	z fazy 1 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 1	Razem
Należności z tytułu leasingu finansowego	-349 190	-53 259	-1 673	-52 518	-1 908	-52 604	-51	-511 203
Należności z tytułu pożyczek	-31 745	-6 559	-107	-4 098	-103	-7 874	-5	-50 491
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	-1 438	-1	0	-4	0	-2 397	0	-3 840
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem	-382 373	-59 819	-1 780	-56 620	-2 011	-62 875	-56	-565 534
w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	-4 947	0	0	0	0	0	0	-4 947

Wartość bilansowa netto Stan na 31 grudnia 2018 roku	wartości niepodlegające transferom	z fazy 1 do fazy 2	z fazy 2 do fazy 1	z fazy 2 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 2	z fazy 1 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 1	Razem
Należności z tytułu leasingu finansowego	11 439 022	1 648 263	719 064	91 589	52 708	104 478	22 248	14 077 372
Należności z tytułu pożyczek	867 423	374 822	30 084	5 460	4 680	12 074	1 433	1 295 976
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	12 166	1 988	0	4	44	569	0	14 771
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem	12 318 611	2 025 073	749 148	97 053	57 432	117 121	23 681	15 388 119
w tym: w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	99 809	0	0	0	0	0	0	99 809

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

19. Leasing

19.1. Należności z tytułu leasingu finansowego

	31 grudnia 2018	1 stycznia 2018	31 grudnia 2017
Należności brutto z tytułu leasingu finansowego o terminie zapadalności:	15 735 853	14 277 154	14 354 173
Nie dłuższym niż 1 rok	6 193 814	5 484 618	5 561 637
Od roku do 5 lat	9 087 339	8 175 941	8 175 941
Powyżej 5 lat	454 700	616 595	616 595
Niezrealizowane przyszłe przychody finansowe z tytułu leasingu finansowego:	1 147 278	1 039 500	1 039 500
Nie dłuższym niż 1 rok	522 317	455 753	455 753
Od roku do 5 lat	596 498	538 415	538 415
Powyżej 5 lat	28 463	45 332	45 332
Bieżąca wartość przyszłych rat leasingu finansowego o terminie zapadalności:	14 588 575	13 237 654	13 314 673
Nie dłuższym niż rok	5 671 497	5 028 865	5 105 884
Od roku do 5 lat	8 490 841	7 637 526	7 637 526
Powyżej 5 lat	426 237	571 263	571 263

Charakterystyka portfela z podziałem na rodzaj środków (wg wartości netto)	31 grudnia 2018	%	1 stycznia 2018	%	31 grudnia 2017	%
Leasing samochodów osobowych	5 142 384	37%	4 367 420	34%	4 376 934	34%
Leasing transportu ciężkiego	4 257 362	30%	4 058 188	32%	4 067 700	32%
Leasing nieruchomości	772 445	5%	907 037	7%	907 037	7%
Leasing maszyn i urządzeń	3 905 181	28%	3 433 235	27%	3 459 880	27%
Razem	14 077 372	100%	12 765 880	100%	12 811 551	100%

Łączne rezerwy na nieściągalne należności z tytułu minimalnych opłat leasingowych wynosiły na dzień 31 grudnia 2018 roku 511.203 tys. zł, na dzień 1 stycznia 2018 roku – 471.774 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 roku: 503.122 tys. zł).

Różnica pomiędzy kwotami na dzień 1 stycznia 2018 roku a kwotami na dzień 31 grudnia 2017 roku wynika z ujęcia wpływu wdrożenia MSSF 9, w szczególności uwzględnienia innego ujęcia portfela zakupionych/utworzonych aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI) oraz dodatkowych odpisów aktualizujących wartość należności leasingowych zgodnie z modelem oczekiwanych strat kredytowych.

W transakcjach leasingu finansowego nie występuje niegwarantowana wartość rezydualna przedmiotów leasingu. Korzystający nabywają przedmiot leasingu po zakończeniu umowy w cenie ustalonej na poziomie niższym niż wartość rynkowa. Sporadycznie występuje gwarancja nabycia przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy leasingu przez podmioty trzecie.

Charakterystyka portfela leasingowego dla umów zawartych w roku	2018	2017
Maszyzny i urządzenia		
Cena zakupu	2 271 922	1 629 812
Wartość finansowana	1 903 102	1 354 696
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	53	56
Liczba kontraktów (w szt.)	19 194	12 818
Samochody osobowe		
Cena zakupu	3 682 924	2 560 331
Wartość finansowana	2 965 884	2 067 324
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	45	43
Liczba kontraktów (w szt.)	34 340	25 665
Transport ciężki		
Cena zakupu	1 979 419	1 854 543
Wartość finansowana	1 756 313	1 656 493
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	49	51
Liczba kontraktów (w szt.)	8 865	8 610
Nieruchomości		
Cena zakupu	801	12 962
Wartość finansowana	440	8 057
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	120	120
Liczba kontraktów (w szt.)	1	6
Razem	2018	2017
Cena zakupu	7 935 066	6 057 648
Wartość finansowana	6 625 739	5 086 570
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	48	49
Liczba kontraktów (w szt.)	62 400	47 099
Niezrealizowane przychody odsetkowe	Umowy zawarte w 2018 roku – stan na 31 grudnia 2018	Umowy zawarte w 2017 roku – stan na 31 grudnia 2017
1-3 miesiące	60 755	52 358
3 miesiące - 1 rok	157 356	136 116
1 rok - 5 lat	304 739	266 015
Powyżej 5 lat	3 652	3 692
Razem	526 502	458 181
Suma minimalnych opłat leasingowych	Umowy zawarte w 2018 roku – stan na 31 grudnia 2018	Umowy zawarte w 2017 roku – stan na 31 grudnia 2017
1-3 miesiące	443 039	333 228
3 miesiące - 1 rok	1 268 935	987 039
1 rok - 5 lat	4 537 063	3 501 950
Powyżej 5 lat	92 924	89 413
Razem	6 341 961	4 911 630

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

19.2. Należności z tytułu leasingu operacyjnego

Należności z tytułu leasingu operacyjnego Spółki wyniosły na koniec 2018 roku 14.771 tys. zł (2017: 6.712 tys. zł).

Środki trwałe oddane w leasing operacyjny zostały omówione w nocie 22.1. sprawozdania finansowego.

Umowy leasingu operacyjnego zawierane są na okres krótszy niż 75% ekonomicznego okresu użytkowania składnika aktywów finansowych. Bieżąca wartość minimalnych opłat leasingowych na moment zawarcia umowy jest niższa niż wartość godziwa przedmiotu leasingu. W umowach leasingu operacyjnego nie występują płatności warunkowe. Umowy nie gwarantują leasingobiorcy możliwości wydłużenia bądź skrócenia okresu leasingu.

20. Inwestycje w jednostkach zależnych

Wartość inwestycji w jednostkach zależnych przedstawia poniższe zestawienie:

Nazwa jednostki zależnej	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
PKO Faktoring S.A.	14 094	14 094
PKO Leasing Sverige AB	4 170	4 170
PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o.	203	203
PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o.	51	51
Razem	18 518	18 518

W trakcie 2018 roku nie było zmian w wartości akcji i udziałów w jednostkach zależnych.

Spółka sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2018 rok, którym objęte są spółka zależna PKO Faktoring S.A., PKO Leasing Sverige AB, PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o. oraz zależna od niej spółka PKO Leasing Finanse sp. z o.o., spółka zależna PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o. oraz ROOF Poland Leasing 2014 DAC, nabywca sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych w ramach programu sekurytyzacji.

ROOF Poland Leasing 2014 DAC z siedzibą w Irlandii jest spółką celową powołaną do obsługi sekurytyzacji wierzytelności leasingowych przeprowadzanej w ramach Grupy Kapitałowej Raiffeisen-Leasing Polska S.A.; Spółka ta emituje obligacje w celu pozyskania środków na nabycie wierzytelności od Raiffeisen-Leasing Polska S.A., obecnie od PKO Leasing S.A. Według stanu na 31 grudnia 2018 roku kapitał zakładowy spółki wynosi 1 EUR i jest równy 1 udziałowi objętemu przez BADB Charitable Trust Ltd. Spółka (do dnia 28 kwietnia 2017 roku Raiffeisen-Leasing Polska S.A.) sprawuje nad wyżej wymienioną spółką kontrolę zgodnie z MSSF 10 z uwagi na pozostanie znaczących ryzyk i korzyści po stronie Spółki, mimo iż nie posiada w niej zaangażowania kapitałowego.

Informacje na temat udziałów Spółki w jednostkach zależnych, które nie są notowane na giełdzie, zawiera poniższe zestawienie:

Nazwa jednostki zależnej	PKO Faktoring S.A.		PKO Leasing Sverige AB		PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o.		PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o.	
Kraj rejestracji i główne miejsce prowadzenia działalności	Polska		Szwecja		Polska		Polska	
Podstawowy przedmiot działalności	faktoring		leasing		pośrednictwo ubezpieczeniowe		leasing	
Wybrane dane finansowe	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Aktywa	1 027 350	752 603	94 922	109 847	33 798	76 444	37 546	40 045
Zobowiązania	1 028 854	742 949	87 571	103 400	11 532	16 617	35 940	38 324
Kapitały własne	-1 504	9 654	7 351	6 447	22 266	59 827	1 606	1 721
Przychody	42 702	36 849	12 790	2 691	56 587	65 260	1 780	1 861
Zysk/ (strata) netto	-11 007	-193	699	797	39 066	46 590	367	482
Przepływy pieniężne	-719	592	600	-1 734	-40 553	8 141	-722	-746
% udziałów	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Wypłacone dywidendy	0	0	0	0	76 627	0	482	0

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

21. Wartości niematerialne

2018	Wartość firmy	Relacje z klientami	Prawa autorskie	Oprogramowanie komputerowe	Oprogramowanie komputerowe w budowie	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na 1 stycznia	57 437	64 000	543	52 382	3 668	178 030
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	0	0	0	7 322	-265	7 057
Zwiększenie	0	0	0	5 932	1 125	7 057
Przejęcie do użytkowania	0	0	0	1 390	-1 390	0
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	0	0	-347	-1 926	-2 273
Stan na 31 grudnia	57 437	64 000	543	59 357	1 477	182 814
UMORZENIE						
Stan na 1 stycznia	0	2 558	447	35 835	0	38 840
Amortyzacja okresu (Ogólne koszty administracyjne)	0	5 771	30	9 230	0	15 031
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	0	-167	0	-167
Stan na 31 grudnia	0	8 329	477	44 898	0	53 704
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0	0	0
Stan na 31 grudnia	0	0	0	0	0	0
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na 1 stycznia	57 437	61 442	96	16 547	3 668	139 190
Stan na 31 grudnia	57 437	55 671	66	14 459	1 477	129 110

Wartość zobowiązań umownych dotyczących wartości niematerialnych na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 3.851 tys. zł.

2017	Wartość firmy	Relacje z klientami	Prawa autorskie	Oprogramowanie komputerowe	Oprogramowanie komputerowe w budowie	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na 1 stycznia	0	0	543	12 893	728	14 164
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	57 437	64 000	0	40 331	2 940	164 708
Z tytułu połączenia spółek	57 437	64 000	0	37 789	346	159 572
Zwiększenie	0	0	0	497	4 639	5 136
Przejęcie do użytkowania	0	0	0	2 045	-2 045	0
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	0	0	-842	0	-842
Stan na 31 grudnia	57 437	64 000	543	52 382	3 668	178 030
UMORZENIE						
Stan na 1 stycznia	0	0	400	5 754	0	6 154
Z tytułu połączenia spółek	0	863	0	26 858	0	27 721
Amortyzacja okresu (Ogólne koszty administracyjne)	0	1 695	47	4 038	0	5 780
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	0	-815	0	-815
Stan na 31 grudnia	0	2 558	447	35 835	0	38 840
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0	0	0
Stan na 31 grudnia	0	0	0	0	0	0
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na 1 stycznia	0	0	143	7 139	728	8 010
Stan na 31 grudnia	57 437	61 442	96	16 547	3 668	139 190

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

W 2018 roku i 2017 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Wartość firmy powstała z tytułu nabycia spółki Raiffeisen-Leasing Polska S.A. w dniu 1 grudnia 2016 roku, została ona przypisana do wyodrębnionej ewidencyjnie części aktywów Spółki, będących aktywami nabytej Raiffeisen-Leasing Polska S.A. Test na utratę wartości został przeprowadzony metodą zdyskontowanych dywidend z uwzględnieniem wartości rezydualnej, na podstawie 8-letniej prognozy finansowej. Na dzień bilansowy nie stwierdzono przesłanek utraty wartości tego aktywa.

Relacje z klientami są ujawnionym zidentyfikowanym aktywem przy rozliczeniu ceny nabycia Raiffeisen-Leasing Polska S.A. wycenionym odrębnie dla klientów korporacyjnych i detalicznych. Przyjęty okres amortyzacji wynosi 20 lat, przy czym profil amortyzacji zbieżny jest z oczekiwanym konsumowaniem korzyści, jakie te relacje przyniosą w przyszłości, czyli nieliniowo.

Istotną pozycję wartości niematerialnych stanowi główny system operacyjny. Wartość początkowa inwestycji wynosi 12.002 tys. zł, bieżąca wartość inwestycji na dzień 31 grudnia 2018 roku – 2.187 tys. zł, a pozostały okres amortyzacji – 2,0 lata. Jeżeli okres amortyzacji zostałby skrócony o 1 rok, to bieżąca wartość księgowa netto inwestycji wynosiłaby 1.412 tys. zł.

22. Rzeczowe aktywa trwałe

2018	Nieruchomości inwestycyjne	Budynki, lokale i ulepszenia w obcych obiektach	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na 1 stycznia	19 476	1 155	31 660	485 289	7 087	544 667
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	0	321	1 685	330 882	718	333 606
Zwiększenia bezpośrednie	0	321	1 685	330 882	718	333 606
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	-6 500	-7	-166	-127 253	-433	-134 359
Stan na 31 grudnia	12 976	1 469	33 179	688 918	7 372	743 914
UMORZENIE						
Stan na 1 stycznia	1 417	977	17 738	108 557	5 773	134 462
Amortyzacja okresu	258	91	5 290	68 367	539	74 545
Zmniejszenia w ciągu roku	-299	-7	-166	-38 091	-430	-38 993
Stan na 31 grudnia	1 376	1 061	22 862	138 833	5 882	170 014
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na 1 stycznia	0	40	95	4 664	22	4 821
Zwiększenia	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia	0	0	0	-266	0	-266
Stan na 31 grudnia	0	40	95	4 398	22	4 555
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na 1 stycznia	18 059	138	13 827	372 068	1 292	405 384
Stan na 31 grudnia	11 600	368	10 222	545 687	1 468	569 345

Wartość zobowiązań umownych dotyczących rzeczowych aktywów trwałych na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 32.620 tys. zł, w tym zobowiązania do nabycia środków trwałych, które staną się przedmiotami umów leasingu operacyjnego, w wysokości 30.825 tys. zł.

W 2018 roku i 2017 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

2017	Nieruchomości inwestycyjne	Budynki, lokale i ulepszenia w obcych obiektach	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na 1 stycznia	6 500	0	9 762	157 461	4 364	178 087
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	12 976	1 155	22 648	382 655	2 737	422 171
Z tytułu połączenia spółek	12 976	1 109	17 925	218 065	2 358	252 433
Zwiększenia bezpośrednie	0	46	4 240	164 201	379	168 866
Przyjęcie do użytkowania z nakładów lub zmiana klasyfikacji	0	0	483	389	0	872
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	0	-750	-54 827	-14	-55 591
Stan na 31 grudnia	19 476	1 155	31 660	485 289	7 087	544 667
UMORZENIE						
Stan na 1 stycznia	137	0	5 680	30 732	3 089	39 638
Z tytułu połączenia spółek	965	912	8 716	55 523	2 075	68 191
Amortyzacja okresu	315	65	4 089	45 335	623	50 427
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	-747	-23 033	-14	-23 794
Stan na 31 grudnia	1 417	977	17 738	108 557	5 773	134 462
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0	0	0
Z tytułu połączenia spółek	0	40	95	4 033	22	4 190
Zwiększenia	0	0	0	631	0	631
Stan na 31 grudnia	0	40	95	4 664	22	4 821
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na 1 stycznia	6 363	0	4 082	126 729	1 275	138 449
Stan na 31 grudnia	18 059	138	13 827	372 068	1 292	405 384

Spółka według stanu na 31 grudnia 2018 roku i na 31 grudnia 2017 roku nie jest użytkownikiem obcych środków trwałych na podstawie leasingu finansowego.

Wartość bilansowa netto rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 542.788 tys. zł, a na 31 grudnia 2017 roku – 384.862 tys. zł (szczegóły dotyczące tych rzeczowych aktywów trwałych zawiera nota 22.1. sprawozdania finansowego).

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

22.1. Wartość środków trwałych oddanych w leasing operacyjny

2018	Nieruchomości inwestycyjne	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO				
Stan na 1 stycznia	19 476	8 969	460 889	489 334
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	0	0	315 197	315 197
Zwiększenia bezpośrednie	0	0	315 197	315 197
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	-6 500	0	-118 792	-125 292
Stan na 31 grudnia	12 976	8 969	657 294	679 239
UMORZENIE				
Stan na 1 stycznia	1 417	2 995	95 569	99 981
Amortyzacja okresu	258	1 750	66 696	68 704
Zmniejszenia w ciągu roku	-299	0	-36 260	-36 559
Stan na 31 grudnia	1 376	4 745	126 005	132 126
ODPISY AKTUALIZUJĄCE				
Stan na 1 stycznia	0	0	4 491	4 491
Zmniejszenia	0	0	-166	-166
Stan na 31 grudnia	0	0	4 325	4 325
WARTOŚĆ NETTO				
Stan na 1 stycznia	18 059	5 974	360 829	384 862
Stan na 31 grudnia	11 600	4 224	526 964	542 788

31 grudnia 2018				
Suma przyszłych minimalnych opłat z leasingu operacyjnego po dniu bilansowym				Razem
Do 1 roku				81 990
Od 1 roku do 5 lat				83 708
Powyżej 5 lat				3 143
Razem				168 841

W 2018 roku Spółka osiągnęła przychody z nieruchomości inwestycyjnych w wysokości 9.214 tys. zł, w tym przychód ze sprzedaży jednej z nieruchomości 7.800 tys. zł (2017: 2.154 tys. zł), koszty bezpośrednie związane z tą działalnością wyniosły 7.420 tys. zł, w tym nieumorzona wartość sprzedanej nieruchomości w wysokości 6.201 tys. zł (2017: 1.248 tys. zł).

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnej o wartości księgowej na dzień 31 grudnia 2018 roku 11.296 tys. zł wynosi 11.600 tys. zł.

2017	Nieruchomości inwestycyjne	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO				
Stan na 1 stycznia	6 500	0	145 166	151 666
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	12 976	8 969	368 731	390 676
Z tytułu połączenia spółek	12 976	7 595	204 224	224 795
Zwiększenia bezpośrednie	0	891	164 201	165 092
Przyjęcie do użytkowania z nakładów lub zmiana klasyfikacji	0	483	306	789
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	0	-53 008	-53 008
Stan na 31 grudnia	19 476	8 969	460 889	489 334
UMORZENIE				
Stan na 1 stycznia	137	0	27 058	27 195
Zmiany z tytułu połączenia spółek	965	1 920	49 934	52 819
Amortyzacja okresu	315	1 075	40 668	42 058
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	-22 091	-22 091
Stan na 31 grudnia	1 417	2 995	95 569	99 981
ODPISY AKTUALIZUJĄCE				
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0
Zmiany z tytułu połączenia spółek	0	0	3 860	3 860
Zwiększenia	0	0	631	631
Stan na 31 grudnia	0	0	4 491	4 491
WARTOŚĆ NETTO				
Stan na 1 stycznia	6 363	0	118 108	124 471
Stan na 31 grudnia	18 059	5 974	360 829	384 862

31 grudnia 2017	
Suma przyszłych minimalnych opłat z leasingu operacyjnego po dniu bilansowym	Razem
Do 1 roku	81 284
Od 1 roku do 5 lat	147 854
Powyżej 5 lat	125
Razem	229 263

23. Należności i zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Podatek dochodowy do zapłaty	-57 485	-65 731
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego brutto razem	-57 485	-65 731
Razem	-57 485	-65 731

24. Zapasy

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Inwestycje leasingowe	56 597	128 785
Aktywa poleasingowe	249	3 425
Zapasy brutto razem	56 846	132 210
Odpisy aktualizujące	-461	-178
Zapasy netto	56 385	132 032

Żadna kategoria zapasów nie stanowiła zabezpieczenia kredytów lub pożyczek w roku zakończonym 31 grudnia 2018 roku i w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku.

25. Pozostałe aktywa

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Aktywa finansowe brutto, w tym:		
Należności z tytułu dostaw i usług na rzecz podmiotów zależnych	24 678	9 686
Należności od EBI z tytułu programu wsparcia MŚP	351	1 219
Aktywa finansowe brutto razem	25 029	10 905
Odpisy aktualizujące	0	0
Aktywa finansowe netto razem	25 029	10 905
Aktywa niefinansowe brutto, w tym:		
Zaliczki na rzecz dostawców przedmiotów leasingu	68 627	39 341
Rozrachunki publicznoprawne	156 250	128 475
Koszty zapłacone z góry	16 691	8 428
Inne	686	2 517
Aktywa niefinansowe brutto razem	242 254	178 761
Odpisy aktualizujące	-21 190	-21 323
Aktywa niefinansowe netto razem	221 064	157 438
Razem	246 093	168 343

Kwota pozostałych aktywów, których realizacji lub uregulowania oczekuje się po upływie 12 miesięcy, na koniec 2018 roku wynosiła 1.732 tys. zł (2017: 819 tys. zł).

W pozycji rozrachunki publicznoprawne wykazane zostały na dzień 31 grudnia 2018 roku należności z tytułu podatku od towarów i usług (156.118 tys. zł) oraz należności z tytułu nadpłaty w podatku od środków transportu (132 tys. zł); na 31 grudnia 2017 roku – należności z tytułu podatku od towarów i usług (128.302 tys. zł), należności z tytułu nadpłaty w podatku od środków transportu (171 tys. zł) oraz należności z tytułu opłat za wieczyste użytkowanie (2 tys. zł).

Poniższe zestawienie przedstawia zmianę stanu odpisów aktualizujących wartość innych aktywów.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość innych aktywów	2018	2017
Stan odpisu na dzień 1 stycznia	21 323	21 114
Zmiana z tytułu połączenia jednostek	0	144
Utworzenie odpisów na utratę wartości	250	77
Wykorzystanie odpisów	-306	-3
Odwrócenie odpisów na utratę wartości	-77	-9
Stan odpisu na dzień 31 grudnia	21 190	21 323

Odpis aktualizujący wartość pozostałych aktywów na dzień 31 grudnia 2018 roku dotyczy należności Spółki z tytułu spornej sprawy z tytułu podatku od towarów i usług w wysokości 20.811 tys. zł (2017: 21.114 tys. zł) oraz w kwocie 379 tys. zł innych aktywów (2017: 209 tys. zł).

Sprawa sporna z tytułu podatku od towarów i usług (VAT)

W następstwie niekorzystnego wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA) z sierpnia 2016 roku i oddalenia na jego podstawie przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi (WSA) w wyrokach z 2017 roku wszystkich skarg Spółki, następcy prawnego spółki PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o., w sprawie zaliczenia nadpłat i zwrotów na poczet zaległości w podatku od towarów i usług, Spółka na dzień 31 grudnia 2018 roku wykazała należności z tytułu odsetek od zaległości podatku VAT w łącznej kwocie 20.811 tys. zł (2017: 21.114 tys. zł), objęte pełnym odpisem aktualizującym, utworzonym w latach poprzednich.

Należności z tytułu odsetek od zaległości VAT, dochodzone przed sądami administracyjnymi, wynikają z postanowień Łódzkiego Urzędu Skarbowego w Łodzi w przedmiocie rozliczenia nadpłat i zwrotów VAT za okresy rozliczeniowe od stycznia 2011 roku do czerwca 2013 roku na poczet zaległości podatkowych w podatku VAT, w których rozliczenia zwrotów i nadpłat podatku VAT na poczet zaległości w podatku VAT zostały dokonane w dacie złożenia deklaracji korygujących (w grudniu 2014 roku), a nie w dacie zapłaty podatku w wysokości wyższej niż należny, jak argumentuje Spółka.

W 2018 roku Spółka kontynuowała działania odwoławcze od decyzji organów skarbowych. Część należności w kwocie 303 tys. zł została w 2018 roku spisana w związku z prawomocnymi negatywnymi wyrokami Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA). Spółka oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy przed NSA w pozostałych sprawach.

26. Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Kredyty i pożyczki otrzymane, w tym:	15 513 633	13 262 177
Zobowiązania krótkoterminowe	4 796 572	2 541 773
Zobowiązania długoterminowe	10 717 061	10 720 404
Razem	15 513 633	13 262 177

Oprocentowanie otrzymanych kredytów ma charakter zmienny i oparte jest na stawkach rynkowych (WIBOR 1M/3M, EURIBOR 1M/3M/6M, LIBOR 1M/3M – w zależności od waluty zaangażowania) powiększonych o marżę banku. Spółka finansuje swoją działalność w PKO Banku Polskim S.A. oraz bankach zewnętrznych (spoza Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A.), w tym w bankach międzynarodowych.

W celu dopasowania struktury walutowej pasywów i aktywów Spółka zaciąga kredyty w następujących walutach: PLN, EUR, USD.

Kredyty otrzymane z Banku Rozwoju Rady Europy (CEB), Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI), Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR) oraz Międzynarodowej Korporacji Finansowej (IFC) zabezpieczone są poprzez gwarancje bankowe wystawione przez PKO Bank Polski SA.

27. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Zobowiązania z tytułu emisji krótkoterminowych dłużnych papierów wartościowych	281 144	259 685
Zobowiązania z tytułu emisji długoterminowych dłużnych papierów wartościowych	73 120	73 102
Razem	354 264	332 787

Zmiany w wartości zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych przedstawia poniższa tabela.

W okresie	2018	2017
Stan na początek okresu	332 787	181 012
Zmiana z tytułu przejęcia Raiffeisen-Leasing Polska S.A.	0	73 089
Zwiększenia z emisji (w cenie nominalnej)	1 286 191	1 035 878
Zmniejszenia z tytułu wykupu	-1 265 100	-961 591
Zmniejszenia z tytułu spłaty odsetek	-1 544	-1 172
Zmiana naliczonych odsetek/dyskonta i pozostałe	1 930	5 571
Stan na koniec okresu	354 264	332 787

W ramach Programu obligacji (z limitem 600 mln złotych) uruchomionego we współpracy z PKO Bankiem Polskim Spółka emituje krótkoterminowe obligacje dyskontowe oparte o marżę oraz stawkę referencyjną WIBOR 1M/3M/6M. Obligacje podlegają wykupowi według wartości nominalnej.

Wartość godziwa obligacji krótkoterminowych o wartości nominalnej 281.700 tys. zł wyliczona na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 281.144 tys. zł.

Wraz z połączeniem z Raiffeisen-Leasing Polska S.A., Spółka przejęła zobowiązania z tytułu wyemitowanych przez Raiffeisen-Leasing Polska S.A w dniu 1 czerwca 2016 roku trzyletnich obligacji o wartości nominalnej 73.000 tys. zł. Wyemitowane papiery dłużne są obligacjami zwykłymi, niezabezpieczonymi, na okaziciela, o jednostkowej wartości nominalnej 100 tys. zł. Oprocentowanie oparte jest na zmiennej stopie WIBOR3M, kupony odsetkowe wypłacane są co trzy miesiące. Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość zobowiązań z tytułu emisji tych obligacji wyniosła 73.120 tys. zł.

28. Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów wobec nabywcy ROOF Poland Leasing 2014 DAC	447 942	1 128 409
Koszty transakcyjne rozliczane w czasie metodą efektywnej stopy procentowej	-340	-565
Razem	447 602	1 127 844

Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji wierzytelności z umów leasingu finansowego wynikają z programu zawartego przez przejętą spółkę Raiffeisen-Leasing Polska S.A. w grudniu 2014 roku. Nabywcą wierzytelności jest ROOF Poland Leasing 2014 DAC z siedzibą w Irlandii, który finansuje nabycie wierzytelności emisją dłużnych papierów wartościowych (por. nota 33).

W 2018 roku program sekurytyzacji wszedł w fazę amortyzacji. Od 1 stycznia 2018 roku Spółka nie dokonuje już sprzedaży nowych wierzytelności leasingowych w ramach programu.

29. Pozostałe zobowiązania

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Zobowiązania finansowe brutto, w tym:		
Zobowiązania wobec klientów z tytułu kaucji i depozytów	183 615	164 526
Otrzymane zaliczki od klientów	273 577	174 128
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	9 250	92 342
Zobowiązania finansowe brutto razem	466 442	430 996
Zobowiązania niefinansowe brutto, w tym:		
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	18 288	16 526
Rezerwa na premie i bonusy	12 922	16 346
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	8 290	8 164
Rozrachunki publiczno-prawne	36 139	4 123
Przychody pobierane z góry	3 196	573
Pozostałe	27 529	9 864
Zobowiązania niefinansowe brutto razem	106 364	55 596
Razem	572 806	486 592

Wartość zobowiązań, których realizacji lub uregulowania oczekuje się po upływie 12 miesięcy, wyniosła na dzień 31 grudnia 2018 roku 130.509 tys. zł (2017: 142.970 tys. zł).

29.1. Spółka jako leasingobiorca

W przypadku leasingu operacyjnego, gdzie Spółka jest leasingobiorcą, minimalne przyszłe płatności z tytułu leasingu w ramach niezbywalnych umów leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Poniżej 1 roku	9 574	9 174
Od 1 roku do 5 lat	25 321	24 895
Powyżej 5 lat	855	942
Razem	35 750	35 011

Wartość minimalnych opłat leasingowych z tytułu leasingu operacyjnego ujętych jako koszt w okresie sprawozdawczym wykazane zostały w nacie 14.2. w pozycji koszty wynajmu powierzchni (w tym powierzchni biurowych).

Wymienione w tabeli zobowiązania związane są z zawartymi umowami leasingu operacyjnego budynków lub lokali na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej.

Umowa najmu siedziby Spółki w Łodzi została przedłużona do dnia 29 kwietnia 2023 roku. Umowa może zostać rozwiązana przez obie strony (najemcę i wynajmującego) z zachowaniem osiemnastomiesięcznego okresu wypowiedzenia pomiędzy 1 listopada 2018 roku a 31 grudnia 2019 roku dla powierzchni umiejscowionej na dwóch piętrach oraz z sześciomiesięcznym okresem wypowiedzenia dla powierzchni biurowej umiejscowionej na parterze i antresoli (tzw. powierzchnia komercyjna).

Umowa najmu siedziby Centrali PKO Leasing w Warszawie na dzień 31 grudnia 2018 roku obowiązuje przez czas oznaczony, który upływa z końcem lutego 2023 roku. Umowa może zostać wypowiedziana z zachowaniem dwunastomiesięcznego okresu wypowiedzenia.

Umowa najmu centrum procesowego w Ostrołęce, ul. 11 listopada, obowiązuje przez czas oznaczony, który upływa z końcem czerwca 2021 roku. Umowa może zostać wypowiedziana z dziesięciomiesięcznym okresem wypowiedzenia.

Umowa najmu centrum procesowego w Ostrołęce, ul. Dzieci Polskich, obowiązuje przez czas oznaczony, który upływa z końcem kwietnia 2023 roku.

Umowy najmu pozostałych lokali są zwykle zawarte na czas nieokreślony. Dla umów zawartych na czas nieokreślony przyszłe minimalne opłaty leasingowe ustalono w oparciu o okres wypowiedzenia wynikający z umowy. Okres wypowiedzenia wynosi od 1 do 6 miesięcy. Umowy najmu zawierane są zarówno w złotych, jak i w walutach obcych. Płatności dokonywane są w złotych niezależnie od waluty umowy.

30. Rezerwy

2018	Stan na 1 stycznia	Utworzenie rezerwy lub odpisu	Odwrocenie rezerwy lub odpisu	Wykorzystanie rezerwy lub odpisu	Inne zmiany	Stan na 31 grudnia
Rezerwy na sprawy sporne	1 520	181	-345	-57	0	1 299
Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe	203	33	0	-19	48	265
Razem	1 723	214	-345	-76	48	1 564

2017	Stan na 1 stycznia	Zmiana z tytułu połączenia jednostek	Utworzenie rezerwy lub odpisu	Odwrocenie rezerwy lub odpisu	Wykorzystanie rezerwy lub odpisu	Stan na 31 grudnia
Rezerwy na sprawy sporne	886	582	320	-240	-28	1 520
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	4	0	0	-4	0	0
Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe	118	229	19	-133	-30	203
Razem	1 008	811	339	-377	-58	1 723

Na dzień 31 grudnia 2018 roku długoterminowa część rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe wyniosła 218 tys. zł (2017: 168 tys. zł).

31. Kapitały

Wartość kapitału akcyjnego Spółki na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 174.057 tys. zł. W trakcie 2018 i 2017 roku nie było zmian w wartości kapitału akcyjnego oraz w liczbie wyemitowanych akcji. Wszystkie wyemitowane akcje o wartości nominalnej 10 zł każda w liczbie 17.405.690 szt. są w pełni opłacone. Wszystkie akcje mają takie same prawa głosu. Akcjonariuszem, posiadającym 100% kapitału zakładowego Spółki, jest Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.

Kapitał zapasowy	2018	2017
Kapitał zapasowy z zysków netto z lat ubiegłych	58 411	179 411
Stan na 31 grudnia	58 411	179 411

Kapitał zapasowy powstał z odpisów z zysków generowanych przez Spółkę w poprzednich latach obrotowych.

Kapitał zapasowy	2018	2017
Stan na 1 stycznia	179 411	146 860
Przeniesienie z zysków lat ubiegłych/pokrycie straty lat ubiegłych	0	32 551
Przeniesienie na fundusz (kapitał) rezerwowy	-121 000	0
Stan na 31 grudnia	58 411	179 411

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki w dniu 31 sierpnia 2018 roku podjęło uchwałę o utworzeniu funduszu rezerwowego (kapitału rezerwowego) z przeznaczeniem na wypłatę dywidendy, w tym zaliczki na poczet dywidendy, dywidendy z zysków lat ubiegłych (zaległej dywidendy) lub z przeznaczeniem na pokrycie straty lub podwyższenie kapitału zakładowego ze środków Spółki. Jednocześnie postanowiono przenieść część kapitału zapasowego w kwocie 121.000 tys. zł, utworzonego z zysków lat ubiegłych, na fundusz rezerwowego (kapitału rezerwowego).

Kapitał rezerwowo	2018	2017
Stan na 1 stycznia	0	0
Przeniesienie na fundusz (kapitał) rezerwowo części kapitału zapasowego	121 000	0
Zaliczka na poczet dywidendy z kapitału rezerwowego	-50 000	0
Stan na 31 grudnia	71 000	0

W dniu 28 września 2018 roku Zarząd Spółki podjął uchwałę o wypłacie akcjonariuszowi Spółki zaliczki na poczet dywidendy za rok obrotowy 2018 w wysokości 50.000 tys. zł. Zaliczka obejmowała kwotę kapitału rezerwowego, utworzonego z zysków lat ubiegłych, w wyłączeniu bieżącego zysku z roku 2018.

Pozostałe kapitały	2018	2017
Z połączenia/przejęcia spółek	-71 861	-71 861
Inne dochody całkowite	-404	-71
Zmiany wynikające z wdrożenia MSSF 9 (por. nota 3.1.)	-38 280	0
Inne	1 108	1 108
Stan na 31 grudnia	-109 437	-70 824

Pozycja Inne dotyczy innych korekt wyniku finansowego netto dotyczących poprzednich okresów.

Inne dochody całkowite	2018	2017
Inne dochody całkowite na początek okresu (przed podatkiem)	-98	-186
Zyski odniesione na inne dochody całkowite w okresie	1 826	890
Kwota przeniesiona w okresie z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat, w tym:	-2 227	-802
- koszty z tytułu odsetek	-2 227	-802
Razem pozostałe dochody wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów (przed podatkiem)	-401	88
Inne dochody całkowite przejęte w wyniku połączenia jednostek (przed podatkiem)	0	0
Razem wpływ na inne dochody całkowite w okresie (przed podatkiem)	-401	88
Razem inne dochody całkowite na koniec okresu (przed podatkiem)	-499	-98
Effekt podatkowy	95	27
Inne dochody całkowite na koniec okresu (netto)	-404	-71
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat	333	331

Kwota pozostałych całkowitych dochodów wykazanych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów po uwzględnieniu podatku wyniosła w 2018 roku 333 tys. zł, w 2017 roku - 80 tys. zł.

Wynik finansowy podlegał podziałowi zgodnie poniższą tabelą:

Wynik finansowy roku bieżącego	2018	2017
Stan na 1 stycznia	11 102	32 551
Zysk netto za rok bieżący przypadający na akcjonariuszy Spółki	156 629	11 102
Przeniesienie na kapitał zapasowy	0	-32 551
Dywidendy wypłacone	-11 102	0
Stan na 31 grudnia	156 629	11 102

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki w dniu 6 czerwca 2018 roku podjęło uchwałę o przeznaczeniu całości zysku netto z 2017 roku w wysokości 11.102 tys. zł na wypłatę dywidendy akcjonariuszowi.

Dywidendy

	2018	2017
Dywidendy wypłacone (w tym kwota zaliczkowo wypłacona w trakcie bieżącego okresu)	61 102	0
Ilość akcji	17 405 690	17 405 690
Dywidenda i zaliczki na poczet dywidendy wypłacone przypadające na 1 akcję (w złotych)	3,51	0,00

Proponycja podziału zysku

Zarząd Spółki zarekomenduje Radzie Nadzorczej podział wyniku finansowego za 2018 rok w wysokości 156.629 tys. zł w następujący sposób:

	2018
Pokrycie zmian w pozostałych kapitałach z tytułu wdrożenia MSSF 9	38 280
Wypłata dywidendy na rzecz akcjonariusza	118 349
Razem	156 629

Dodatkowo, Zarząd zaproponuje przeznaczenie funduszu rezerwowego w kwocie 70.753 tys. zł na pokrycie pozostałych kapitałów z tytułu połączenia/przejęcia jednostek po uprzednim pokryciu części wynikającej z innych zmian w pozostałych kapitałach (1.108 tys. zł).

	2018
Dywidendy zaproponowane do wypłaty z zysku roku 2018 (w kwocie nie są uwzględnione zaliczki na poczet dywidendy wypłacone w trakcie bieżącego okresu)	118 349
Ilość akcji	17 405 690
Dywidenda zaproponowana do wypłaty przypadająca na 1 akcję (w złotych)	6,80

32. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Wartość otrzymanych zobowiązań finansowych (niewykorzystanych linii kredytowych) i gwarancyjnych (związanych z zobowiązaniami Spółki wobec podmiotów trzecich wynikających przede wszystkim z zawartych umów kredytu oraz umów najmu) zaprezentowano poniżej.

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Otrzymane zobowiązania finansowe	1 032 562	2 293 522
Otrzymane zobowiązania gwarancyjne	2 765 429	2 591 323
Razem	3 797 991	4 884 845

Poniższa tabela przedstawia wynikającą z zawartych umów wartość zobowiązań warunkowych:

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Udzielone zobowiązania finansowe		
Zobowiązania do udzielenia pożyczki/przekazania aktywów w leasing finansowy	280 016	182 115
<i>Z pierwotnym terminem zapadalności do 1 roku</i>	280 016	182 115
Razem udzielone zobowiązania finansowe	280 016	182 115
Razem	280 016	182 115

Wszystkie zobowiązania Spółki do udzielenia pożyczki/przekazania aktywów w leasing finansowy mają charakter warunkowy. Szczegółowy opis ryzyk związanych z zobowiązaniami pozabilansowymi został przedstawiony w notach dotyczących ryzyka.

Sprawy sporne

Łączna wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, w których Spółka występowała w roli pozwanego, wynosiła na dzień 31 grudnia 2018 roku 3.844 tys. zł. Spółka utworzyła rezerwy w przypadkach, gdzie według szacunków Spółki prawdopodobieństwo konieczności wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest większe niż 50%. Rezerwę utworzono w wysokości przewidywanej kwoty zobowiązania. Na dzień 31 grudnia 2018 roku rezerwy na roszczenia prawne, w których Spółka występowała w roli pozwanego, wyniosły 1.299 tys. zł (2017: 1.520 tys. zł).

Polskie przepisy podatkowe podlegają interpretacjom oraz zmianom, stąd istnieje teoretyczna możliwość, iż interpretacja tych przepisów przez władze skarbowe może być inna niż zastosowana przez Spółkę, co może skutkować dążeniem organów podatkowych do ustalenia innego wymiaru podatku od tego, który został zapłacony przez Spółkę. Zgodnie z art. 70 § 1 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa rok podatkowy może podlegać badaniu przez władze skarbowe w ciągu 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku. W ocenie Zarządu ryzyko wypływu środków z tego tytułu nie jest istotne.

33. Sekurytyzacja portfela leasingowego Spółki

Spółka kontynuowała w 2018 roku rozpoczęty w grudniu 2014 roku przez Raiffeisen-Leasing Polska S.A. program sekurytyzacji należności Spółki z tytułu leasingu finansowego. Do dnia 31 grudnia 2017 roku Spółka mogła sprzedawać niewymagalne na dzień sprzedaży wierzytelności wynikające z umów leasingowych do łącznej wartości 1.475 mln zł. Nabywcą sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych jest ROOF Poland Leasing 2014 DAC, spółka celowa z siedzibą w Irlandii. Nabyte przez spółkę celową wierzytelności zostały sfinansowane emisją papierów wartościowych. Spółka w związku z transakcją sekurytyzacji udzieliła spółce celowej pożyczki, która niniejszym w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zmniejsza zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów.

W 2018 roku program sekurytyzacji wszedł w fazę amortyzacji. Od 1 stycznia 2018 roku Spółka nie dokonuje już sprzedaży nowych wierzytelności leasingowych w ramach tego programu.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość pożyczki wraz z niezapłaconymi odsetkami wyniosła 240.468 tys. zł. Celem i korzyścią transakcji sprzedaży wierzytelności do spółki celowej było pozyskanie źródeł długoterminowego finansowania i ich dywersyfikacja.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość aktywów sekurytyzowanych w ramach tego programu wyniosła 688.410 tys. zł. Sekurytyzowane wierzytelności leasingowe prezentowane są w aktywach Spółki z uwagi na niespełnienie warunków wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej. W szczególności Spółka nie ma obowiązku wypłaty kwot ostatecznym odbiorcom, dopóki nie otrzyma odpowiadających im kwot od leasingobiorców. Dodatkowo nie jest spełniony warunek niezwłocznego przekazywania przepływów pieniężnych ze składnika sekurytyzowanych aktywów.

Wartości bilansowe aktywów finansowych objętych sekurytyzacją zaprezentowano w poniższej tabeli:

	Wartość transakcji		Kwota ryzyka pozostająca w Spółce	
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Wartość bilansowa aktywów	688 410	1 381 287	688 410	1 381 287
Wartość bilansowa zobowiązań	447 602	1 127 844	447 602	1 127 844
Pozycja netto	240 808	253 443	240 808	253 443

34. Aktywa, na których ustanowiono zabezpieczenia lub o ograniczonej możliwości dysponowania

W tabeli poniżej zaprezentowano informacje na temat aktywów finansowych zastawionych lub o ograniczonej możliwości dysponowania.

Aktywa o ograniczonej możliwości dysponowania	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 676	0
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	688 410	1 500 287
Należności stanowiące zabezpieczenie otrzymanych kredytów	0	119 000
Należności stanowiące przedmiot transakcji sekurytyzacji wierzytelności leasingowych	688 410	1 381 287

Zabezpieczeniem zobowiązań z tytułu sekurytyzacji aktywów są w 100% należności stanowiące przedmiot sekurytyzacji, czyli wierzytelności leasingowe sprzedane w ramach programu.

35. Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Środki pieniężne w kasie	0	13
Środki na rachunkach bieżących	14 153	2 966
Lokaty w bankach	0	9 257
Środki pieniężne w drodze	0	36
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty prezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	14 153	12 272

Na dzień 31 grudnia 2018 roku środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania wyniosły 1.676 tys. zł i związane są z wprowadzeniem do polskiego prawa podatkowego dotyczącego podatku od towarów i usług mechanizmu podzielonej płatności (ang. split payment). Na dzień 31 grudnia 2017 roku nie występowały środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania.

Pozycja niezrealizowane kursowe dodatnie/(ujemne) odnosi się do różnic kursowych od zobowiązań z tytułu kredytów.

Pozostałe pozycje niepieniężne dotyczą zmiany odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych.

Pozycja Inne korekty odnosi się do zmian w wartości rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny, w tym wydatki na nabycie i wartość zlikwidowanych przedmiotów oddanych w leasing operacyjny, amortyzacja przedmiotów w leasingu operacyjnym oraz do pozostałych zmian w kapitałach własnych.

Inne korekty	2018	2017
Wydatki z tytułu nabycia składników rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny	-315 197	-165 092
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych w leasingu operacyjnym	68 704	42 058
Zmniejszenie stanu rzeczowych aktywów trwałych w leasingu operacyjnym na skutek ich sprzedaży lub likwidacji	88 733	30 917
Zmiana z tytułu wdrożenia MSSF9 odniesiona na pozostałe kapitały	-38 280	0
Pozostałe korekty	-333	-679
Razem	-196 373	-92 796

36. Wynik na instrumentach finansowych

Wynik dotyczący należności z tytułu leasingu i pożyczek oraz środków na rachunkach bankowych i ich ekwiwalentach

	2018	2017
Całkowite przychody odsetkowe dotyczące aktywów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	606 571	463 627
Całkowite przychody prowizyjne dotyczące aktywów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	18 457	17 291
Razem	625 028	480 918
W tym: przychody odsetkowe dotyczące aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	625 028	480 918

Wynik dotyczący zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu

	2018	2017
Całkowite koszty odsetkowe dotyczące zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	-332 121	-263 956
Razem	-332 121	-263 956

37. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Metody ustalania wartości godziwej poszczególnych składników aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej wraz z przypisanymi do nich modelami wyceny można zaklasyfikować do trzech głównych kategorii:

- *Kategoria I* – aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny notowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie na informacjach rynkowych. Wycena mark-to-market stosowana głównie w odniesieniu do notowanych papierów wartościowych.
- *Kategoria II* – aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących obserwacje rynkowe lub informacje pochodzące z aktywnego rynku. Wycena mark-to-model z parametryzacją modeli wyłącznie na podstawie notowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu. W oparciu o tego typu modele wyceniana jest większość instrumentów pochodnych, w tym transakcje terminowe na papiery wartościowe, niepłynne papiery skarbowe lub

papiery emitowane przez bank centralny oraz nienotowane dłużne papiery korporacyjne i komunalne papiery wartościowe, dla których do wyceny pobierane są dane z aktywnego rynku.

- *Kategoria III* – aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku. Wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka. Metoda ta dotyczy nieliniowych instrumentów pochodnych zawieranych na nieaktywnym rynku, nienotowanych dłużnych papierów korporacyjnych, które nie spełniają warunków pozwalających na zaliczenie ich do kategorii II, a także instrumentów pochodnych, dla których dokonano korekty wartości godziwej o odpisy z tytułu ryzyka kredytowego.

Podział instrumentów finansowych ujmowanych w wartości godziwej na opisane powyżej kategorie prezentuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie pozycji	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Kategoria I		
Razem aktywa	0	0
Razem zobowiązania	0	0
Kategoria II		
Pochodne instrumenty finansowe (aktywa)	1 875	927
Razem aktywa	1 875	927
Pochodne instrumenty finansowe (zobowiązania)	1 459	1 000
Razem zobowiązania	1 459	1 000
Kategoria III		
Razem aktywa	0	0
Razem zobowiązania	0	0
Razem wszystkie kategorie – aktywa	1 875	927
Razem wszystkie kategorie – zobowiązania	1 459	1 000

Poniżej zaprezentowano główne założenia i metody wykorzystane przez Spółkę podczas określania wartości godziwej instrumentów finansowych nieujmowanych w wartości godziwej w sprawozdaniu finansowym:

- Środki pieniężne i ich ekwiwalenty: są oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej i przeszacowywane w okresach poniżej roku. W związku z tym ich wartość godziwa jest zbliżona do wartości bilansowej.
- Należności z tytułu leasingu i pożyczek: wartość godziwa należności z tytułu leasingu i pożyczek została oszacowana przy zastosowaniu modelu opartego o kontraktową wartość bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu bieżących stóp procentowych uwzględniających marżę na ryzyko kredytowe. Marże uwzględnione zostały przy zachowaniu podziału na główne grupy produktowe, tj. należności z tytułu leasingu finansowego o zmiennej stopie procentowej, należności z tytułu leasingu finansowego o stałej stopie procentowej, należności z umów leasingu finansowego nieruchomości. Model zastosowany do wyznaczenia wartości godziwej należności z tytułu leasingu i pożyczek wykorzystuje techniki wyceny oparte na parametrach niepochodzących z rynku, w związku z tym zaliczany jest do trzeciej kategorii wyceny.

- Zobowiązania finansowe: zaprezentowane w tej pozycji instrumenty finansowe to kredyty otrzymane od banków, zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych oraz zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów. Wartość godziwa dla zobowiązań finansowych o stałej stopie procentowej powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych z tytułu kapitału i odsetek przy zastosowaniu czynnika dyskontującego wyliczonego w oparciu o krzywą zerokuponową. Spółka przyjęła, że wartość godziwa dla powyższych instrumentów o zmiennej stopie procentowej lub o stałej stopie procentowej, ale poniżej 1 roku jest równa ich wartości bilansowej.
- Instrumenty kapitałowe o wartości bilansowej 18.518 tys. zł są ujmowane według kosztu zakupu, gdyż nie istnieje aktywny rynek, co pozwoliłoby na wiarygodne określenie ich wartości godziwej. Udziały te stanowią inwestycje portfelowe Spółki i Spółka nie ma zamiaru zbycia udziałów w dającej się przewidzieć przyszłości.

Poniżej przedstawiono wartość księgową i godziwą tych aktywów i zobowiązań finansowych, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według ich wartości godziwej.

Wyszczególnienie pozycji	31 grudnia 2018					31 grudnia 2017				
	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III
Aktywa										
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	14 153	14 153	0	0	14 153	12 272	12 272	0	0	12 272
Należności z tytułu leasingu i pożyczek, w tym:	15 388 119	15 415 053	0	0	15 415 053	13 916 350	13 949 022	0	0	13 949 022
Należności z tytułu leasingu i pożyczek, dotyczące finansowania ruchomości	14 670 330	14 700 075	0	0	14 700 075	13 062 315	13 132 534	0	0	13 132 534
Należności z tytułu leasingu i pożyczek, dotyczące finansowania nieruchomości	717 789	714 978	0	0	714 978	854 035	816 488	0	0	816 488
Inwestycje w jednostkach zależnych	18 518	18 518	0	0	18 518	18 518	18 518	0	0	18 518
Pozostałe aktywa finansowe	25 029	25 029	0	0	25 029	10 905	10 905	0	0	10 905

Wyszczególnienie pozycji	31 grudnia 2018					31 grudnia 2017				
	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III
Zobowiązania										
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	15 513 633	15 513 633	0	0	15 513 633	13 262 177	13 262 177	0	0	13 262 177
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	354 264	354 264	0	0	354 264	332 787	332 787	0	0	332 787
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	447 602	447 602	0	0	447 602	1 127 844	1 127 844	0	0	1 127 844
Pozostałe zobowiązania finansowe	466 442	466 442	0	0	466 442	430 996	430 996	0	0	430 996
Pozabilansowe zobowiązania o charakterze finansowym	280 016	280 016	0	0	280 016	182 115	182 115	0	0	182 115

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

38. Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Spółka posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty, a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

Poniższe zestawienia prezentują aktywa finansowe i zobowiązania finansowe, które zostały skompensowane i zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym w kwocie netto.

31 grudnia 2018	Kwoty brutto uznanych aktywów finansowych	Kwota kompensaty	Kwoty netto aktywów finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty niekompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
				Instrumenty finansowe	Otrzymane zabezpieczenia pieniężne	
AKTYWA FINANSOWE						
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat - Pochodne instrumenty finansowe	1 875	0	1 875	0	0	1 875
Należności z tytułu leasingu i pożyczek- pożyczka udzielona nabywcy sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych	240 468	240 468	0	0	0	0
Razem	242 343	240 468	1 875	0	0	1 875

31 grudnia 2018	Kwoty brutto uznanych zobowiązań finansowych	Kwota kompensaty	Kwoty netto zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty niekompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
				Instrumenty finansowe	Złożone zabezpieczenia pieniężne	
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE						
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat - Pochodne instrumenty finansowe	1 459	0	1 459	0	0	1 459
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów (kompensowane z pożyczką udzieloną nabywcy sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych)	688 070	240 468	447 602	0	0	447 602
Razem	689 529	240 468	449 061	0	0	449 061

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

31 grudnia 2017	Kwoty brutto uznanych aktywów finansowych	Kwota kompensaty	Kwoty netto aktywów finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty niekompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
				Instrumenty finansowe	Otrzymane zabezpieczenia pieniężne	
AKTYWA FINANSOWE						
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat - Pochodne instrumenty finansowe	927	0	927	0	0	927
Należności z tytułu leasingu i pożyczek- pożyczka udzielona nabywcy sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych	252 878	252 878	0	0	0	0
Razem	253 805	252 878	927	0	0	927

31 grudnia 2017	Kwoty brutto uznanych zobowiązań finansowych	Kwota kompensaty	Kwoty netto zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty niekompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
				Instrumenty finansowe	Złożone zabezpieczenia pieniężne	
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE						
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat - Pochodne instrumenty finansowe	1 000	0	1 000	0	0	1 000
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów (kompensowane z pożyczką udzieloną nabywcy sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych)	1 380 722	252 878	1 127 844	0	0	1 127 844
Razem	1 381 722	252 878	1 128 844	0	0	1 128 844

39. Transakcje z jednostkami powiązanymi

Jednostki powiązane ze Spółką to:

- jednostka dominująca – Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. (PKO Bank Polski lub PKO BP), będąca jednostką dominującą najwyższego szczebla,
- jednostki zależne wobec Spółki:
 - PKO Faktoring S.A. (spółka zależna bezpośrednio),
 - PKO Leasing Sverige AB (spółka zależna bezpośrednio),
 - Raiffeisen-Leasing Polska S.A. (spółka zależna bezpośrednio w okresie od 1 grudnia 2016 roku do dnia połączenia, tj. 28 kwietnia 2017 roku),
 - Spółki zależne (od przejętej Raiffeisen-Leasing Polska S.A.): PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o. (do dnia 28 kwietnia 2017 roku działająca pod nazwą Raiffeisen Insurance Agency

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sp. z o.o.), PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o. (do dnia 28 kwietnia 2017 roku działająca pod nazwą Raiffeisen-Leasing Real Estate Sp. z o.o.), PKO Leasing Finanse sp. z o.o. (do dnia 28 kwietnia 2017 roku działająca pod nazwą Raiffeisen-Leasing Service Polska Sp. z o.o. (zależność pośrednia)) oraz ROOF Poland Leasing 2014 DAC, Irlandia,

- członkowie kluczowego personelu Spółki oraz kluczowego personelu jednostek dominujących oraz osoby z nimi powiązane,
- pozostałe jednostki – pozostałe jednostki powiązane należące do Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A., w tym: PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A., PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A., PKO BP Finat Sp. z o.o., PKO BP Bankowy Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A., PKO Bank Hipoteczny S.A., Qualia Sp. z o.o., Qualia Development sp. z o.o., ZenCard Sp. z o.o., Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A.

Do członków kluczowego personelu Spółki zalicza się członków Zarządu Spółki oraz członków Rady Nadzorczej Spółki, których listę zaprezentowano w nocy 1. sprawozdania finansowego. W 2018 roku i w 2017 roku nie wystąpiły transakcje z członkami kluczowego personelu jednostki dominującej wobec Spółki ani inne transakcje z osobami powiązanymi z członkami kluczowego personelu Spółki lub jednostki dominującej wobec Spółki, poza zaprezentowanymi poniżej.

Transakcje z jednostką dominującą będącą bankiem obejmowały transakcje mające na celu zapewnienie finansowania działalności Spółki (głównie kredyty otrzymane), zagwarantowanie wywiązania się Spółki z zobowiązań z tytułu otrzymanych kredytów oraz zawartych umów najmu, domknięcie otwartych pozycji na operacjach instrumentami pochodnymi oraz zapewnienie Spółce obsługi bankowej. W rachunku zysków i strat skutkowało to powstaniem kosztów odsetkowych i prowizyjnych oraz przychodów odsetkowych. Spółka świadczy na rzecz jednostki dominującej przede wszystkim usługi leasingu operacyjnego.

Na rzecz spółek zależnych Spółka świadczy przede wszystkim usługi serwisowe, w tym usługi wsparcia operacyjnego, administrowania umowami, oceny ryzyka kredytowego transakcji, obsługi informatycznej, księgowości, kadrowe. Wynagrodzenie oparte jest na ponoszonych kosztach związanych z obsługą powiększonych o marżę.

Na rzecz pozostałych jednostek powiązanych Spółka świadczy usługi leasingu operacyjnego i finansowego. PKO Leasing S.A. korzysta z usług ubezpieczenia świadczonych przez podmioty z Grupy PKO BP, w tym ubezpieczeń związanych z umową leasingu lub przedmiotami leasingu. Transakcje zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od warunków rynkowych.

Koszty rozliczeń z członkami kluczowego personelu Spółki za rok obrotowy dotyczą wynagrodzeń dla tego personelu, wypłacone w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym.

Wynagrodzenie członków kluczowego personelu Spółki	2018	2017
Wynagrodzenie krótkoterminowe Zarządu (wynagrodzenie podstawowe)	3 215	2 648
Wynagrodzenie wypłacone w związku z rozwiązaniem stosunku pracy	126	586
Wynagrodzenie zmienne członków Zarządu	2 181	1 435
Razem	5 522	4 669

Zmienne składniki wynagrodzeń członków kluczowego personelu Spółki

Zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są w formie:

- nieodroczonej (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny),
- odroczonej (na kolejne trzy lata po pierwszym roku po okresie oceny),

przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone, jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym).

Składnik wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego jest przeliczany na akcje fantomowe po przyznaniu danego składnika – z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji (Volume Weighted Average Price) PKO Banku Polskiego na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie, publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters albo Bloomberg – z IV kwartału okresu oceny. Następnie, po okresie retencyjnym i okresie odroczenia, akcje są przeliczane na gotówkę – z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji (Volume Weighted Average Price) PKO Banku Polskiego na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie z III kwartału roku kalendarzowego, w którym dokonywana jest wypłata, publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters albo Bloomberg.

Wynagrodzenie odroczone może podlegać redukcji w przypadku pogorszenia wyników finansowych Spółki, straty Spółki lub pogorszenia innych zmiennych związanych z efektami pracy w okresie oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz wynikami nadzorowanych lub kierowanych przez te osoby jednostek/komórek organizacyjnych, które ujawniły się po okresie oceny.

Rezerwa na zmienne składniki wynagrodzeń	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Zarząd Spółki	5 400	5 937
Razem rezerwa	5 400	5 937
Wynagrodzenie wypłacone w roku	2018	2017
	za lata 2013-2018	za lata 2012-2017
przyznane w formie gotówki	1 174	1 106
Zarząd Spółki	1 174	1 106
przyznane w formie instrumentu finansowego	1 007	329
Zarząd Spółki	1 007	329
Razem wynagrodzenie wypłacone	2 181	1 435

Pozycje ze sprawozdania z sytuacji finansowej	Jednostka dominująca		Jednostki zależne		Członkowie kluczowego personelu Spółki		Pozostałe jednostki	
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	14 061	1 917	0	0	0	0	0	0
Pochodne instrumenty finansowe – aktywa	1 875	927	0	0	0	0	0	0
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	1 251	0	8 480	9 143	0	0	-18 968	286
Pozostałe aktywa	1 665	1 189	13 342	12 848	0	0	6 569	20
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	14 035 524	11 702 473	0	0	0	0	0	0
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	0	0	0	1 128 409	0	0	0	0
Pochodne instrumenty finansowe – pasywa	1 459	1 000	0	0	0	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	95	516	1 833	1 975	0	0	0	28
Rezerwy na zobowiązania (z tytułu programu wynagrodzeń zmiennych)	0	0	0	0	5 400	5 937	0	0

Pozycje z rachunku zysków i strat	Jednostka dominująca		Jednostki zależne		Członkowie kluczowego personelu Spółki		Pozostałe jednostki	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Przychody z tytułu leasingu finansowego	0	0	0	0	0	0	3 573	30
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	16 737	15 049	0	0	16	20	1 117	951
Przychody z tytułu pożyczek	0	0	119	82	0	0	0	0
Koszty z tytułu odsetek	-284 178	-220 108	0	-35 174	0	0	-524	0
Przychody z tytułu prowizji	0	0	0	583	0	0	2 050	0
Koszty z tytułu prowizji	-6 818	-2 218	-10	-9	0	0	0	0
Przychody finansowe, w tym wynik na instrumentach pochodnych	1 103	-1 243	0	0	0	0	0	0
Pozostałe przychody operacyjne	0	0	1 391	16 724	0	0	0	0
Pozostałe koszty operacyjne	0	0	-1 608	-839	0	0	0	0
Ogólne koszty administracyjne	-6 951	-5 808	0	-122	-4 985	-5 677	0	0

Pozycje pozabilansowe	Jednostki dominujące		Jednostki zależne		Członkowie kluczowego personelu Spółki		Pozostałe jednostki	
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Gwarancje i akredytywy	2 765 429	2 591 323	0	0	0	0	0	0
Niewykorzystany limit kredytowy/pożyczkowy	1 032 562	2 293 522	0	0	0	0	0	0

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

40. Wynagrodzenie firmy audytorskiej

Wyłacone lub należne wynagrodzenie firmy audytorskiej za usługi wskazane poniżej wyniosło:

	2018	2017
Obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego	342	284
Inne usługi poświadczające	191	513
Razem	533	797

41. Zdarzenia po dacie bilansowej

W dniu 14 marca 2019 roku Zarząd PKO Leasing S.A. oraz Zarząd Qualia Development sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, podmiot zależny w 100% od Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A., przyjęły plan połączenia („Plan połączenia”), który został złożony do sądów rejestrowych właściwych według siedziby spółek w dniach 28-29 marca 2019 roku. Połączenie PKO Leasing S.A. i Qualia Development sp. z o.o. ma nastąpić na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 Ksh przez przeniesienie całego majątku Qualia Development sp. z o.o. na PKO Leasing S.A. (łączenie przez przejęcie) z równoczesnym podwyższeniem kapitału zakładowego PKO Leasing S.A. poprzez emisję akcji, które PKO Leasing S.A. przyzna akcjonariuszowi Qualia Development sp. z o.o., tj. Powszechnej Kasie Oszczędności Bankowi Polskiemu S.A. W celu połączenia kapitał zakładowy spółki PKO Leasing S.A. zostanie podwyższony z kwoty 174.057 tys. zł do kwoty 347.856 tys. zł, tj. o kwotę 173.799 tys. zł, poprzez emisję 17.379.876 akcji imiennych o wartości nominalnej 10,00 zł każda akcja, które zostaną wydane jednemu akcjonariuszowi Spółki – Powszechnej Kasie Oszczędności Bankowi Polskiemu S.A. Cena emisyjna akcji wynosi 21,11 zł. Przyjęty harmonogram zakłada połączenie spółek do końca czerwca 2019 roku.

Po dniu bilansowym nie wystąpiły inne istotne zdarzenia wymagające ujęcia bądź ujawnienia w sprawozdaniu finansowym Spółki za rok kończący się 31 grudnia 2018 roku.

Zarządzanie ryzykiem finansowym

42. Charakter i zakres ryzyka związanego z instrumentami finansowymi

Spółka stosuje w swojej działalności aktywne podejście do zarządzania ryzykiem polegające na jego identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu i ograniczaniu. Spółka kieruje się zasadą, że efektywny system zarządzania i kontroli ryzyka jest oparty na trzech, dopasowanych elementach:

- strukturze organizacyjnej – obejmującej podział zadań i kompetencji, w tym wyraźne wskazania funkcji realizowanych przez poszczególne jednostki organizacyjne w procesie zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka,
- metodach monitoringu, pomiaru i szacowania ryzyka – stanowiących warunek prawidłowej identyfikacji przez Spółkę ponoszonego ryzyka,
- działaniach skoncentrowanych na wykorzystaniu nowoczesnych technik zabezpieczania i transferu ryzyka w celu dostosowania rodzaju i profilu ryzyka podejmowanego przez Spółkę do apetytu na ryzyko wyrażonego w przyjętych planach strategicznych.

Podstawowym założeniem przyjętym przy konstruowaniu systemu zarządzania i kontroli ryzyka jest rozdzielenie jednostek organizacyjnych kontrolujących ryzyko od jednostek biznesowych, a więc podejmujących ryzyko, co zostało odzwierciedlone w strukturze organizacyjnej Spółki. Zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka wdrażane są na podstawie pisemnych strategii, polityk i zasad.

43. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest to zagrożenie poniesienia strat w wyniku niewywiązania się dłużnika z warunków zawartej umowy.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Spółkę działalności leasingowej poprzez zapewnienie najwyższej jakości ocen ryzyka kredytowego i efektywności podejmowania decyzji kredytowych, jak również skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego wobec indywidualnego klienta i portfela leasingowego Spółki.

W odniesieniu do indywidualnego klienta, monitorowaniu podlega jego sytuacja ekonomiczno-finansowa, przebieg wykorzystania i spłaty leasingu czy pożyczki, ustanowione zabezpieczenia oraz powiązania kapitałowo-organizacyjne klienta. Wdrażane i modyfikowane procedury w tym zakresie mają na celu identyfikację zagrożeń oraz podejmowanie działań odpowiadających zmianom ryzyka.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym Spółka grupuje klientów do odpowiednich klas aktywów, dla których dokonuje podziału na homogeniczne grupy pod kątem ryzyka niewypłacalności oraz wysokości straty, w przypadku zaistnienia zdarzenia niewypłacalności. W ramach poszczególnych portfeli dokonywana jest estymacja wysokości parametrów PD oraz LGD dla odpowiednich klas, jak również wyliczana jest oczekiwana strata (EL) dla celów zarządzania ryzykiem portfeli oraz kalkulacji odpisów na należności. Kalkulacja wysokości odpisów odbywa się w sposób automatyczny na podstawie dedykowanych modeli oraz przesłanek utraty wartości dla odpowiednich klas aktywów. Poprawność estymacji parametrów oraz wysokości utworzonego odpisu badana jest w ramach cyklicznego procesu walidacji oraz backtestów.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie portfela obejmuje sporządzanie regularnych, okresowych analiz dotyczących portfela Spółki, zapewniających identyfikację niekorzystnych tendencji i koncentracji oraz wykonywanie doraźnych przeglądów tego portfela związanych przede wszystkim ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym.

Stosowane przez Spółkę procedury monitorowania ryzyka kredytowego obejmują również zasady monitorowania ustanowionych zabezpieczeń. W ramach monitoringu przeprowadzane są okresowe wyceny zabezpieczeń. Zakres i częstotliwość tych przeglądów uzależnione są od rodzaju przedmiotu zabezpieczenia i obejmują: wartość zabezpieczenia i jej zmiany w okresie od ostatniego przeglądu, prawidłowość, kompletność i ważność dokumentów związanych z ustanowionym zabezpieczeniem.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe Spółki wynika głównie z prowadzonej działalności leasingowej, pożyczkowej oraz w niewielkim stopniu z instrumentów pochodnych.

Spółka stosuje wewnętrzne procedury pozwalające określić poziom ryzyka kredytowego wiążącego się z przyznaniem danemu klientowi leasingu/pożyczki lub innych usług obciążonych ryzykiem kredytowym oraz stopień akceptowalności tego ryzyka. Procedury te tworzone są zgodnie ze standardami obowiązującymi w Grupie PKO BP. Wdrażane i modyfikowane procedury w tym zakresie mają na celu identyfikację zagrożeń oraz podejmowanie działań odpowiadających zmianom ryzyka.

Spółka posiada system kompetencji kredytowych zbudowany na wielostopniowym systemie komitetów kredytowych o różnych, ściśle określonych kompetencjach. Każda osoba zaangażowana w proces podejmowania decyzji odpowiada za ryzyko i zwrot na transakcji będącej przedmiotem decyzji.

W celu zapewnienia niezależności ocen ryzyka kredytowego i jakości portfela Spółki wprowadzony został podział odpowiedzialności pomiędzy Departament Zarządzania Ryzykiem i Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym.

Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym odpowiedzialny jest za zarządzanie indywidualnymi ekspozycjami leasingowymi i pożyczkowymi i w ramach swoich kompetencji wykonuje czynności związane z:

- wdrożeniem polityki kredytowej, procedur zawierania transakcji leasingowych/ pożyczek, w tym również opracowywania zasad i trybu podejmowania decyzji, oraz ustalanie kompetencji decyzyjnych i ról/poziomów w procesie akceptacji wniosków kredytowych,
- zapewnieniem właściwego stosowania zatwierdzonych przez Spółkę standardów procesu zawierania umów leasingu / pożyczek,
- procesowaniem nowych wniosków klientów, w tym:
 - analizą kredytową oraz oceną ryzyka klienta,
 - podejmowaniem decyzji kredytowych,
- monitoringiem zawartej transakcji i leasingo-/pożyczkobiorcy,
- restrukturyzacją,
- analizą przepływów pieniężnych możliwych do uzyskania z tytułu zarządzania wierzytelnością, w tym: ustalaniem rezerwy indywidualnej na klientach indywidualnych.

Departament Zarządzania Ryzykiem odpowiedzialny jest za monitoring ryzyka całego portfela leasingowego i pożyczek Spółki i w ramach swoich zadań realizuje między innymi następujące funkcje:

- wdrożenie strategii zarządzania wszystkimi ryzykami,
- budowa oraz zarządzanie modelami oceny ryzyka,
- kalibracja, estymacja i walidacja parametrów do podejmowania decyzji kredytowych oraz zarządzania poziomem ryzyka kredytowego portfela,
- monitorowanie poziomu rezerw na ryzyko kredytowe,
- zarządzanie portfelem należności zagrożonych.

Przed zawarciem umowy leasingu / pożyczki Spółka dokonuje oceny zdolności kredytowej klienta. Ocena klienta wspierana jest przez wykorzystywane w Spółce systemy ratingowe i scoringowe. Systemy te stanowią ważny element zarządzania ryzykiem kredytowym w Spółce.

W przypadku klientów korporacyjnych zdolność kredytowa klienta jest oceniana w ramach systemu ratingowego w celu przyporządkowania klienta do jednej z kategorii ratingowych. Kategoria ratingowa ustalana jest na podstawie analizy czynników ilościowych (roczne i międzyokresowe sprawozdania finansowe), czynników jakościowych oraz informacji dodatkowych, stanowiących sygnały ostrzegawcze. Kategoria ratingowa ma wpływ na określenie standardowych kosztów ryzyka i jest ważnym parametrem w zarządzaniu portfelem leasingowym Spółki.

Spółka dokonuje również oceny ryzyka związanego z przedmiotem leasingu i zdolności klienta do obsługi zadłużenia, w tym przede wszystkim na podstawie generowanych przez klienta nadwyżek finansowych.

Dodatkowo, mając na względzie ograniczenia potencjalnej straty w sytuacji braku obsługi długu, Spółka dąży do zawierania dodatkowych umów zabezpieczeń.

Ocena zdolności kredytowej klienta detalicznego dokonywana jest przy wykorzystaniu kart scoringowych PD i LGD oraz dla części transakcji na podstawie macierzy decyzyjnych bazujących na poziomie oczekiwanej straty EL. Mając na względzie ograniczenia potencjalnej straty w sytuacji braku obsługi długu, Spółka dąży do zawierania dodatkowych umów zabezpieczeń.

Czynności podejmowane w zakresie zabezpieczeń mają na celu należyte zabezpieczenie interesu Spółki, w tym ustanowienie zabezpieczenia dającego możliwie najwyższy poziom odzysku wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych, stąd zabezpieczenia nie różnią się pomiędzy należnościami leasingowymi obsługiwanymi terminowo i przeterminowanymi oraz ze stwierdzoną utratą wartości i bez utraty. Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych Spółki.

Przyjmowane przez Spółkę zabezpieczenia ograniczające skutki ryzyka kredytowego to:

- weksel,
- przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- zastaw rejestrowy,
- poręczenie,
- przystąpienie do długu,
- gwarancja z programu Cosme lub Innovfin w ramach współpracy z Europejskim Funduszem Inwestycyjnym,
- gwarancja odkupu przedmiotu leasingu,
- kaucja,
- gwarancja bankowa,
- blokada środków pieniężnych na rachunkach bankowych,
- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym,
- cesja wierzytelności,
- hipoteka na nieruchomości komercyjnej lub mieszkalnej, gwarancja Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego,
- gwarancja korporacyjna.

Podstawowym zabezpieczeniem kontraktów leasingowych są przedmioty leasingu, dotyczy to wszystkich umów, z uwagi na konstrukcję standardowej umowy leasingowej oraz fakt, iż własność przedmiotu leasingu pozostaje do czasu zakończenia umowy po stronie leasingodawcy.

Spółka sprawuje ścisłą kontrolę nad otwartymi pozycjami instrumentów pochodnych netto, tzn. różnicą pomiędzy kontraktami kupna i sprzedaży, zarówno pod względem kwoty, jak i okresu obowiązywania. Pochodne instrumenty zawierane są przez Spółkę w celu domknięcia otwartej pozycji walutowej czy stopy procentowej. W dowolnym momencie kwota podlegająca ryzyku kredytowemu ogranicza się do bieżącej wartości godziwej instrumentów, których wycena jest dodatnia (tzn. aktywów), co w odniesieniu do instrumentów pochodnych stanowi jedynie niewielki ułamek wartości umowy lub wartości nominalnych wykorzystywanych do wyrażania wolumenu istniejących instrumentów.

Spółka eliminuje ryzyko kredytowe wynikające z zawartych transakcji pochodnych poprzez przeprowadzanie tego typu operacji z instytucjami finansowymi w ramach Grupy PKO BP.

Stosowane przez Spółkę techniki wyceny instrumentów pochodnych oparte są zazwyczaj o maksymalne wykorzystanie danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, takich jak: stopy procentowe, kursy walutowe oraz zmienności implikowane. W przypadku braku odpowiednich danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku Spółka wykorzystuje zazwyczaj w technikach wyceny własne szacunki parametrów niezbędnych do wyceny opierając je o najlepszą wiedzę i doświadczenie.

W zakresie ryzyka kredytowego z tytułu zobowiązań do oddania przedmiotu leasingu do używania Spółka narażona jest potencjalnie na straty w wysokości równej całej kwocie niewykorzystanych zobowiązań do oddania klientowi przedmiotu leasingu do używania. Prawdopodobna wysokość straty jest jednak niższa od całej kwoty niewykorzystanych zobowiązań do oddania przedmiotu leasingu do używania, ponieważ większość z tych zobowiązań uzależniona jest od spełnienia przez klientów określonych standardów zdefiniowanych w umowie leasingu.

Instrumenty finansowe prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej narażone na ryzyko kredytowe w podziale na klasy ekspozycji, według wyceny bilansowej bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego, zostały zestawione w załączonej poniżej tabeli. Jest to maksymalna wartość aktywów finansowych narażonych na ryzyko kredytowe.

Stan na 31 grudnia 2018 Klasy ekspozycji, wraz z przypisanymi im typami instrumentów (MSSF 9)	Aktywa finansowe prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej				
	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	pochodne	leasing i pożyczki	pozostałe	Razem
Ekspozycje wobec banków	14 153	1 875	0	0	16 028
Środki na rachunkach bieżących i terminowych w innych bankach	14 153	0	0	0	14 153
Pochodne instrumenty finansowe	0	1 875	0	0	1 875
Ekspozycje wobec klientów	0	0	15 388 119	0	15 388 119
Leasing i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	0	0	17 009	0	17 009
Leasing i pożyczki udzielone klientom detalicznym	0	0	10 674 388	0	10 674 388
Leasing i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym	0	0	4 636 061	0	4 636 061
Leasing i pożyczki udzielone podmiotom sektora publicznego	0	0	60 661	0	60 661
Pozostałe aktywa finansowe	0	0	0	25 029	25 029
Razem	14 153	1 875	15 388 119	25 029	15 429 176

Wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe Stan na 31 grudnia 2018 (MSSF 9)	Aktywa netto, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (faza 1)	Aktywa netto, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są dotknięte utrątką wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 2)	Aktywa netto dotknięte utrątką wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 3)	Razem	Wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe
Należności z tytułu leasingu finansowego	11 300 084	2 339 973	437 315	14 077 372	13 601 020
Należności z tytułu pożyczek	832 239	424 679	39 058	1 295 976	783 421
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	12 210	1 988	573	14 771	4 531
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem	12 144 533	2 766 640	476 946	15 388 119	14 388 972
w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	0	0	99 809	99 809	0

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe dla instrumentów pozabilansowych wyniosło:

	31 grudnia 2018 (MSSF9)	31 grudnia 2017 (MSR 39)
Zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym	280 016	182 115
Razem	280 016	182 115

Kategorie aktywów finansowych: instrumenty pochodne, inwestycje w jednostkach zależnych w całości stanowią należności nieprzeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości.

31 grudnia 2018 (MSSF 9)	Aktywa brutto, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (faza 1)		Aktywa brutto, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 2)				Aktywa dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 3)				Razem przeterminowanie ekspozycji (netto)
	do 30 dni	Razem	do 30 dni	powyżej 30 dni do 90 dni	powyżej 90 dni	Razem	do 30 dni	powyżej 30 dni do 90 dni	powyżej 90 dni	Razem	
Należności z tytułu leasingu finansowego	1 164 143	1 164 143	904 172	422 571	59	1 326 802	45 126	98 022	153 503	296 651	2 787 596
Należności z tytułu pożyczek	21 214	21 214	23 647	28 177	0	51 824	1 971	9 391	13 669	25 031	98 069
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	55	55	34	1 886	1	1 921	0	0	2 955	2 955	4 931
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem netto	1 185 412	1 185 412	927 853	452 634	60	1 380 547	47 097	107 413	170 127	324 637	2 890 596
w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	0	0	0	0	0	0	4 961	19 707	5 992	30 660	30 660

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Stan na 31 grudnia 2017 Klasy ekspozycji, wraz z przypisanymi im typami instrumentów (MSR 39)	Aktywa finansowe prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej				
	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	pochodne	leasing i pożyczki	pozostałe	Razem
Ekspozycje wobec banków	12 272	927	0	0	13 199
Środki na rachunkach bieżących i terminowych w innych bankach	12 272	0	0	0	12 272
Pochodne instrumenty finansowe	0	927	0	0	927
Ekspozycje wobec klientów	0	0	13 916 350	0	13 916 350
Leasing i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	0	0	11 664	0	11 664
Leasing i pożyczki udzielone klientom mikro	0	0	7 717 991	0	7 717 991
Leasing i pożyczki udzielone dużym przedsiębiorstwom	0	0	3 883 143	0	3 883 143
Leasing i pożyczki udzielone małym i średnim przedsiębiorstwom	0	0	2 239 819	0	2 239 819
Leasing i pożyczki udzielone podmiotom sektora publicznego	0	0	63 733	0	63 733
Pozostałe aktywa finansowe	0	0	0	10 905	10 905
Razem	12 272	927	13 916 350	10 905	13 940 454

Podział aktywów finansowych według ich wartości brutto, z podziałem na poszczególne sektory klientów, na dzień 31 grudnia 2017 roku prezentuje poniższa tabela.

31 grudnia 2017 (MSR 39)	Wartość ekspozycji			Wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe
	analizowanych indywidualnie	analizowanych grupowo	Razem	
Należności nieprzeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	5 880	11 415 933	11 421 813	10 185 748
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	12 272	12 272	0
Klienci indywidualni	0	10 460	10 460	23 259
Klienci mikro	4 972	6 184 339	6 189 311	6 086 665
Duże przedsiębiorstwa	0	3 397 158	3 397 158	2 613 457
Małe i średnie przedsiębiorstwa	908	1 736 851	1 737 759	1 430 620
Sektor publiczny	0	63 948	63 948	31 747
Pozostałe aktywa finansowe	0	10 905	10 905	0
Należności przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	58 773	2 088 035	2 146 808	1 843 851
Klienci indywidualni	0	1 335	1 335	1 173
Klienci mikro	26 391	1 314 254	1 340 645	1 203 298
Duże przedsiębiorstwa	21 167	341 645	362 812	273 151
Małe i średnie przedsiębiorstwa	11 215	430 792	442 007	366 229
Sektor publiczny	0	9	9	0

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Należności z rozpoznaną utratą wartości	629 703	296 825	926 528	323 869
Klienci indywidualni	56	24	80	0
Klienci mikro	223 205	295 428	518 633	148 937
Duże przedsiębiorstwa	258 708	0	258 708	120 199
Małe i średnie przedsiębiorstwa	147 734	1 373	149 107	54 733
Razem należności brutto	694 356	13 800 793	14 495 149	12 353 468
Odpis z tytułu utraty wartości	-356 900	-198 722	-555 622	X
Razem należności netto	337 456	13 602 071	13 939 527	12 353 468

Poniższe zestawienie prezentuje analizę wiekową aktywów na dzień 31 grudnia 2017 roku z rozpoznaną utratą wartości w podziale na aktywa oceniane indywidualnie oraz grupowo. Podział wynika z metodologii oceny utraty wartości, której podlegają zarówno aktywa przeterminowane, jak i aktywa nieprzeterminowane. Zestawienie obejmuje całkowite zaangażowanie w finansowanie klientów, dla których wystąpiły należności przeterminowane, a nie tylko wartość przeterminowanych pozycji należności.

Stan na 31 grudnia 2017 Należności z rozpoznaną utratą wartości (MSR 39)	Okres przeterminowania						Razem
	Nieprzetermi- nowane	Poniżej 30 dni	Powyżej 30 dni poniżej 90 dni	Powyżej 90 dni poniżej 180 dni	Powyżej 180 dni poniżej 1 roku	Powyżej 1 roku	
Leasing i pożyczki brutto – z rozpoznaną utratą wartości analizowane indywidualnie	177 569	72 823	72 517	72 401	54 780	179 613	629 703
Klienci indywidualni	0	0	0	0	56	0	56
Klienci mikro	32 818	11 853	24 501	27 062	35 740	91 231	223 205
Duże przedsiębiorstwa	132 234	28 774	22 773	15 325	4 059	55 543	258 708
Małe i średnie przedsiębiorstwa	12 517	32 196	25 243	30 014	14 925	32 839	147 734
Leasing i pożyczki brutto – z rozpoznaną utratą wartości analizowane grupowo	39 459	30 703	54 266	31 325	24 116	116 956	296 825
Klienci indywidualni	24	0	0	0	0	0	24
Klienci mikro	39 435	30 703	52 926	31 292	24 116	116 956	295 428
Małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	1 340	33	0	0	1 373
Razem	217 028	103 526	126 783	103 726	78 896	296 569	926 528

Analizę wiekową aktywów przeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości na dzień 31 grudnia 2017 roku prezentuje poniższe zestawienie. Zestawienie obejmuje całkowite zaangażowanie w finansowanie klientów, dla których wystąpiły należności przeterminowane, a nie tylko wartość przeterminowanych pozycji należności.

Stan na 31 grudnia 2017 Należności przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości (MSR 39)	Okres przeterminowania					Razem
	Poniżej 30 dni	Powyżej 30 dni poniżej 90 dni	Powyżej 90 dni poniżej 180 dni	Powyżej 180 dni poniżej 1 roku	Powyżej j 1 roku	
Leasing i pożyczki brutto – przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	1 808 678	308 924	13 205	6 262	9 739	2 146 808
Klienci indywidualni	1 187	138	10	0	0	1 335
Klienci mikro	1 110 433	205 975	11 753	6 262	6 222	1 340 645
Duże przedsiębiorstwa	332 148	30 664	0	0	0	362 812
Małe i średnie przedsiębiorstwa	364 910	72 138	1 442	0	3 517	442 007
Sektor publiczny	0	9	0	0	0	9
Razem	1 808 678	308 924	13 205	6 262	9 739	2 146 808

Dla aktywów finansowych narażonych na ryzyko kredytowe Spółka stosowała na dzień 31 grudnia 2018 roku następujące skale wewnętrznych ratingów:

- skala dotycząca klientów korporacyjnych wyliczana w modelu Kredytor (PKO BP) dla klientów określona w skali od A1 do H (gdzie A1 oznacza znikome ryzyko, a H utratę wartości (default klienta));
- skala dotycząca klientów małych i średnich przedsiębiorstw określona w skali od 1A do 10C (gdzie 1A oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a – 10A, 10B, 10C utratę wartości (default klienta));
- skala dotycząca projektów inwestycyjnych określona w skali od 6.1 do 6.5 (gdzie 6.1 oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a 6.5 – utratę wartości (default klienta));
- skala dotycząca klientów detalicznych określona w skali od 0.5 do 5.0 (gdzie 0.5 oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a 5.0 – utratę wartości (default klienta));
- skala ratingowa dotycząca banków, oddziałów zagranicznych instytucji kredytowych, instytucji sektora finansowego oraz sektora publicznego określona w skali od A1 do D (gdzie A oznacza minimalne ryzyko kredytowe, a D – utratę wartości (default klienta)).

Dla aktywów finansowych narażonych na ryzyko kredytowe na dzień 31 grudnia 2017 roku Spółka stosowała cztery skale wewnętrznych ratingów:

- skala dotycząca klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw określona w skali od 1A do 10C (gdzie 1A oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a – 10A, 10B, 10C utratę wartości (default klienta));
- skala dotycząca projektów inwestycyjnych określona w skali od 6.1 do 6.5 (gdzie 6.1 oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a 6.5 – utratę wartości (default klienta));
- skala dotycząca klientów detalicznych określona w skali od 0.5 do 5.0 (gdzie 0.5 oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a 5.0 – utratę wartości (default klienta));
- skala ratingowa dotycząca banków, oddziałów zagranicznych instytucji kredytowych, instytucji sektora finansowego oraz sektora publicznego określona w skali od A1 do D (gdzie A oznacza minimalne ryzyko kredytowe, a D – utratę wartości (default klienta)).

Pochodnym i pozostałym instrumentom finansowym przypisany jest rating podmiotu, z którym zawarto transakcję.

Rating na 31 grudnia 2018 roku	Wartość bilansowa brutto				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
Należności z tytułu leasingu i pożyczek					
A (dobra)	2 931 747	518 363	4 008	72	3 454 190
B (przeciętna)	1 877 763	576 892	42 922	8 934	2 506 511
C (ryzykowna)	112 430	182 260	38 516	4 784	337 990
Razem z ratingiem	4 921 940	1 277 515	85 446	13 790	6 298 691
Bez ratingu	7 256 396	1 573 392	734 208	90 966	9 654 962
Razem	12 178 336	2 850 907	819 654	104 756	15 953 653

Rating na 31 grudnia 2018 roku	Wartość bilansowa brutto		
	bez utraty wartości	z utratą wartości	Razem
Należności z tytułu leasingu i pożyczek			
A (dobra)	3 450 910	3 281	3 454 191
B (przeciętna)	2 467 952	38 560	2 506 512
C (ryzykowna)	306 920	31 068	337 988
Razem z ratingiem	6 225 782	72 909	6 298 691
Bez ratingu	8 928 661	726 301	9 654 962
Razem	15 154 443	799 210	15 953 653

Stan na 31 grudnia 2017 Jakość kredytowa aktywów finansowych nieprzeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości	Ekspozycje							Łączna kwota ekspozycji
	wobec banków	wobec klientów indywidualnych	wobec klientów mikro	wobec dużych przedsiębiorstw	wobec małych i średnich przedsiębiorstw	wobec sektora publicznego	pozostałe aktywa	
Ekspozycje klasyfikowane według wewnętrznych ratingów stosowanych przez Spółkę								
6.1	0	0	0	67 355	5 755	0	0	73 110
6.2	0	0	0	14 951	2 212	0	0	17 163
3A	0	0	0	0	1 199	0	0	1 199
3B	0	0	0	0	2 782	0	0	2 782
3C	0	0	0	0	2 187	0	0	2 187
4A	0	0	0	17 854	6 383	0	0	24 237
4B	0	0	0	42 059	25 034	0	0	67 093
4C	0	0	0	30 889	29 410	0	0	60 299
5A	0	0	0	53 189	45 497	0	0	98 686
5B	0	0	0	80 021	53 874	0	0	133 895
5C	0	0	0	117 973	68 166	0	0	186 139
6A	0	0	0	204 354	88 598	0	0	292 952
6B	0	0	0	167 577	71 382	0	0	238 959
6C	0	0	0	576 865	167 141	0	0	744 006
7A	0	0	0	96 411	59 651	0	0	156 062
7B	0	0	0	590 649	230 963	0	0	821 612
7C	0	0	0	30 505	22 632	0	0	53 137
8A	0	0	0	532 670	213 715	0	0	746 385
8B	0	0	0	283 736	79 124	0	0	362 860
8C	0	0	0	92 108	33 063	0	0	125 171
9A	0	0	0	0	2 012	0	0	2 012
9B	0	0	0	16 949	39 121	0	0	56 070
10A	0	0	0	2 752	6 102	0	0	8 854
Razem ekspozycje klasyfikowane według wewnętrznych ratingów stosowanych przez Spółkę	0	0	0	3 018 867	1 256 003	0	0	4 274 870
Ekspozycje bez ratingu								
NR	12 272	10 460	6 189 311	378 291	481 756	63 948	10 905	7 146 943
Razem ekspozycje bez ratingu	12 272	10 460	6 189 311	378 291	481 756	63 948	10 905	7 146 943
Razem	12 272	10 460	6 189 311	3 397 158	1 737 759	63 948	10 905	11 421 813
Wartość przyjętych zabezpieczeń	0	23 259	6 086 665	2 613 457	1 430 620	31 747	0	10 185 748

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Poniższa tabela prezentuje informację na temat koncentracji ryzyka kredytowego w poszczególnych branżach według głównych grup EKD.

Koncentracja zaangażowania wobec klientów według branż						
Nazwa branży	31 grudnia 2018		1 stycznia 2018		31 grudnia 2017	
	Kwota zaangażowania brutto	Udział w zaangażowaniu ogółem	Kwota zaangażowania brutto	Udział w zaangażowaniu ogółem	Kwota zaangażowania brutto	Udział w zaangażowaniu ogółem
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	487 722	3,05%	401 598	2,79%	408 434	2,82%
Górnictwo i wydobywanie	91 101	0,57%	79 332	0,55%	80 351	0,55%
Przetwórstwo przemysłowe	2 913 057	18,24%	2 668 751	18,54%	2 683 125	18,52%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	32 998	0,21%	51 149	0,36%	51 181	0,35%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	184 709	1,16%	150 440	1,05%	151 574	1,05%
Budownictwo	1 206 164	7,55%	985 475	6,85%	991 963	6,85%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	2 840 630	17,79%	2 598 535	18,05%	2 609 047	18,02%
Transport i gospodarka magazynowa	4 254 891	26,64%	4 013 785	27,89%	4 025 630	27,80%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	242 404	1,52%	200 687	1,39%	203 071	1,40%
Informacja i komunikacja	321 034	2,01%	273 253	1,90%	275 166	1,90%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	202 647	1,27%	168 561	1,17%	168 830	1,17%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	564 669	3,54%	583 214	4,05%	606 447	4,19%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	757 306	4,74%	630 196	4,38%	631 671	4,36%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	669 902	4,20%	613 113	4,26%	614 583	4,24%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	61 435	0,38%	65 271	0,45%	65 271	0,45%
Edukacja	89 135	0,56%	73 729	0,51%	74 107	0,51%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	556 855	3,49%	465 582	3,23%	471 182	3,25%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	108 002	0,68%	93 397	0,65%	94 072	0,65%
Pozostała działalność usługowa	383 118	2,40%	277 876	1,93%	278 499	1,92%
Gospodarstwa domowe	27	0,00%	40	0,00%	40	0,00%
Razem	15 967 806	100,00%	14 393 983	100,00%	14 484 244	100,00%

Różnica pomiędzy kwotami na dzień 1 stycznia 2018 roku a kwotami na dzień 31 grudnia 2017 roku wynika z ujęcia wpływu wdrożenia MSSF 9, w szczególności innego ujęcia portfela zakupionych/utworzonych aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI).

Poniżej zaprezentowano ekspozycje klientów przekraczające wartość 10% funduszy własnych Spółki. Zostały one zaprezentowane w oparciu o zaangażowania względem pojedynczego klienta oraz grup kapitałowych w wartości brutto (bez uwzględniania pomniejszych z tytułu odpisów aktualizujących).

31 grudnia 2018			
Nr klienta	Nazwa leasingo-/pożyczkobiorcy	Wartość zaangażowania brutto	Udział procentowy w kapitałach własnych
1	Leasingobiorca1	190 314	54,27%
2	Leasingobiorca2	87 267	24,89%
3	Leasingobiorca3	59 652	17,01%
4	Leasingobiorca4	58 921	16,80%
5	Leasingobiorca5	51 357	14,65%
6	Leasingobiorca6	48 527	13,84%
7	Leasingobiorca7	48 462	13,82%
8	Leasingobiorca8	46 479	13,25%
9	Leasingobiorca9	45 899	13,09%
10	Leasingobiorca10	41 198	11,75%
11	Leasingobiorca11	35 554	10,14%

31 grudnia 2017			
Nr klienta	Nazwa leasingo-/pożyczkobiorcy	Wartość zaangażowania brutto	Udział procentowy w kapitałach własnych
1	Leasingobiorca1	270 751	92,17%
2	Leasingobiorca2	101 313	34,49%
3	Leasingobiorca3	69 005	23,49%
4	Leasingobiorca4	64 429	21,93%
5	Leasingobiorca5	63 782	21,71%
6	Leasingobiorca6	62 927	21,42%
7	Leasingobiorca7	50 668	17,25%
8	Leasingobiorca8	50 013	17,03%
9	Leasingobiorca9	47 708	16,24%
10	Leasingobiorca10	45 628	15,53%
11	Leasingobiorca11	40 887	13,92%
12	Leasingobiorca12	38 210	13,01%
13	Leasingobiorca13	34 209	11,65%
14	Leasingobiorca14	30 169	10,27%

44. Ryzyko utraty płynności

Spółka podejmuje działania mające na celu utrzymanie ryzyka płynności na bezpiecznym poziomie. Podstawowym celem systemu zarządzania ryzykiem płynności jest takie kształtowanie struktury aktywów i pasywów Spółki, która umożliwi realizację określonych w planie finansowym celów dochodowych przy jednoczesnym utrzymaniu ciągłej zdolności terminowego wywiązywania się Spółki z zobowiązań oraz zachowaniu nałożonych limitów.

Wewnętrzne raporty płynności informują o wysokości luki płynności (statyczna analiza luki płynności), czyli niedopasowaniu pomiędzy terminami zapadalności aktywów i terminami wymagalności pasywów w poszczególnych przedziałach czasowych. Analiza luki płynności dokonywana jest na podstawie informacji, które prezentują różnicę pomiędzy skumulowanymi wpływami a skumulowanymi wypływami w danym horyzoncie czasowym.

Polityka zarządzania płynnością PKO Leasing S.A. jest ukierunkowana na dopasowanie terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów. Wewnętrzne raporty dotyczące analizy luki płynności w kontekście przestrzegania obowiązujących norm ostrożnościowych przygotowywane są w cyklach miesięcznych i przedstawiane są osobom odpowiedzialnym za zarządzanie oraz kontrolę ryzyka w Spółce oraz w Grupie. Dodatkowo Spółka przygotowuje szereg projekcji mających na celu określenie wpływu pozycji pozabilansowych oraz bieżących warunków rynkowych w kontekście ryzyka płynności.

Analizę wymagalności zobowiązań finansowych w postaci niezdyktowanych przepływów środków pieniężnych prezentują poniższe zestawienia.

31 grudnia 2018 Rodzaj zobowiązania	Wartość bilansowa	Przepływy pieniężne kontraktowe				
		poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	1 459	1 077	1 583	-645	-556	1 459
Zobowiązania finansowe	16 781 941	3 090 856	2 909 563	12 220 964	234	18 221 617
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	15 513 633	2 343 990	2 517 032	12 019 184	0	16 880 206
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	354 264	282 802	74 701	0	0	357 503
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	447 602	153 366	300 123	46 691	0	500 180
Inne zobowiązania finansowe	466 442	310 698	17 707	155 089	234	483 728
Udzielone zobowiązania finansowe	0	280 016	0	0	0	280 016

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

31 grudnia 2017 Rodzaj zobowiązania	Wartość bilansowa	Przepływy pieniężne kontraktowe				Razem
		poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	1 000	218	390	392	0	1 000
Zobowiązania finansowe	15 153 804	1 410 154	3 388 804	11 714 736	199 336	16 713 030
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	13 262 177	705 804	2 848 010	11 080 997	141 731	14 776 542
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	332 787	232 109	31 274	73 907	0	337 290
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	1 127 844	194 073	487 855	474 788	0	1 156 716
Inne zobowiązania finansowe	430 996	278 168	21 665	85 044	57 605	442 482
Udzielone zobowiązania finansowe	0	182 115	0	0	0	182 115

Poniższa tabela przedstawia skumulowaną lukę płynności Spółki. W skumulowanej luce płynności prezentowane są zapadalności aktywów oraz wymagalności pasywów wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

	do 1 miesiąca	do 3 miesięcy	do 6 miesięcy	do 12 miesięcy	do 2 lat	do 3 lat	do 5 lat	do 20 lat
31 grudnia 2018	-161 160	-1 274 421	440 293	1 312 239	510 422	-160 726	-1 606 684	573 724
31 grudnia 2017	446 905	1 166 194	1 742 233	2 404 772	1 649 352	1 586 175	-720 459	-269 346

W analizie luki płynności należy uwzględnić, że:

- ujęto w terminie wymagalności zobowiązania z tytułu wyemitowanych krótkoterminowych obligacji o okresie zapadalności do 1 miesiąca o wartości nominalnej 138.850 tys. zł, które zostały w całości zrolowane. W styczniu 2019 roku Spółka wyemitowała trzymiesięczne obligacje o wartości nominalnej 334.700 tys. zł,
- w terminie wymagalności do 1 miesiąca uwzględniono wszystkie zobowiązania z tytułu odroczonej dostawy przedmiotów leasingu (do wysokości wstępnych opłat leasingowych), które wykazują znacznie niższe faktyczne realizacje wymogów pieniężnych,
- w dniu 14 lutego 2019 roku Spółka podpisała aneks do umowy kredytu w rachunku bieżącym, na mocy którego termin spłaty został wydłużony o 12 miesięcy, z 31 marca 2019 roku do 31 marca 2020 roku,
- w dniu 15 lutego 2019 roku Spółka uruchomiła środki z dostępnego kredytu długoterminowego. Środki pozyskane w ten sposób zostały wykorzystane w całości na spłatę zobowiązań wynikających z kredytu w rachunku bieżącym.

W efekcie podjętych działań w styczniu i lutym 2019 roku skumulowana luka płynności wykazywana na dzień 31 grudnia 2018 roku w przedziałach od 1 do 6 miesięcy została całkowicie wyeliminowana.

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę wymagalności aktywów i zobowiązań Spółki w oparciu o pozostały czas od dnia kończącego okres sprawozdawczy do terminu zapadalności.

Struktura zapadalności aktywów i wymagalności pasywów Spółki 31 grudnia 2018	Bez zdefiniowanego terminu	Do 1 miesiąca	1-3 miesięcy	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-3 lata	3-5 lat	>5 lat	Razem
Aktywa										
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	14 153	0	0	0	0	0	0	0	14 153
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	0	0	0	0	0	0	1 875	0	0	1 875
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	0	467 563	958 137	1 356 118	2 902 186	3 897 788	2 882 975	2 380 865	542 487	15 388 119
Inwestycje w jednostkach zależnych	18 518	0	0	0	0	0	0	0	0	18 518
Inne aktywa finansowe	0	25 029	0	0	0	0	0	0	0	25 029
Inne aktywa niefinansowe	698 455	290 023	58 589	81 446	169 187	223 131	164 433	135 638	30 877	1 851 779
Aktywa razem	716 973	796 768	1 016 726	1 437 564	3 071 373	4 120 919	3 049 283	2 516 503	573 364	17 299 473
Instrumenty pochodne (FX Swap, CIRS)	0	0	6 880	0	0	0	19 003	0	0	25 883
Pasywa										
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	265 728	2 073 525	814 449	1 642 870	3 463 275	3 175 086	4 078 700	0	15 513 633
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	138 414	142 850	73 000	0	0	0	0	0	354 264
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	0	153 000	0	100 000	97 301	97 301	0	0	0	447 602
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	0	390	687	806	777	368	-225	-789	-555	1 459
Inne zobowiązania finansowe	0	286 212	22 856	9 016	18 186	49 553	35 148	45 276	195	466 442
Kapitał własny Spółki	350 660	0	0	0	0	0	0	0	0	350 660
Inne zobowiązania niefinansowe	0	114 184	51 229	0	0	0	0	0	0	165 413
Pasywa razem	350 660	957 928	2 291 147	997 271	1 759 134	3 610 497	3 210 009	4 123 187	-360	17 299 473
Instrumenty pochodne (FX Swap, CIRS)	0	0	6 880	0	0	0	19 003	0	0	25 883
Pozycje pozabilansowe										
Udzielone zobowiązania finansowe	0	280 016	0	0	0	0	0	0	0	280 016
Pozycje pozabilansowe razem	0	280 016	0	0	0	0	0	0	0	280 016

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Struktura zapadalności aktywów i wymagalności pasywów Spółki 31 grudnia 2017	Bez zdefiniowanego terminu	Do 1 miesiąca	1-3 miesięcy	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-3 lata	3-5 lat	>5 lat	Razem
Aktywa										
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	12 272	0	0	0	0	0	0	0	12 272
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	0	83	0	0	1	44	611	160	28	927
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	0	704 142	1 490 394	1 318 075	2 087 569	3 509 667	2 323 627	1 932 539	550 337	13 916 350
Inwestycje w jednostkach zależnych	18 518	0	0	0	0	0	0	0	0	18 518
Inne aktywa finansowe	0	10 905	0	0	0	0	0	0	0	10 905
Inne aktywa niefinansowe	544 574	319 741	85 634	76 140	118 911	197 749	130 490	108 497	30 892	1 612 628
Aktywa razem	563 092	1 047 143	1 576 028	1 394 215	2 206 481	3 707 460	2 454 728	2 041 196	581 257	15 571 600
Instrumenty pochodne (FX Swap, CIRS))	0	36 385	18 193	0	0	0	19 003	0	0	73 581
Pasywa										
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	194 796	435 024	611 267	1 300 686	3 852 479	2 464 559	4 326 768	76 598	13 262 177
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	229 787	30 000	0	73 000	0	0	0	332 787
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	0	77 279	117 679	170 227	228 205	511 402	23 052	0	0	1 127 844
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	0	109	109	161	229	292	99	1	0	1 000
Inne zobowiązania finansowe	0	268 127	11 017	6 521	14 822	25 707	30 195	21 061	53 546	430 996
Kapitał własny Spółki	293 746	0	0	0	0	0	0	0	0	293 746
Inne zobowiązania niefinansowe	0	59 927	63 123	0	0	0	0	0	0	123 050
Pasywa razem	293 746	600 238	856 739	818 176	1 543 942	4 462 880	2 517 905	4 347 830	130 144	15 571 600
Instrumenty pochodne (FX Swap, CIRS)	0	36 385	18 193	0	0	0	19 003	0	0	73 581
Pozycje pozabilansowe										
Udzielone zobowiązania finansowe	0	182 115	0	0	0	0	0	0	0	182 115
Pozycje pozabilansowe razem	0	182 115	0	0	0	0	0	0	0	182 115

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

45. Pozostałe ryzyka rynkowe

45.1. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe wynika z niedopasowania struktury aktywów i pasywów pod kątem stóp procentowych oraz walut. Spółka stosuje dla potrzeb konstrukcji limitów ryzyka metody oparte na wartości punktu bazowego (BPV) oraz metody oparte na wartości pozycji netto.

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym podlega ciągłej ocenie oraz ewolucji w celu dostosowania go do zmieniających się warunków rynkowych.

Na proces zarządzania składają się:

- identyfikacja czynników ryzyka,
- pomiar ryzyka,
- monitorowanie ryzyka,
- raportowanie ryzyka.

W celu identyfikacji ryzyka Spółka przeprowadza analizę otwartych pozycji: walutowej, stopy procentowej. Dla efektywnego zarządzania ryzykiem rynkowym Spółka ma przyznane limity dotyczące poszczególnych obszarów ryzyk. W efekcie takiego zarządzania ryzykiem rynkowym zapewniona jest kontrola jego poziomu przy jednoczesnym zapewnieniu:

- stabilizacji zysku netto na poziomie założonym m.in. w budżecie,
- redukcji zmienności wartości ekonomicznej Spółki i jej przyszłych zysków.

Do eliminowania ryzyka rynkowego Spółka stosuje metodę „hedging-u naturalnego” oraz instrumenty pochodne. Transakcje na instrumentach pochodnych wykonywane są tylko i wyłącznie w celu zabezpieczenia odpowiednich pozycji ekspozycji rynkowych. Spółka nie prowadzi obrotu instrumentami finansowymi w celach spekulacyjnych/handlowych. Dla celów zabezpieczenia otwartej pozycji walutowej lub stopy procentowej Spółka wykorzystuje następujące instrumenty pochodne:

- walutowe transakcje terminowe typu swap (FX swap),
- walutowe transakcje terminowe typu forward (FX Forward),
- transakcje terminowe na stopę procentową typu swap (IRS),
- walutowe transakcje terminowe na stopę procentową typu swap (CIRS).

45.2. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe wynika ze zmiany wartości poszczególnych instrumentów finansowych spowodowanych fluktuacjami kursów walutowych. Spółka narażona jest na wpływ wynikający z wahań kursowych.

Ryzyko walutowe rozumiane jako prawdopodobieństwo wystąpienia straty jest uzależnione od zmienności kursów oraz niedopasowania aktywów i pasywów walutowych. Podstawowym celem zarządzania ryzykiem

walutowym jest ustalenie obszarów ryzyka walutowego i podejmowanie działań mających na celu jego ograniczenie do akceptowanych przez Spółkę rozmiarów. W celu zarządzania ryzykiem walutowym Spółka ma wyznaczone przez Grupę określone limity dotyczące ekspozycji zgodnie ze standardami obowiązującymi w Grupie PKO BP.

Każdego dnia Spółka przygotowuje i przedstawia wewnętrzny raport poziomu otwartej pozycji walutowej. Dokument ten przedstawiany jest osobom odpowiedzialnym za zarządzanie oraz kontrolę ryzyka w Spółce oraz w Grupie, zgodnie z przyjętymi zasadami.

Ustanowione limity dla Spółki określają:

- poziom maksymalnej, otwartej pozycji walutowej overnight dla każdej waluty,
- poziom całkowitej otwartej pozycji walutowej overnight dla wszystkich walut łącznie.

W Spółce przeprowadzana jest ocena wpływu zmiany kursów walutowych na wynik odsetkowy w oparciu o poziom otwartej pozycji walutowej. Wzrost/spadek kursu walutowego o 10% w odniesieniu do otwartych pozycji walutowych na dzień 31 grudnia 2018 roku skutkowałoby następującymi zmianami wyniku finansowego Spółki: odpowiednio wzrost/spadek o 3 tys. zł dla waluty EUR i USD oraz bez istotnego wpływu dla waluty CHF.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku długa pozycja walutowa netto Spółki wynosiła 252 tys. zł, co stanowi 0,07% funduszy własnych Spółki (na dzień 31 grudnia 2017 roku: długa pozycja walutowa 275 tys. zł). Poniższa tabela przedstawia podział pozycji bilansowych i pozabilansowych Spółki według poszczególnych walut.

Koncentracje aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych w walutach oraz pozycja walutowa Spółki				
31 grudnia 2018	EUR	USD	CHF	Razem
Składniki pozycji walutowej bilansowe - aktywa	3 903 250	238 841	11 802	4 153 893
Składniki pozycji walutowej bilansowe - pasywa	3 619 910	251 349	27 249	3 898 508
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe - kwoty do otrzymania	1 654 600	90 147	34 150	1 778 897
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe - kwoty do wydania	1 938 069	77 759	18 706	2 034 534
Pozycja walutowa netto długa (+)	129	120	3	252
Pozycja walutowa netto krótka (-)	-	-	-	-

Koncentracje aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych w walutach oraz pozycja walutowa Spółki				
31 grudnia 2017	EUR	USD	CHF	Razem
Składniki pozycji walutowej bilansowe - aktywa	3 354 243	256 976	18 362	3 629 581
Składniki pozycji walutowej bilansowe - pasywa	3 632 212	321 173	25 735	3 979 120
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe - kwoty do otrzymania	1 752 857	67 288	63 282	1 883 427
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe - kwoty do wydania	1 474 618	3 090	55 905	1 533 613
Pozycja walutowa netto długa (+)	270	1	4	275
Pozycja walutowa netto krótka (-)	-	-	-	-

45.3. Ryzyko zmiany stopy procentowej dla przepływów pieniężnych i wartości godziwej

Ryzyko stopy procentowej jest spowodowane tym, że możliwe zmiany stóp procentowych na rynku mogą mieć wpływ na przyszłe przepływy pieniężne lub też na wartość godziwą posiadanych przez Spółkę instrumentów finansowych.

Głównymi celami zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest identyfikacja obszarów, w których Spółka jest narażona na ryzyko stopy procentowej oraz kształtowanie struktury bilansu i zobowiązań pozabilansowych w sposób pozwalający na wyeliminowanie fluktuacji wartości aktywów netto oraz wyniku odsetkowego z uwagi na zmiany rynkowych stóp procentowych.

Polityka zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Spółce prowadzona jest w taki sposób, aby moment zmiany poziomu stóp procentowych oraz moment przepływów pieniężnych należności i zobowiązań następowały w jak najbardziej zbliżonym do siebie czasie. Dla utrzymania ryzyka stopy procentowej w ramach limitów przyznanych przez Grupę, Spółka wykorzystuje w razie potrzeby źródła finansowania oparte na stałej stopie procentowej (zabezpieczenie naturalne) lub też zawiera transakcje pochodne – IRS (Interest Rate Swap). Spółka stosuje od 2009 roku rachunkowość zabezpieczeń.

Ustanowiony limit dla Spółki określa poziom maksymalnej otwartej pozycji na stopie procentowej mierzonej jako wartość zmiany wartości godziwej przy wzroście rynkowych stóp procentowych o 1 punkt bazowy (BPV). Wartości limitów są określone w podziale na walutę oraz przedział czasowy. Dodatkowo Spółka posiada wyznaczony limit otwartej pozycji w odniesieniu do całkowitej sumy bilansowej Spółki.

Otwarta pozycja na stopach procentowych ustalana jest odrębnie dla każdej z walut w oparciu o limit BPV (Basic Point Value). Raport dotyczący ekspozycji na ryzyko stopy procentowej w kontekście przestrzegania obowiązujących limitów przygotowywany jest w cyklach miesięcznych. Raport ten przedstawiany jest osobom odpowiedzialnym za zarządzanie oraz kontrolę ryzyka w Spółce oraz w Grupie.

W Spółce przeprowadzana jest ocena wpływu zmiany rynkowych stóp procentowych na przyszły, skumulowany wynik finansowy Spółki. Wpływ ten jest mierzony w oparciu o analizę BPV.

Spadek oprocentowania dla wszystkich walut o 1 p.p. (równoległe przesunięcie krzywej dochodowości) skutkowałoby zmianą wyniku finansowego Spółki (do momentu całkowitej amortyzacji pozycji wrażliwych na ryzyko stopy procentowej) w następującej wysokości: spadek o 534 tys. zł dla waluty PLN; spadek o 1.129 tys. zł dla waluty EUR; wzrost o 4 tys. zł dla waluty CHF; wzrost o 2 tys. zł dla waluty USD.

Poniższa tabela przedstawia ekspozycję Spółki na ryzyko zmiany stopy procentowej. Tabela ta przedstawia aktywa i zobowiązania Spółki według wartości bilansowej w podziale według wcześniejszego z dwóch terminów: zmiany oprocentowania przewidzianej w umowie lub terminu wymagalności.

Ekspozycja Spółki na ryzyko zmiany stopy procentowej									
31 grudnia 2018	Nieoprocentowane	1M	3M	6M	12M	2Y	5Y	>5Y	Razem
Aktywa									
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	14 153	0	0	0	0	0	0	0	14 153
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	1 875	0	0	0	0	0	0	0	1 875
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	153 424	14 940 659	24 785	32 145	76 284	77 710	73 753	9 359	15 388 119
Inwestycje w jednostkach zależnych	18 518	0	0	0	0	0	0	0	18 518
Inne aktywa finansowe	25 029	0	0	0	0	0	0	0	25 029
Aktywa finansowe razem	212 999	14 940 659	24 785	32 145	76 284	77 710	73 753	9 359	15 447 694
Inne aktywa niefinansowe	1 851 779	0	0	0	0	0	0	0	1 851 779
Aktywa razem	2 064 778	14 940 659	24 785	32 145	76 284	77 710	73 753	9 359	17 299 473
Instrumenty pochodne (FX Swap, IRS, CIRS)	6 880	291 801	0	0	0	0	0	0	298 681
Pasywa									
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	14 251 137	1 262 496	0	0	0	0	0	15 513 633
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	138 768	215 496	0	0	0	0	0	354 264
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	0	447 602	0	0	0	0	0	0	447 602
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	1 459	0	0	0	0	0	0	0	1 459
Inne zobowiązania finansowe	466 442	0	0	0	0	0	0	0	466 442
Zobowiązania finansowe razem	467 901	14 837 507	1 477 992	0	0	0	0	0	16 783 400
Kapitał własny Spółki	350 660	0	0	0	0	0	0	0	350 660
Inne zobowiązania niefinansowe	165 413	0	0	0	0	0	0	0	165 413
Pasywa razem	983 974	14 837 507	1 477 992	0	0	0	0	0	17 299 473
Instrumenty pochodne (FX Swap, IRS, CIRS)	6 880	28 998	22 089	33 092	73 117	70 167	58 838	5 500	298 681
Udzielone zobowiązania finansowe	280 016	0	0	0	0	0	0	0	280 016
Pozycje pozabilansowe razem	280 016	0	0	0	0	0	0	0	280 016
Luka stopy procentowej (*)	-254 902	365 955	-1 475 296	-947	3 167	7 543	14 915	3 859	-1 335 706

(*) Luka stopy procentowej wyliczona jako różnica pomiędzy aktywami finansowymi razem a zobowiązaniami finansowymi z uwzględnieniem instrumentów pochodnych (w tym IRS, CIRS) razem

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Ekspozycja Spółki na ryzyko zmiany stopy procentowej									
31 grudnia 2017	Nieoprocentowane	1M	3M	6M	12M	2Y	5Y	>5Y	Razem
Aktywa									
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	12 272	0	0	0	0	0	0	12 272
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	927	0	0	0	0	0	0	0	927
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	123 531	13 408 513	126 344	30 149	57 305	80 186	76 470	13 852	13 916 350
Inwestycje w jednostkach zależnych	18 518	0	0	0	0	0	0	0	18 518
Inne aktywa finansowe	10 905	0	0	0	0	0	0	0	10 905
Aktywa finansowe razem	153 881	13 420 785	126 344	30 149	57 305	80 186	76 470	13 852	13 958 972
Inne aktywa niefinansowe	1 612 628	0	0	0	0	0	0	0	1 612 628
Aktywa razem	1 766 509	13 420 785	126 344	30 149	57 305	80 186	76 470	13 852	15 571 600
Instrumenty pochodne (FX Swap, IRS, CIRS)	54 578	269 405	0	0	0	0	0	0	323 983
Pasywa									
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	11 997 028	1 265 149	0	0	0	0	0	13 262 177
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	73 102	229 910	29 775	0	0	0	0	332 787
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	0	1 127 844	0	0	0	0	0	0	1 127 844
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	1 000	0	0	0	0	0	0	0	1 000
Inne zobowiązania finansowe	430 996	0	0	0	0	0	0	0	430 996
Zobowiązania finansowe razem	431 996	13 197 974	1 495 059	29 775	0	0	0	0	15 154 804
Kapitał własny Spółki	293 746	0	0	0	0	0	0	0	293 746
Inne zobowiązania niefinansowe	123 050	0	0	0	0	0	0	0	123 050
Pasywa razem	848 792	13 197 974	1 495 059	29 775	0	0	0	0	15 571 600
Instrumenty pochodne (FX Swap, IRS, CIRS)	54 578	26 411	16 185	26 909	49 883	72 680	71 948	5 389	323 983
Udzielone zobowiązania finansowe	182 115	0	0	0	0	0	0	0	182 115
Pozycje pozabilansowe razem	182 115	0	0	0	0	0	0	0	182 115
Luka stopy procentowej (*)	-278 115	465 805	-1 384 900	-26 535	7 422	7 506	4 522	8 463	-1 195 832

(*) Luka stopy procentowej wyliczona jako różnica pomiędzy aktywami finansowymi razem a zobowiązaniami finansowymi z uwzględnieniem instrumentów pochodnych (w tym IRS, CIRS) razem

Noty przedstawione na stronach 10-143 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

45.4. Zarządzanie kapitałem

Spółka zarządza kapitałem rozumianym jako kapitał własny Spółki.

Głównym celem zarządzania kapitałem Spółki jest, z jednej strony, zapewnienie odpowiedniego poziomu wskaźników kapitałowych przekładających się bezpośrednio na ocenę zdolności kredytowej, która wspierałaby działalność operacyjną Spółki, z drugiej maksymalizacja zwrotu na kapitale przekładająca się bezpośrednio na zwiększenie wartości dla jej akcjonariuszy.

Spółka w procesie zarządzania strukturą kapitałową uwzględnia zmieniające się warunki ekonomiczne. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej Spółka może dokonać:

- wypłaty dywidendy lub zatrzymania zysków,
- wyemitować nowe akcje w celu pozyskania kapitału,
- umorzyć kapitał i zwrócić go akcjonariuszom.

Cały zysk osiągnięty w 2017 roku w wysokości 11.102 tys. zł Spółka przeznaczyła na wypłatę dywidendy na rzecz akcjonariusza. Dodatkowo wypłacono zaliczkę na poczet dywidendy w wysokości 50.000 tys. zł, źródłem będzie kapitał (fundusz) rezerwowy, gdzie zakumulowane są zyski z lat ubiegłych.

Spółka zamierza przeznaczać zyski wypracowane w przyszłości oraz środki z kapitału rezerwowego, pochodzące z zysków lat ubiegłych, również na wypłatę dywidendy.

W ramach analizy i zarządzania kapitałem Spółka analizuje w szczególności relację kapitału własnego do zobowiązań. Na dzień 31 grudnia 2018 roku wskaźnik relacji kapitału własnego do zobowiązań wyniósł 2,1% (2017: 1,9%).

W latach 2017-2018 nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze. Spółka spełniała wykonanie założonych celów związanych z zarządzaniem kapitałem.

Dane ilościowe dotyczące kapitału zostały zaprezentowane w nocie 31. niniejszego sprawozdania finansowego.

45.5. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne zdefiniowano jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów lub zdarzeń zewnętrznych, uwzględniające ryzyko prawne.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Spółkę działalności operacyjnej przez udoskonalanie efektywnych, dostosowanych do profilu i skali działalności mechanizmów identyfikacji, oceny i pomiaru, kontroli, monitorowania, ograniczania oraz monitorowania i raportowania ryzyka operacyjnego.

Dla celów kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego, zgodnie z podejściem Grupy PKO Banku Polskiego S.A. dla spółek zależnych, Spółka stosuje tzw. metodę BIA (ang. Basic Indicator Approach – Podstawowego Wskaźnika). Oszacowany na początku 2019 roku wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego Spółki wyniósł 70.030 tys. zł. Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym w Spółce odzwierciedlają

profil ryzyka operacyjnego oraz definiują także kategorie ryzyka operacyjnego, dla których stosowane są działania zapewniające:

- kontrolę poziomu ryzyka na akceptowalnym poziomie adekwatnym do rozmiaru i charakteru działalności Spółki,
- podejmowanie działań zmierzających do likwidacji przyczyn oraz negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych,
- minimalizację strat powstających w wyniku zdarzeń operacyjnych,
- poprawę efektywności procesów,
- kształtowanie świadomości związanej z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym.

Podstawowe zasady dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym w Spółce to:

- właścicielami ryzyka operacyjnego są menedżerowie Spółki,
- organem nadzorującym proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest Komitet Ryzyka Operacyjnego i Bezpieczeństwa Transakcji,
- istnieje niezależna funkcja kontrolna ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym umiejscowiona w Departamencie Zarządzania Ryzykiem,
- występuje niezależny przegląd procedur i procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym dokonywany przez audyt wewnętrzny,
- przeprowadzane jest systematyczne gromadzenie danych ilościowych i jakościowych, związanych z procesem zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- przeprowadzane jest szacowanie ekspozycji i raportowanie ryzyka operacyjnego,
- podejmowane są działania mające na celu ograniczenie ryzyka operacyjnego do akceptowalnego poziomu.

Zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem operacyjnym, w Spółce stosowane są następujące instrumenty identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka:

- gromadzenie informacji o zdarzeniach operacyjnych,
- monitoring kluczowych wskaźników ryzyka,
- przeprowadzanie samooceny ryzyka operacyjnego w obszarach istotnych w tym w procesach, systemach lub jednostkach,
- raportowanie ryzyka operacyjnego do Zarządu oraz jednostek organizacyjnych Spółki.

Dane gromadzone w procesie identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka operacyjnego Spółki wykorzystywane są w kolejnych etapach zarządzania ryzykiem operacyjnym, tj. analizie, raportowaniu oraz działaniach, które mają na celu ograniczanie ryzyka operacyjnego.